

LOTTERIET

GUSTAF JANSON

KOTTERIET

KOTTERIET

En sommarbok

af

GUSTAF JANSON

AHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG
GÖTEBORG 1911

KOTTERIET

En sommarbok

af

GUSTAF JANSON

ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG
GÖTEBORG 1911

In Mem. – Einar Fosselius

Pappersleverantör:
GRANSHOLMS AKTIEBOLAG. GEMLA

GÖTEBORG 1911
ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG

Företal.

Det har länge varit omodärnt att skrifva företal till böcker.

Hädanefter kan det anses modärnt igen. Jag behöfver nämligen ett denna gång.

Skälet är, att jag till hvarje pris önskar förebygga, det min bok lägges till grund för en gissningstäflan. Publiken har som bekant på senare tider emellanåt fått den fula ovanan att forska efter, hvem den eller den skildrade figuren skall föreställa i verkligheten. Till undvikande af hvarje missförstånd ber jag få betona, det ingen af de i denna bok uppträdande individerna är eller skall vara någon viss person, så trefliga prissar finnas inte i lefvande lifvet, hvilket ingalunda utesluter, att de mycket väl skulle kunnat finnas.

Efter detta anser jag, att hvem som hälst kan läsa boken för dess egen skull.

Författaren.

Frasse.

Frasse — i prästbetyget står något annat, men kamraterna använde beteckningen med en förkärlek, som öfvergått till vana, därför göra vi det med — alltså: Frasse skulle få stipendiet, den saken var klar och afgjord. Omedelbart efter utställningens öppnande gaf hans favoritprofessor honom en vink därom.

— Herrns taflor ä verkligen ypper... ähm!... ganska lofvande. Herrn kan vara säker. — Det var tydligt nog och uteslöt möjligheten af misstag.

Frasse kilade följaktligen hem till locuset och slängde in litet hvarjehanda i en gammal kappsäck. Sedan gick han en stund omkring och småsvor öfver, att allting här i världen tog så stor plats. När han blifvit trött i tungan, snodde han upp på utställningen ett tag och bekikade sina verk.

— Jäklar i det! sade han förvånad. — Det förefaller, som om t. o. m. professorer skulle begripa konst. — Så slog han sig i kompani med ett par kamrater, som drefvo omkring och voro ovettiga på lärarnes arbeten. Men framgången hade gjort Frasse välvillig, och när Magge blef för svår, sade han: — Skäll inte, pojkar, ingen vet, hur han slutar.

De andra kallade Frasse högfärdsblåsa och förbaskade vindflöjel och undrade, hvad professorer egentligen vore till för. Någon nytta tyckte Magge,

att de skulle göra för sina grofva löner. Men Frasse ursäktade de ädelmodigt för denna gång, ty han var styf, och då har en målare liksom rättighet att vara fjollig i en hel del afseenden. Det skiljer honom på ett fördelaktigt sätt från den öfriga mänskligheten.

Sedan gingo kamraterna, och Frasse dref hemåt igen. Genom att ställa sig och trampa i kappsäcken — »någonting ska man ju göra, vet jag» — fick han rum med ett par gamla byxor till, och det gladde honom.

En vacker dag mottog han sina pengar, och på kvällen slog han sig lös med hela ligan. Nästa dag köpte han en kappsäck till och pressade ned resten af sitt bohag i dess inre. Därefter tog han reda på en båt, som föreföll hågad att ge sig af när som hälst.

— Hvart går den här arken egentligen? — Jaså, till Göteborg, sade Frasse, när han erhållit det höfliga svaret på sin lika höfliga fråga. — Ja, jag tänkte mig förstås till Malmö, det ligger närmare kontinenten, men Göteborg kan ju vara bra på sitt sätt. Kör för Göteborg!

Han hade en kvart på sig och slank ned i matsalongen och fick en half pilsner. Magge, som följt vännen likt en skugga hela dagen, gjorde sällskap. Han önskade Frasse lycka och all möjlig framgång och slutade med att vigga tjugufem krisch, det var så jämt, påstod han.

Nå, så blåste båten, och Magge poletterades af. Ungefär en femton meter från kajen erinrade sig Frasse något. Han lutade sig farligt långt utanför relingen.

— Magge... ohoj, Magge!

— Oui, mon frère, ä du redan sjösjuk?

— Nä, men du sa', att tjugufem var jämt. I Helsingland heller, det ä udda, vet jag! — Därpå slog Frasse sig ned och halade fram en anteckningsbok för att med dess tillhjälp utvidga sina språkkunskaper. Han ansåg sig behöfva det, ty han kände intet annat tungomål än svenskan, och med dess stafning vare sig ny eller gammal, hade han ganska svårt att komma öfverens, hvilket dock ingalunda berodde på någon kitslighet från Frasses sida.

— Åh, sade Frasse emellanåt — inte stafvar man inte, man pratar, vet jag. Å då kan väl ingen höra, hur man stafvar. — Frasse var en enkel och osammansatt natur.

I anteckningsboken hade tills vidare endast två fraser skrifvits upp.

— Man ska' inte betunga sitt minne med allt möjligt, då glömmer man hela soppan, hade det språkgeni, till hvilket han vändt sig, sagt.

Alltså inskränkte Frasse sig till de två nödvändigaste frågorna och föresatte sig att ordentligt plugga in dem.

— *Quanto costa?* Det betyder så mycket som, hva' vill du ha för det där, din rackare? Å så pekar man förstås. Å *vi fil?* det betyder precis samma sak· Det ena ä tyska å det andra italienska eller också tvärt om. Ser prissen dum ut, när jag säger vi fil, ä han italienare. Å svarar han någe, som jag inte begriper, ä han tysk. Nu klarar jag mig ledigt, sade Frasse.

Han satt och hängde på däcket hela dagen, och på kvällen kom en handelsresande fram och frågade,

ifall han ville vara med om ett parti. — Jag förmodar min herre kan vira? sade han.

— Jag vet inte, svarade Frasse sanningsenligt — jag har aldrig försökt. Men det ska bestämdt bli roligt. Kast loss, bara!

Herrarna funno sin tredje man, presenterade sig och togo plats. När uppgörelsens stund var inne mellan tolf och ett på natten, hade Frasse vunnit 4,75 och tyckte att kortspel var en angenäm och inbringande sysselsättning.

— Det enda jag inte begriper ä, hvarför ässet alltid ska' ta' öfver kungen, sade Frasse, när allt var färdigt. Han erhöll aldrig någon fullt tillfredsställande förklaring, ty hans bägge medspelare blefvo plötsligt ytterst reserverade. — Konstiga kroppar, sade Frasse efteråt — dom härsknade till för en vänlig fråga. För jag kan aldrig tro, att förlusten, grämde dem, bägge två såg pin förmögna ut.

Några vidare äfventyr drabbade icke statens stipendiat under färden till Göteborg, och vid ankomsten dit kommenderades stadsbudet att kånka pinalerna till den snobbigaste hotellådan.

— Snobbigaste rummet, beställde Frasse.

Portieren tog mått af honom och föreslog ett nummer.

— Kyss till! sade Frasse. Omedgörlig har han aldrig varit.

Kappsäckarna forslades till numret, och Frasse förfogade sig ut i världsvimlet. Han hade adress på en styf målare, som han visserligen inte kände ännu, men som han föresatt sig att lägga bort titlarne med.

Målaren upptäcktes och hämtades, hvarpå staden afhärjades.

När Frasse jämförelsevis tidigt återvände till sitt hotell, hade han klart för sig, att det finaste rummet stod till hans disposition. Frasse dinglade in någonstädes och fann en bäddad säng, rymlig nog för tre om inte fyra personer af hans storhet och vikt. Det finns nämligen en särskild försyn för slarfviga målare. Där sof Frasse lugnt och bra till följande förmiddag. Uthvilad och vid godt mod förfogade han sig sedan ned till hamnen, hvarest han upptäckte en båt, hvars yttre särskildt tilltalade honom.

— Hvart går den här för det mesta? ljöd Frasses glada fråga.

— Till Lybeck.

— Kunde jag inte ge mig tusan på det, sade Frasse förnöjd och klef ombord.

— Men den går inte förrän i morgon middag.

— Det passar utmärkt, för det ä en lergök, som jag ska säja adjö åt först.

Frasse gick i land igen och sade adjö åt sin nye vän och hann lagom ned till båtens afgång nästa dag. Han kröp ned i en koj, fann sina kappsäckar före sig och somnade som ett godt barn. Sedermera vaknade han ute på Kattegatt och var sjösjuk. Det var då han bestämde sig för att dädanefter alltid resa landvägen, om det så vore till en ö.

I Lybeck gjorde Frasse för öfnings skull ett par försök med quanto costa och vi fil omväxlande. Han insåg snart, att det var dyrbara frågor och inskränkte sig hufvudsakligen till att peka. Lybeck var en vacker stad, men långt ifrån så treflig som Göteborg,

tyckte Frasse. Han saknade vänner och bekanta och köpte snart en biljett direkt till Rom.

Ett par dagar senare satt han på ett tåg och rusade genom Tyskland. Det enda märkliga som inträffade under två dygn var, att en af hans kappsäckar skildes från honom och reste vidare på egen hand. Hvar den hamnade fick Frasse aldrig veta, men han antog, att dess slutlige ägare ej skulle känna sig särskildt stolt öfver fyndet.

— Ett par omgångar blankslitna benfodral, en kavaj med oljefärgsfläckar och ett par smertingsskor utan sulor, sade Frasse skadegladt. — Jag begriper inte, hvarför jag tog smörjan med mej. Det var visst lite annat också, men jag har glömt hvad, så jag kan gudskelof inte bli arg öfver förlusten.

Därpå trissade Frasse genom Europa. Han nickade nådigt åt Alperna. — Ungefär som jag tänkt mej. — Lombardiet var häller inte oäfvet, men ingenting i målarväg, åtminstone inte från järnvägskupén.

Sent omsider nådde han Rom och tog in på Albergo del Oriente, där alla skandinaverna ju skola bo att börja med.

— Hus som hus, sade Frasse första dagen. — dom ä bara lite mer smutsiga å måleriska här. — Sedan lät han köra sig till Skandinaviska föreningen, hvars sekreterare hjälpte honom att hyra en atelier.

— Nu är det klappadt å klart! utbrast Frasse nöjd. Han föresatte sig allvarligt att börja arbeta och talade oafbrutet om denna sin föresats några veckor framåt. Sedan blef han lika lat som alla andra

i Rom och dref omkring för att se på staden, sätta sig in i förhållandena och lära litet af språket.

Frasse mådde storartadt i Rom och slog inom kort sitt eget rekord i lättja. Det enda, som nära nog bringat honom ur jämnvikten, var upptäckten, att han vid inpackningen trampat sönder alla sina penslar. Det ansåg han emellertid förtänksamt gjordt, ty nu kunde han med bästa vilja i världen inte göra något.

— Klimatet å de hyggliga människorna å det ena med det andra, sade Frasse förklarande. — Å hvarför skulle dom ge mej stipendiet? Dom kan väl begripa, att en rättskaffens målare inte gör en pinal, så länge han har pengar. Det ä ju nästan att söka förvandla en till grosshandlare. Å jag ä målare. Ge er tusan på det!

Hur det bildades.

När Frasse trissat ned till Rom, »för någonstädes ska man ju vara, vet jag», låg Circolo Scandinavo — uttalas tjirrkolo, snobbigt hva'? — vid Piazza di Monte d'Oro. Huset höll på att byggas om eller rifvas ned eller något dylikt, så det var litet ostädadt förstås. När man kom in i portgången, ramlade man hufvudstupa i en murbruksbalja, och så fort man trasslat sig upp ur den, damp man ögonblickligen ned i en annan. Sedan snafvade man öfver några plankor eller en stenhög, det fanns att välja på nästan allt möjligt den hösten, och då det klarats af, dängde man hjässan eller näsan eller hvad som för tillfället lämpade sig bäst i en ställning. Efteråt var det bara att kila vidare ur balja i balja, och när man hunnit inom föreningens dörrar, lät man gumman Pascifica borsta sin yttre varelse. Sedan var det lika roligt igen.

Man hade förstås ämnat säga åt husägaren att i någon mån ändra de klibbiga förhållanden, under hvilka föreningen existerade, och styrelsen hade förständigat sekreteraren att verkställa detta välbehöfliga beslut. Sekreteraren var nämligen den ende, som kunde italienska, men han var också skåning från begynnelsen. Då kan man tänka sig resten. Han funderade på saken i två år, och när han ändt-

ligen bestämde sig för att säga ifrån, hade föreningen flyttat till en annan stadsdel.

Frasse var en af de medlemmar, som flitigast besökte föreningen. Hvad han hade där att göra, begrep ingen, allra minst han själf. Men alltid kunde det komma någon treflig tös dit och dessutom fanns det ett par bekväma fåtöljer i läsrummet och ofta en landsman att gaffla med.

I portgången gjorde han en dag bekantskap med en pigg danska. Hon låg i tredje murbruksbaljan och kraflade, när Frasse snafvade öfver henne.

— Undskyld! sade hon gladt och vänligt.

— Jaså, platsen ä abonnerad, svarade Frasse. — För all del, låt inte mig störa! — Sedan hjälpte han henne på fötterna och slog det värsta kalkdammet af henne, hvarpå de följdes åt uppför trappan. Det var inte utan, att Frasse kände liksom ett stygn bortåt hjärttrakten. Han hade råkat få syn på ett par små och trefliga lackskor, och sådant var nu en gång en af hans svaga punkter. Det var naturligtvis ingenting alls från hans sida, bara antydningen om förberedelserna till en början.

Nå, det slutade strax. När damen blifvit borstad och nödtorftigt uppsnyggad, såg Frasse, att hon var ett bra stycke på andra sidan femtiotalet och att hon höll löständerna i ena handen. Det var då, han greps af en djup misstro till allt annat än den svenska kvinnan och beslöt akta sig för kusinerna hinsidan Kölen eller Sundet. Han aktade sig flera dagar å rad, sedan var han där igen. Hans natur var sådan.

Under mellantiden höll han sig till en snäll västgöte, som låg nere i Rom och knäppte på mandolin

och sjöng sentimentala visor och inbillade sig, att han målade och trodde att han var ordentlig. De deponerade en del af stipendiet på diverse lokaler och hade ganska trefligt i hvarandras sällskap. Men Frasse ägde en obeständig själ och längtade efter omväxling och nya anekdoter. Västgöten kunde bara fyra någorlunda fula historier, och när han berättat dem tre gånger om dagen en tid bortåt, tröttnade Frasse.

Hvar kväll trasslade de sig öfver murbruksbaljorna och gingo upp på »tjirrkolon» — där hör man, hvilken humbug stafningen egentligen ä, sade Frasse — för att kika efter, om några användbara svenskar trillat ned i staden. Deras första fynd var en aflång skriftställare med fru.

— Nåja, nygifta ä ingenting i min bransch, sade Frasse — men det kan ju hända, att dom duger. Vi få väl se.

Därpå gingo de ut. De nygifta blefvo afprofvade och befunnos användbara, hvarefter man lade bort titlarna öfver lag och kommo öfverens om att hålla ihop och ha lifvadt hela vintern.

Nästa fynd blef en gammal hvithårig skulptör. Han hade visserligen ett par tre ordnar, stadgade konservativa åsikter och framtiden bakom sig samt var sorgligt korrekt, åtminstone emellanåt, men han tjänade snart upp sig och visade sig ingenting ha emot en liten kolifej då och då.

— Där ser man, hvilken verkan ett förädlande inflytande kan medföra, sade Frasse, när skulptören en natt ville promenera på barriären till en af Tiberbroarna. — Han gillas också.

Skriftställaren bar skulptören öfver bron, och Frasse gick på händerna.

— Man har aldrig så lifvadt som i sällskap med landsmän, påstod Frasse, sedan de lyckligt trasslat sig ifrån de bägge municipalpoliser, som antagligen tillhöllo sällskapet att något mindre högljudt lägga sina känslor i dagen. — Nu tar vi svenska folksången unisont!

Västgöten högg genast i med »Du gamla», medan skriftställaren sågade Heidenstams Medborgarsång, och Frasse kacklade »Ur svenska hjärtans djup, hej dinge dinge dång». Skulptören vek af in i en portgång och profvade »Sof i ro», men leddes genast ut igen.

— Bor jag inte här då? frågade han oskyldigt.

Det gjorde han inte alls.

— Då gå vi naturligtvis till en annan lokal, förklarade han och satte sig på trottoarkanten. Skulptören var ju en allvarlig och stadgad man.

— Nu ä vi fem glada gossar, frun inberäknad, sade Frasse, då sällskapet åt middag nästa dag. — Det börjar arta sig, vi skulle nästan kunna bilda ett kotteri.

Man bestämde sig genast för att bilda ett kotteri och drack en butelj Asti spumante för dess välgång. Sedan drack man ett par till, ty vinet var godt.

Följande dag damp en svensk målare ned i Rom och en af Skandinaviska föreningens murbruksbaljor. Han fiskades upp, borstades och placerades i en stol, hvarefter han hälsades som medlem i kotteriet. Han begagnade helskägg och pincenez året om och hade upptäckt Norrland. Han hade rest till Italien

för att anställa jämförelser mellan Ångermanälfven och Tibern. Den sistnämnda kom ömkligen till korta och råddes samma afton att omedelbart gå hem och tvätta sig Hvarpå norrländingen med en grymt bedragen människas raseri låste in tuber och penslar och hängaf sig åt ett lättjefullt och kontemplativt lif.

Kotteriet gjorde på samma sätt och befann sig väl däraf.

Vid denna tid bestod Skandinaviska föreningen af fyra hundra danska damer — d. v. s. slutsumman var konstant, endast de olika numren bötos om — ett dussin lärda danska maskuliner, de ofvan nämnda svenskarna och en norrman som aldrig visade sig. Det var anledningen, att han vid första ordinarie sammanträde på hösten med acklamation valdes till styrelseledamot. Då reste norrmannen hufvudstupa till ett annat land.

Episoden ansågs rolig och den svenske skriftställaren valdes i norrmannens ställe, hvarpå äfven han upphörde att besöka föreningen. Egentligen hemsöktes den mest af sådana, som icke voro medlemmar.

Kotteriet frodades emellertid, och en kväll när Frasse hållit tal för sig själf och den svenska kvinnan — hon biter jäklar anfäkta alla andra, sade han — upptogs en dansk författare däri. Han kände Italien på sina fem fingrar — han hade tio — och blef en synnerligen nyttig kamrat, eftersom han också kände tungomålet och förhindrade en del af de ödesdigra misstag, som särskildt Frasse begick, när han rekvirerade något.

— Nu borde vi allt späda ut samlingen med något mer fruntimmersaktigt, föreslog Frasse.

Skriftställaren menade, att det var bra som det var, men ingen delade hans åsikt. Särskildt ifrigt anslöt sig den allvarlige skulptören till Frasse, medan den snälle västgöten höll med alla.

Veckan därpå hade en svensk målarinna associerat sig med kotteriet. Hon tillhörde inte precis den allra yngsta upplagan, och när man talade om henne sade man alltid: Hon ä sabla snäll å hygglig.

Litet annorlunda lät det, när dansken infört tvänne unga landsmaninnor i sällskapet. Frasse höll genast tal för sig själf och den danska kvinnan och pratade om hjärtats union och en hel mängd i den stilen.

— Inskränkt romantiskt, sade skriftställaren, som lutade åt det realistiska hållet.

Men Frasse var lycklig, ty nu hade han fått flera att svärma för. Han plaskade omkring i ett helt badkar af hänryckning och stänkte på de andra.

— Räkna vi sekreteraren med, ä vi redan elfva, sade Frasse — nu skulle vi bara ha en norrbagge också, så blef det dussinet fullt å äkta skandinaviskt.

Alla insågo, att han hade rätt, men någon norrman stod ej att uppdrifva i Rom på den tiden, hvarpå Frasse återgick till sig själf och den danska kvinnan för att litet senare slå sig ihop med kvinnan i allmänhet.

— Hufvudsaken ä i alla fall, att kotteriet ä bildadt, sade han. — Fruntimmersaffärerna få vi göra upp sedan.

Man sprang omkring och döpte kotteriet på diverse osterior, och mellan tolv och ett på nattkvisten utbringades ett fyrfaldigt lefve för detsamma midt på Corson. Danskorna hurrade tappert med, men litet i otakt, hvarpå Frasse åtog sig att öfva in dem till nästa gång.

Kotteriet var bildadt.

— I ordets alla bemärkelser, sade Frasse.

Italienska pengar.

Frasse hade varit ute och åkt, växlat en af de små femlireslapparne och blef snart upplyst om, att den nya, blanka tvålire, han fått tillbaka, var af mindre god halt. Inne på Aragno*) ville han betala en kopp kaffe med slanten, men lille Pasquale, som dansar mellan borden och kan säga »god dag» på åtta olika språk — alltid på orätt ställe, förstås — nekade att ta emot den.

— Non é buono, upplyste Pasquale och tog ett par polkasteg framför bordet. Sedan tillade han vänligt: guten Tag! och rörd däraf betalade Frasse med en ny sedel och smög ut.

Frasse hade varit i Italien flere månader men ännu ej lagt bort att skämmas öfver en falsk tvålire. Han kom från ett land med ordnade myntförhållanden och i likhet med alla andra främlingar underlät han regelbundet att följa italienarnes vanor och slänga hvarje silfverslant i golfvet för att undersöka dess halt. Frasse skämdes, som sagdt, stoppade sin tvålire i västfickan och gick.

Men i Italien lider ingen människas anseende af att hon går omkring och försöker att prångla ut falska pengar. Sådana ha hvarenda småhandlare och

*) Roms största och mäst besökta kafé.

droskkusk i en särskild ficka och blott en resande växlar en sedel, kan han vara viss om att få minst en falsk lira tillbaka. Det ser ut, som om man enkom fabricerade falska pengar för att lära främlingar försiktighet. Att få sådana är lätt, men att bli af med en tenn- eller blylira är däremot nästan omöjligt. Men lyckas man verkligen, är det ingen som blir förargad däröfver, man växlar och krånglar utan återvändo och vet aldrig, hvarifrån de underhaltiga mynten komma eller hvar de hamna. Man vet blott, att de finnas.

I alla fall retade det Frasse att hafva mottagit ett mynt, som vid första påseendet befanns vara falskt, och han beslöt att genast ge ut slanten igen. Han visste, att alla andra främlingar ganska snart tvingades biträda italienarnes litet vårdslösa vanor i fråga om smärre penningtransaktioner och låta de underhaltiga pengarne gå som de äkta. Förfor man på annat sätt, skulle det efter några veckors vistelse i Italien bli nödvändigt att köpa sig en extra koffert för att kunna släpa med sig en myntsamling, hvars värdelöshet endast öfverträffades af dess storlek, för att inte tala om de obehag, som borde uppstå vid en tullvisitation. Frasse ansåg det således i sin ordning att prångla bort myntet igen och gjorde ett matt försök att betala sin middag på »Sora Nina»* därmed.

Men kyparen endast log och skakade sitt hufvud. Frasses tvålire var så dåligt gjord, att han inte vågade försöka pracka den på en annan främling, eljes skulle han gärna stått till tjänst. I faderlig ton rådde

*) Ett stort, mycket billigt matställe i Rom.

han Frasse att vara försiktigare nästa gång och ej låta pracka sig allt för illa hopfuskade slantar.

Frasse rodnade. Men samtidigt steg en dof vrede upp inom honom, ty han fann det förolämpande att antingen anses för en person så dum, att han tog emot hvilken metallbit som hälst, eller också för en, som i sin ordning sökte bedra andra. Han visste inte ännu, att det är situationer, hvari Italiabesökare litet emellan befinna sig, någon anmärkning mot deras moral kan således icke gärna framställas.

I alla händelser reste sig Frasses sunda instinkter mot att utan vidare kasta bort en slant, som han själf tagit för god, och sedan han betalat sin middag, begaf han sig ut på äfventyr, som han sade. Det allra enklaste begrepp om höflighet ålägger en främling att antaga landets seder, »gästens plikter mot värden o. s. v.», muttrade Frasse och gjorde samvetsgrannt några försök att krångla bort sin tvålire. Två barer och ett kafé blefvo hans experimentalfält. Men öfverallt möttes han med den spefulla älskvärdhet, som blott italienare förmå utveckla.

Frasse bet ihop tänderna och kände, hur vreden växte. I fullt raseri slungade han till slut myntet på gatan och ämnade gå vidare, men han hade ej tagit två steg från stället, förrän ett nästan hotande: »Signore, ecco signore! återkallade honom. Där stod en liten fet municipalpolis och såg ogillande på Frasse, medan han samtidigt pekade mot slanten. Frasse mönstrade den lille karlen från ofvan till nedan och kände sig så imponerad af den värdiga hållning à la Apollo mannen intog, att han ödmjukt bockade sig, tog upp sitt mynt ur gatsmutsen och gick, under

det municipalpolisen ändrade posityr till något à la den nådige Augustus.

Litet senare berättade Frasse om dagens vedermödor för vännerna på Skandinaviska föreningen och alla tröstade honom med, att man utan ringaste ansträngning kan blifva utaf med allt i Italien, undantagande ett falskt mynt. Frasses sårade stolthet förledde honom att vilja ingå ett vad om motsatsen. Hans förlust ansågs emellertid tillräckligt stor, och man afböjde.

— Vänta bara, sade Frasse — jag skall nog visa... Hvad han skulle visa fick ingen direkt veta, men hans energiska min skvallrade om hans tankar. Då han öfverallt såg tviflande leenden, tillade han manhaftigt: det ska min själ gå ärligt å rejält.

Den aftonen hade Frasse svårt att somna och tidigt nästa morgon var han ute för att ordentligt göra sig af med den efterhängsna myntbiten. Bland modellerna, som dagen i ända hängde på Spanska trappan, hade han flere gånger iakttagit en gubbe, hvars stora skägg och klara ögon gjorde honom eftersökt bland konstnärerna, hvilka i Rom alltid gripas af något slags antikverad idealiseringslust och för den skull hålla sig till yrkesmodellernas fantasikostymer och djupt förakta de europeiska och realistiska arbetsdräkterna, fastän de äro vanligast. Frasse, som själf skulle funnit det under sin värdighet att hemma i Sverige anordna teatraliska tablåer med utklädda modeller, skattade i Italien åt denna lust för det granna. Det låg i luften.

Frasse gick således utför Spanska trappan, där modellerna solade sig och den dekorativt rafaeli-

tiske gubben exponerade sin från diverse klädstånd hopplockade maskeradelegans under väntan på en målare, som lät tjusa sig däraf. Frasse hade redan i tysthet funderat på en vinranksklädd vägg till bakgrund åt just denne gubbe, som på hans blifvande tafla sysselsatte sig med det enda alla modeller göra på italienska motiv, nämligen vindrickning. Frasse hade kompositionen färdig och det återstod endast att bestämma, huruvida han skulle låta sin figur njuta af rödt vin, som tradition och färgverkan bjuder, eller låta sanningen komma till heders och taga hvitt vin, som alla dessa s. k. hvilande arbetare dricka, emedan det är både billigare och bättre.

Frasse hade som sagdt länge haft uppmärksamheten fästad vid gubben och särskildt denna morgon betraktade han honom med större intresse än vanligt, ty han hade föresatt sig att skänka honom sin falska tvålire som ett slags uppmuntran att alltjämt vårda sitt rafaelitiska skägg och fortfarande se lika måleriskt trasig ut, konsten kunde måhända ha gagn däraf. Han dref med instuderad likgiltighet utför trapporna, hejdade sig plötsligt framför gubben, kastade en lång gillande blick på honom och trädde handen i kavajfickan.

Modellen förstod genast hvad denna rörelse ägde för betydelse. Frasses gladt öfverraskade leende afspeglades troget kopieradt i gubbens ansikte, och så gjorde han det mest vanliga af allt i Italien,han sträckte fram högra handen. Omedelbart låg Frasses tvålire i gubbens skrynkliga näfve och den frikostige gifvaren aflägsnade sig nöjd med att vara myntet kvitt samt tänkande: nog tusan krånglar

han sig till ett mål maccaroni för blybiten, sämre ä den inte gjord.

Frasse hade hunnit utför en af de tolf trappsteg räknande afsatserna, då gubben var i fatt honom och med en blick, hvars hjärtl·ga värme djupt rörde gifvaren, räckte denne tvåliren tillbaka. Det var nära, att Frasse frågat efter hans välbefinnande, men han insåg det oberättigade däri, tog resigneradt emot slanten, som tyst halkade ned i kavajfickan igen, och drog i stället fram portmonnän. Han ämnade först afspisa gubben med några soldi — alltid räcka de till ett mål maccaroni — men han anade dunkelt, att de skulle bilda en väl bjärt kontrast till det falska silfvermyntets nominella valör. Ehuru han fann det motbjudande, i hög grad motbjudande att lägga hyende under tiggeriets last, letade han upp en lira ur portmonnän och lämnade den i utbyte mot sitt f. d. mynt.

Gubben generade sig ej för att noga undersöka dess halt och, öfvertygad om dess gångbarhet, nickade han uppmuntrande åt den beskedlige främlingen samt höll ånyo fram handen. Frasse fann, att det gick väl långt, men ett halft dussin kuskar åskådade nedifrån piazzan den stumma pantomimen litet längre upp, och ett par blomsterförsäljare uttryckte högt sitt gillande af hans gifmildhet. Frasse vågade ej väcka deras misstankar, han gaf gubben en andra lira och aflägsnade sig skyndsamt.

Frasse är inte snål, men han tyckte likväl, att gubben verkade allt annat än pittoresk efteråt, och när han funderat på saken två minuter till, var han öfverens med sig själf, att dessa yrkesmodeller ut-

göra en fara för konsten. Den trötte arbetaren, som njuter af sitt blodröda vin under rankornas skugga, har han aldrig målat.

Frasse var litet förstämd öfver sitt misstag nyss förut, men händelsen väckte hans motståndslust till lif och hela Via Condotti utför spejade han efter en blind tiggare; för att undvika ett nytt felgrepp hade han bestämt sig för en sådan. Märkvärdigt nog fanns ingen af detta talrika skrås medlemmar till hands denna morgon, och först när han nått Corson, såg Frasse ett par trasiga gestalter på San Carlos* trappa. Den ytterste i raden föreföll att vara så blind en människa gärna kan bli, och styrkt af ett visserligen svagt men dock lugnande hopp, sneddade Frasse öfver gatan och strök utefter raden mot den han utsett. Med en nonchalans, som osökt förde tanken på en millionärs extravaganser, lät Frasse sin tvålire — för honom existerade blott denna enda — halka ur fickan och slå ned i tiggarens hatt. — Prissarna ä bräckta, sade Frasse till sig själf. Som om ingenting anmärkningsvärdt skett, gick han vidare, medan den lilla gnistan hopp flammade upp till en hel eld.

En half minut efteråt slocknade hoppet totalt. Den nyss fullständigt blinde tiggaren stod bredvid Frasse, och mannens förut uttryckslösa ögon lyste af hot och misstro. Utan försök till invändning bytte Frasse ut sin tvålire mot en annan, som vann tiggarens gillande utan att för den skulle bringa gifvaren hans tack.

---

*) En af Roms största kyrkor.

Det tjänar ingenting till att söka skildra Frasses känslor de närmaste tio, femton minuterna, de voro alldeles för komplicerade och egenartade att kunna förstås af andra än den, som själf i sin ägo haft falska mynt och ej lyckats på något sätt bli af med dem. Nu var det emellertid Frasses fasta beslut att skänka bort sin falska tvålire, och hur han gick där och tummade den, blef det en hederssak att göra det.

— Vill någon kanske påstå, att den inte ä tillräckligt väl gjord? knotade han. — För att härstamma från ett privat myntverk tog den sig ganska treflig ut, och alltid var den god nog åt en romersk tiggare.

Varnad af sina sista motgångar, valde han med urskillning nästa offer för sin gifmildhet. Bortåt piazza del Popolo såg han ändtligen en tiggare, hvars förkrympta ben, hållna i en mycket tröttsam och onaturlig ställning, jämte kryckorna bredvid borgade för en lamhet, som äfven i Rom borde anses någorlunda äkta. Frasses sinnesstämning hade nu växlat, ensamt det att söka en tiggare, när man eljes plägade göra långa omvägar för att slippa en dylik, fann han så humoristiskt och stridande mot allt förnuft, att det återgaf honom hans goda lynne. En mycket kort stund sedan Frasse upptäckt den lame, låg myntet i dennes hand, och en ännu kortare stund efteråt hade tiggaren infångat Frasse och höll för honom ett tal, som fördelaktigt vittnade om sydlänningens förmåga att afleverera ett obegränsadt antal ord på begränsad tid. Samtidigt höll han också myntet under Frasses näsa och an-

ropade madonnan och alla helgon i kalendern samt för säkerhets skull äfven de förbigående, hvilka icke visade någon nämnvärd ovilja mot att åhöra honom.

Frasse förhärdade emellertid sitt hjärta, ty han ansåg sig känna de romerska tiggarne och deras knep, men — vi förbigå det följande grälet, hvari Frasse på grund af bristande språkkännedom drog det kortaste strået — vi omtala endast, att hans sista gångbara silfvermynt öfvergingo i den lames ägo.

Den, som tror, att Frasse nu blef ond eller ledsen, misstager sig. Han såg enbart det roliga i hela tillställningen — det var först en stund efteråt han kom att tänka på, hur dyrbar hans tvålire började bli. När han funderat tillräckligt på saken, afstod Frasse nöjd med sina rön — och lagade sedermera, att han växlade på säkra ställen.

Som han dock kände sig besvärad af sitt tvålirestycke, makade han det försiktigt ur fickan, då han på en bakgata passerade en af de stora stenar med hål i, hvilka tjänstgöra som aflopp för regnvattnet. Det klack till i Frasse, då han nått närmaste hörn utan att någon sprungit efter honom och, viss om att slanten för alltid bringats ur världen genom denna enkla manöver, stannade han på trottoarkanten och såg sig nyfiket tillbaka. Utan att ana något ondt gaf han akt på, hur en fruktförsäljare och en liten pojke tio steg längre bort undersökte ett föremål, hvars form det ej lyckades honom att iaktta. Frasse stod lugnt kvar och roade sig med att söka gissa, hvad pojken ämnade köpa, och när denne

med en bedröfvad axelryckning och tomma händer skildes från den andre, gaf Frasse honom sitt tysta gillande och fann det klokt af en så liten pojke att ej låta skörta upp sig.

Några få sekunder efteråt höll Frasse sin tvålire i handen och pojken, som återlämnat den, pockade på några soldi till belöning för sin ärlighet. Frasse föll ihop som ett sprucket handklaver, han begrep, hvarom underhandlingen med fruktsäljaren rört sig. Mjuk i alla leder vandrade han sin väg, slagen och förintad. Ett stod klart: myntet var förhäxadt, det gick hvarken att växla, kasta, skänka eller tappa bort det. Först nästa dag insåg han hvar felet låg, hans tvålire var så uselt förfalskad, att den måste dela samma öde som alla andra dylika. Och när en utlänning blifvit ägare till en sådan metallbit lyckas han blott med iakttagande af yttersta försigtighetsmått trassla sig ifrån densamma.

Frasse hade varit ärlig och gått rakt på sitt mål, men vi nordbor besitta inga talanger att handskas med underhaltigt mynt, vi nödgas inskränka oss till att så hemligt som möjligt stoppa dem bakom panelningar i af oss förhyrda rum och ändå vara tacksamma, att de ej dyka upp igen.

Det gjorde också Frasse för noga låsta dörrar och med papperstussar i nyckelhålen. Sedan höll han sig inomhus två dagar och packade ihop sina målargrejor för att resa från Rom; han kände, att han inte trifdes längre.

Men under natten drömde han, att det var en lyckoslant, han smusslat undan och ångrade djupt sin dårskap att vilja skänka bort ett så sällsynt mynt.

Han ref ned några alnar tapeter och baxade loss ett stycke panelning samt beslöt att evigt gömma sin tvålire. Men som han af egen erfarenhet visste, hur svårt det är att behålla äfven äkta mynt, företog han sig att spilla en half dag på att borra ett hål i slanten och träda upp den på ett snöre.

Ensamt den omständigheten, att han vrickade högra tummen och blef urståndsatt att, äfven om han velat det, hålla en pensel på flera veckor, borde hafva visat honom slantens något tvifvelaktiga värde. Men Frasse har sina egna idéer om allting. Sedan rände han rundt Rom med ett ombundet finger och en mycket dåligt hopfuskad blyslant innanför västen. För hvem som ville höra honom och för andra med berättade han utförligt dess historia. — Talisman, förstår'u, ge dej sjutton på det!

Frasses nya kläder.

Den här gången var det allvar, det var inte tu tal om saken. Det slapp ur Frasse inne på Jacobinis ristorante, där kotteriet vanligen förskaffade sig allt hvad till lifvets uppehälle och nödtorft hörde. »Ett stamlocus måste man ju ha, det hör till, begriper ni väl.» Kotteriets penningtillgång var storslagen och bestod i Frasses stipendium, västgötens förmögna föräldrar, skriftställarens förskott på en ännu oskrifven bok, hvad norrlänningen lyckats sälja och vigga ihop och skulptörens beställning, honoraret uttaget och bortslarfvadt, innan han sett skymten af det marmorblock, hvarur gruppen skulle huggas. Men han hade blifvit ung på nytt, och hvar natt precis på slaget tolf försäkrade han högtidligt: — Man ä aldrig så klok, som när man ä riktigt tokig. — Så blef han alltid ledsen öfver sin aktningsvärda ålder och sade något allvarligt om, att han ledigt kunde vara pappa till hela sällskapet, men kände sig genast glad öfver, att han inte var det, och började hvissla och sjunga och hurra. Det oundvikliga anfallet af sentimentalitet gick bums öfver, och han blef som en hygglig människa igen, så fort klockan slagit kvarten öfver. Sedan drog han regelbundet några akademihistorier från den tid, då professorerna voro valpar och trodde på konsten och framtiden

och allt det där. — Hå hå, ja ja, nu har man fyllt sina sjuttio, sade han. — Det ä självfva tusan hva' tiden går, om ett par tre timmar ä det ju liggdags igen. Men man har ju alltid morgondagen att hoppas på, så det gör ingenting. Skål, barnungar!

— Skål på dej, gamla galosch! — Hej, hederliga bastuba! Måtte du lefva och blomstra i sjuttio år till! — De er fanden i min lomme et pragtmenneske! — Skål! — Hej! — Salute! — ropade kotteriet.

Rörd öfver hyllningen och glädjen omkring sig drack skulptören dubbelt så mycket som alla de andra tillsammans — han var ju gammal och stadig — och blef ung på nytt och hurrade ifrigast med för sig själf, när Frasse eller någon annan utbringade ett lefve för honom, betraktad som exempel.

Men det var ju Frasse det gällde. Den här gången var det som sagdt allvar.

— Jo, ser ni, sade Frasse — han ä professor eller doktor i någonting. Han ä färgblind som ett inmuradt vattenledningsrör, å det ä väl därför han tänker skrifva om modärn konst. Jag tycker inte alls synd om den italienska konsten, hvarför ska den ha det bättre ställdt än vår. Han ä visst lomhörd också å därför vill han härja litet med musik å dramatik på lediga stunder.

— Det ä rätt åt dem, sade skriftställaren elakt.

— Åh, nu ska du inte vara giftig, inföll Frasse. — Jag tycker tvärtom, det ä bra, att så'na, som inte begripa ett smack, kucklar med kritik. Det ä liksom en liten lättnad, när man själf får på tafsen. Jag ä säker på, att doktorn eller professorn, eller hva' sjutton han nu ä, kan kallas en bussig fagott. För resten

kvittar det med, han har i alla fall en god sida. Han har två sabla snobbiga döttrar.

Västgöten och norrlänningen och dansken och skulptören ryckte genast närmare.

— Dom kom i går och trasslade sig igenom föreningens alla murbruksbaljor å smällde knopparna i ställningsplankorna å tyckte, att det var pin lifvadt alltihop. Jag träffade dom strax efteråt å blef presenterad å babblade lite' med jäntorna. Å eftersom jag vet, att ni ä verkliga kamrater, ska jag ärligt tala om, att jag ä pin kär i den ena.

— Hvilkendera? frågade norrlänningen och började vrida upp mustascherna. Västgöten såg frän ut, och dansken blef tankfull, medan skulptören vände sig bort och knöt om sin halsduk. Ett långt lif hade lärt honom, att man på förhand aldrig vet, hvad som kan inträffa.

— Hvilkendera? upprepade Frasse förvånad. — Hur ska jag kunna veta det, jag blef bekant med dom i går. Du ä en riktig don Juan, vet jag. Å om du har några karaktärslyten, ska du inte blotta dem så där ogeneradt. Jag säjer, att jag ä kär i en af dom, men jag kan väl inte bestämma mej tvärt på skifvan heller.

Danskorna voro händelsevis på en två veckors tripp söderut, så Frasse var verkligen lös och ledig. Hvad honom beträffar hade den svenska konstkännaren och hans döttrar anländt synnerligen lägligt. Det var heller inte minsta tvifvel om, att han råkat fast på allvar.

Det första synliga tecknet därpå var, att han började ströfva omkring i ensamheten. Då Frasse skyd-

de sällskap var fara å färde. När det några dagar senare spreds ut, att doktorn snart ämnade bjuda svenskarna i Rom på sexa hemma hos sig, rusade Frasse hufvudstupa och i största hemlighet till en skräddare och beställde en ny kostym. Det var hans allvarliga afsikt att bräcka landsmännen öfver lag.

Doktorn bjöd verkligen på supé och nästan hela kotteriet jämte några andra svenskar, om hvilkas tillvaro det hittills lefvat i fullständig okunnighet, voro inviterade. Det var stelt och högtidligt som på alla svenska bjudningar och talades egentligen bara om konst och litteratur hela kvällen. Det enda man kom underfund med var, att meningarna voro delade. Då disputerade man rätt friskt och skildes slutligen utan synnerlig saknad.

Kotteriet gaf sig i väg till Goldkneipen för att skölja ned den myckna estetiken med ett par glas vin.

— Åh, tala om konst! Sådan gör man ju, sade den snälle västgöten förargad. Han gjorde aldrig någonting, han hade nästan lika ondt om tid som Frasse.

Hvad den sistnämnde beträffar, hade han ej öppnat munnen på hela kvällen. Han var nedslagen och ur stämning, ty skräddaren hade kuggat honom på kostymen. Frasse visste inte ännu, att en italiensk handtverkare aldrig blir färdig på utsatt tid. Inte sedan heller för resten. Han hade bespetsat sig på att peta alla de andra blott med glansen af sin yttre människa. När han trots spring, svordomar och hotelser ändå inte lyckades i sitt lofliga uppsåt, trillade han ned i missmodets dypöl och höll sig där några dagar bortåt.

Som det likväl inte öfverensstämde med hans lyn-

nesriktning och vanor, insåg han det nödvändiga i att pilla sig upp igen. Den räddningsplanka, hvarpå han sam i land, var en tanke, som självmant uppstod i hans hjärna. Han skulle, iförd sin nya, eleganta och modärna kostym, gå upp till konstkännaren och tacka för sist. Och han skulle göra det ensam och på en tid, då flickorna säkert voro hemma. Då vore det väl tusan, om han inte skulle få klart för sig, i hvilken han var kär. Visste han bara det, var han en normal och gladlynt målare igen.

Efter en veckas ihärdigt spring hos skräddaren var kostymen ändtligen både färdig och betald. Frasse hade stämt möte med hela kotteriet hos Jacobini och uteblef i tydlig afsikt att bedraga sina vänner.

— Nu vore det väl sjutton, om man inte skulle få vara i fred med flickorna, sade han — så man vet, hvad man vill.

Det var en ovanligt putsad och nyrakad Frasse, som klef in genom porten till det hus, där doktorn bodde. Frasse kände sig nästan främmande för sig själf, ty en så modärn smoking, som den han bar, hade näppeligen förut skådats i målarekretsar. Han ringde på en trappa upp och släpptes in.

— Å fröknarna hemma? sporde Frasse,

Den italienska tjänstflickan, som öppnade, bara stirrade på honom utan att förstå en stafvelse.

— Jo, jag vet, att dom ä det, svarade Frasse och pratade på. — Man ä väl inte så dum, att man går på visit, då ingen ä hemma. — Därmed slängde han ytterrock och hatt på en hängare och beredde sig att gå vidare. I detsamma upptäckte hans målaröga,

att den hand, som placerats på dörrhandtaget, var försedd med fenomenala sorgkanter under naglarne.

— Hva' nu då, utbrast han, — glömde jag att rensa bort soporna! Nej, jag har aldrig sett maken, skulle nästan kunna kallas possesionat... flera tunnland jord, vet jag. Men...

Frasse var ibland en handlingens man. Ur västfickan fiskade han upp en tingest, som gick under namnet pennknif. Det var inte den lilla trefliga Eskilstunabo, han medfört från Sverige — den hade han slarfvat bort för länge sedan — utan en jättestor bondförargare, något tyskt smäck förstås, köpt i Rom, för utan knif kan ju inte en hederlig karl vara. Frasse fällde icke utan ansträngning upp ett långt blad och beredde sig att i största hast putsa sina naglar.

Den italienska tjänstflickan blef först förvånad, sedan rädd. Hon hade sett en ung herre träda in i sitt herrskaps tambur, göra sig hemmastadd och slutligen draga fram en stor knif, allt under det han på ett fullkomligt okändt språk pratade en lång ramsa. Hennes rädsla blef skräck, något mindre underligt i en stad, där de illustrerade veckotidningarna i de mest skrikande färger exponera sina bloddrypande mordhistorier i hvarje gathörn. Flickan samlade alla sina krafter till ett af de gallskrik, som endast förekomma i södern eller sista akten af operor med mycket tragiskt och rörande innehåll. Därpå kastade hon sig ut genom förstugdörren, rullade utför trappan och hamnade i portgången under fortsatt skrikande. Nu hade hennes rop blifvit li-

tet mera artikuleradt och utan större svårighet urskiljde man

— Un assassino... un assassino...

— Hva' ä det om, lilla snurran? sade Frasse vänligt där uppe och afslutade som hastigast sin nagelputsning. Hon kilade som en påtänd raket, hon måtte aldrig ha sett en riktigt fin karl förut. — Han sträckte på sig beredd att oanmäld göra sin entré.

Då hördes buller och steg af många människor från trappan. Först visade sig tvänne karabiniärer och husets portvakt jämte diverse annat godt folk. Karabiniärkorpralen marscherade in och lade en tung hand på Frasses skuldra, under det hans medhjälpare i ett skickligt grepp fängslade den förmente brottslingens händer. Rundt omkring trängdes en upprörd hop och frågor och svar växlades med äkta sydländsk snabbhet. Den utan gensägelse lugnaste var Frasse. Han begrep ännu inte det minsta, men när karabiniärerna ledde honom mot dörren, vaknade han till besinning.

— Nä, hör ni gubbar, mår ni inte bra? frågade han. — Eller får kanske man inte gå å tacka för sist här i landet? Har ni något särskildt emot mej, eller tycker ni inte om min yttre människa, hva? Jag har kvitterad räkning i fickan, må ni tro. Det ä hvarken svenskt eller artistiskt, det medges, men jag kan aldrig tänka mig, att polisen får haffa en för det.

Karabiniärerna stannade. Dels funno de Frasse märkvärdigt olik en mördare, dels var det omöjligt att komma längre, ty i trappan stodo åskådarne

som packade sillar och flere anlände oupphörligt från gatan. Ordningens upprätthållare öfverlade med hvarandra och de omkringstående, som alla lugnat sig något, då revolverskotten och knifskäningen, obligatoriska vid hvarje italienskt drama, uteblifvit.

Tjänstflickan, som ställt till hela oredan, knuffades fram. Hon hasplade ur sig en mycket förvirrad redogörelse för något, som skulle kunnat hända. Auditoriet deltog lifligt i hennes anförande.

— Jaså, det ä hon, som har flugan, sade Frasse deltagande. — Ja, det ä inte mitt fel, så ni kan släppa mig när som helst.

Karabiniärerna bestämde sig nu för att leda Frasse och flickan till närmaste vaktkontor, och de skulle utan tvifvel fullföljt sitt uppsåt, såvida inte den svenske konstkännaren med döttrar visat sig i trappan till våningen ofvanför. Fadern kände en liten del af det italienska språket och flickorna en annan. I förening och under många misstag lyckades de klargöra situationen och sedan alla tre gått i borgen för Frasses oförvitlighet, öfverantvardades han i deras händer.

— Tag mig tusan jag begriper ett dugg, sade Frasse och hämtade hatt och ytterrock. — Ja, det vill säga, jag gick galet, men det har jag gjort många gånger förut också. Ja, tjänare, mina herrar, det var roligt att göra er bekantskap, men ni kunde gärna ha låtit bli att skrynkla ner mina kläder. Nu ser dom gamla å aflagda ut, å... ja, tjänare, tjänare!

Han gick med sin landsman en trappa högre upp

och tackade samvetsgrant för sist, men han var liksom litet ur gängorna.

— Jo, ser ni, sade han senare inne på Jacobinis ristorante, där han uppsökt kotteriet — det hade kunnat bli en sabla soppa af. Pigeschstackaren trodde, att jag ville slåss med knif, jag, som inte en gång såg'na, å flickorna skrattade som galningar åt mej. Dom ä hjärtlösa på något sätt å inte alls så snobbiga, som jag först tyckte. För resten ä den ena ordentligt förlofvad, fast hon bär ringen i portmonnän — jag gratulerar fästmanskallen uppriktigt å af allt mitt hjärta — å den andra ä visst också halft om halft engagerad. Å så ska dom ju resa i nästa vecka, det fick jag veta i dag. En enda fattig vecka ä väl rakt ingenting att besvära sej för. Nej, nu säger jag, kommer inte danskorna tillbaka snart, går jag å förälskar mej i en italienska, hvilken som helst. När man är utrikes, ska man njuta af landets produkter, var det inte så du sa' härom dagen, skulptör?

Västgöten såg glad ut, och norrländingen lät mustascherna sloka, den danske författaren smålog, och skulptören svarade, att han aldrig sagt något.

En stund senare upptäckte Frasse, att hans nya smoking stramade i ärmvecken. Framåt elfva-tiden stramade den också i ryggen. Det var då han kom underfund med, att kläder, som förfärdigats i Italien, krympa på några timmar och icke kunna begagnas stort längre.

— Om det inte varit så syndigt dyrt, skulle jag ingenting säga, mumlade han förargad.

Frasses enda tröst var, att skriftställaren också låtit göra sig en kostym. Till den togs ordentligt mått, och skräddaren upplyste att priset ökades med tio lire för längdens skull, men när kläderna levererades, passade de på sin högsta höjd en tolfårs pojke. Såväl Frasse som skriftställaren återvände på grund af utrymmesskäl snarligen till sina aflagda svenska varor och öfvergåfvo hvarje tanke på att imponera med så enkla medel som ett städadt yttre.

— Inga nya påhitt! Nä, se smackig å snedgången ut, det tillhör svenska konstnärer, försäkrade Frasse trovärdigt. — Å då känner man sig mycket mera hemmastadd också. För resten gör det alldeles detsamma, hvad man har utanpå sej, man ä ändå den man ä. Ge' er sjutton på det, prissar! Hva' ska ni dricka för en sort, för det där om landets produkter, det tycker jag var bra sagdt.

Italienska förhållanden.

Allesamman sutto kring stambordet på »Aragno». De voro mätta och nöjda och funno tillvaron lyckad. Endast skulptören och den danske författaren sågo allvarliga ut ibland. De funderade tydligen på något mindre behagligt och efter att ha blinkat och nickat åt hvarandra en stund, sade skulptören:

— Hör'u, Frasse!

— Hva' sjutton nu då, får jag inte äta hur många bakelser jag vill, hva'?

— Det får du visst det, fast det nog blir synd om din mage längre fram. Det var för resten inte på det jag tänkte utan på dina galenskaper här om dagen. Tänk, om du blifvit haffad af karabiniärerna å stoppad i finkan. I allmänhet ä det ganska svårt att klara sej för polisen, men här ä det värre än annorstädes. Om di' verkligen knegat i väg med dig, hade du kanske kommit bort på kuppen.

— Ja, men... sade Frasse och såg litet enkel ut, ty den andres faderliga allvar imponerade.

— Det hjälper hvarken med om eller men, du hade kommit bort, afgjorde skulptören. — Å nu ska du hålla klaff å höra på! Det ä för stora öfverdrifter att låta ta sig som mördare, så'nt får du lof att undvika hädanefter. Hur tänker du din framtid ska' gestalta sig, om det urartar till en

vana, hva' sa'? Dessutom ä det en hel del annat, som du måste akta dej för. Ser du, när man kommer till ett främmande land, får man lof att i viss mån rätta sej efter dess seder å förhållanden.

— Gör jag inte det då? sade Frasse stridslystet. — Arbetar jag inte som en slaf med deras trassliga spaghetti hvar dag, fast jag bra mycket hellre skulle slefva in ärter å fläsk å plättar med krusbärssylt? Å jäklades jag inte två timmar i går med ett par minderåriga bläckfiskar, som var segare än karuscha? Kom inte stickandes med, att jag ä annorlunda än jag bör å ska vara.

Skulptören skakade sitt vördnadsvärda hufvud, så att några af de hvita lockarna bringades i oordning. När han lagt dem till rätta igen, nickade han åt den danske författaren, som genast högg in.

— Maten ä väl inte hufvudsaken...

— Å inte den? afbröt Frasse. — Klara dej utan får du se, hur godt det ä.

— Du fäster dig vid detaljerna, men det stora hela...

— Nä, nu hoppade du allt i galen tunna. Jag har varit här i drygt två månader å känner till punkt å pricka deras matordning. Det ä maccaroni å kokt oxkött utan sås å kalfhufven i ättika å osaltadt smör å lite krafs att sticka emellan med. Men frukten å grönsakerna å oljan, som dom dillar om där hemma, den får man allt titta efter. Å så ä det boningsrum utan innanfönster å sängkläder fulla med ohyra. Jag köpte ett halft kilo insektspulver i förra veckan — det vardt för ansträngande utan

—å den rättvisan måste jag göra husdjuren här, att di' lämnade mej i fred, så länge di' hade det att lefva på. — Å beträffande handtverk å industri, så har jag lärt, att skräddarna här nere inte kan förfärdiga annat än barnkläder. Jag förmodar, att det ä någon slags symbolism. Det får vara hva' det vill för mej, men kom inte å påstå, att jag inte känner till Italien. Jag har nästan hela klabbet på mina fem fingrar. Ja, det ä förstås konst å litteratur å en del i den vägen, som jag har kvar, men det ska jag snart slå i mej.

— Författaren har ordet, sade skulptören strängt.

—Då tycker jag han bör behålla det, fnurrade Frasse.

— Han tiger tills vidare, han ä inte så lös i mun som du.

— Å det meningen, att vi ska gruffa?

— Nej, bara att du ska höra på. Å ni andra kan också gärna lyssna, för en vacker dag ställer ni väl till med några utsökta dumheter, om ni får sköta er själfva. Att gå å drifva i Rom ä inte precis detsamma som att springa å slarfva i Stockholm.

En djup och förväntningsfull tystnad uppstod, och den danske författaren började. Från »blöd» och svårbegriplig kjöbenhavnska öfversatt till hemtreflig och lättförstådd stockholmska löd hans anförande ungefär sålunda.

— Jag har vistats här nere dubbelt så många år, som Frasse månader, man kan alltså tänka sig, att jag känner förhållandena.

— Ifall man ä lättrogen, ja.

— Tyst, Frasse! — Beträffande mat, kläder och

husrum ha vi alla gjort våra erfarenheter, men människan lefver icke allenast af bröd...

Kotteriets kvinnliga medlemmar suckade unisont.

— ... å det ä åtskilligt annat man bör känna till för att kunna reda sig. Nu vill jag först ge dig, skriftställare å ämbetsbroder, ett godt råd: sjoka aldrig ojämnt, som ni visst kallar det i Sverige. Du snäste af en vykortsförsäljare i förrgår å makade honom åt sidan med armbågen, när han ställde sig i vägen. Han trampade dig förstås på tårna å var ovanligt efterhängsen å oförskämd, men det duger inte att röra vid en italienare. Sådant kan vara farligt. Svär, skäll å ryt hur mycket som helst, men snudda aldrig vid någon. Det ä regeln. Italienare se inte saker å ting på alldeles samma sätt som vi nordbor. Smockan används aldrig här nere, det ä knifven och revolvern genast eller också bara ovett. Mellangraderna existera ej. Bästa sättet att stuka en motståndare här består i ett mustigt flin. Ingen sydländing står för ett gapskratt. Efter sådan behandling smiter han om hörnet å undviker dig som pesten. Skratta bara åt allt, å ni reder er! Skrattar man en sydländing midt i ansiktet, ramlar han ögonblickligen ned i sina egna resårskor å så att säga utplånar sig själf. Blotta föreställningen att ha kunnat göra sig löjlig ä för en italienare värre än döden i grytan. Skratta, bara skratta!

— Ja, men det gör vi ju, invände Frasse.

— Därför har det också gått bra hittills. Tag allting som ett skämt... å det ä det också. Nu ska jag ge er en liten vink om skilladen mellan nor-

diskt och italienskt. När till exempel en svensk genom lyckade spekulationer eller på annat jämförelsevis ostraffbart sätt förökat sina inkomster, börjar han vräka sig å hyr dubbelt så stor våning, som han behöfver, å köper pianino å grammofon å hvarjehanda i den vägen å fördärfvar sin inre människa genom att äta frukost hela dagen å dricka punsch hela natten. En italiensk familjefar, som fått löneförhöjning eller vunnit på lotteri, lefver precis som förut, han skaffar sig bara en amma.. Naturligtvis ombesörjer han också förutsättningarna för detta behof. Möjligen består han sig också lyxen af två efterrätter i stället för en. Nu får ni dra hvilka slutsatser som helst af detta. Men liksom jag varnar för slagsmål å bråk, varnar jag också för alla vänliga ögonkast åt mötande damer. Det ä visserligen så, att kavaljererna här ideligen klatscha med ögonen å slänga sjuttiofemöresblickar åt alla håll å kanter å se smäktande ut, bara en kjol kommer inom synhåll. Men vill ni närmare ge akt på förhållandet, ska ni snart märka, att det ä mot utländskor de offentligt visa sig klibbiga å efterhängsna. Här kokettera de unga herrarna utomhus, å damerna ä oförstående å stela för flera hundra riksdaler. Inomhus ä det nog litet annorlunda, men dit kommer sällan vi utländingar. Å att de inhemska kavaljererna ä allt annat än kavaljersmässiga mot våra damer, anses icke vara något skäl för oss att likna dem. Vi få hålla oss på afstånd och noga iakttaga det passande, vi ä nämligen inte hemma här. Akta dig för italienskor,

Frasse, den blåntott du begagnar i stället för hjärta ä en ganska farlig inrättning här i landet.

Kotteriets ogifta kvinnliga medlemmar funno alltsammans förståndigt sagdt och logo uppmuntrande mot Frasse, eftersom han nu en gång var allas kelgris.

— Sablarna! sade Frasse fundersamt, ty det var omöjligt att misstaga sig på detta, det var allvar från början till slut.

— Alltså, sade skriftställaren — böra vi fortast görligast sätta oss in i förhållandena.

Skulptören nickade ett faderligt bifall.

— Håll ögon å öron öppna! sade han. — Man bör gifvet dra nytta af sin vistelse i ett främmande land. Studera... fundera... med mera. Min själ blir man inte mot sin vilja poetisk här nere. Det föreföll mig åtminstone, som om jag rimmat. Det beror väl på luften. Mja. Om vi för säkerhets skull tog å lärde oss litet af språket.

— Jag ska genast smälla i mej alla skällsorden, sade skriftställaren. — Så vidt jag fattat rätt, ä de det viktigaste af hela bunten.

Den danske författaren smålog smickrad och glad öfver att ha blifvit så väl förstådd, hvarpå skulptören sade:

— Å det nu något, som ni inte ha klart för er, så fråga bara mej. Jag var här nere för 45 år sedan å satte mej in i förhållandena redan då. Det har just inte vidtagits några förändringar sedan dess. Bara ett par revolutioner å några kungamord å sådant som inte inverkar på det stora hela; det ä politik å angår inte oss, vi ä ju intelligenta människor, vet

jag. Ja, nu går vi väl å får en half liter genzano per man.

Som den sträfva chiantin, hvilka alla nordbo de första veckorna af sin vistelse i Italien anse för landets enda drickbara vin, redan var en öfvervunnen ståndpunkt, mottogos orden med stillsamt jubel. Genzanon var det sista vin man upptäckt, och då det verkligen är godt, hade kotteriets manliga medlemmar aldrig något emot skulptörens stående kvällsförslag. Man vinkade åt Pasquale, kyparen, som liknar en svensk bolagsdirektör i västficksformat, men som skiljer sig från en sådan genom att alltid se glad ut och ständigt dansa polka mellan kaféets marmorbord. Pasquale fick sin betalning, och man pröfvade de sist inhämtade lärdomarna genom att skratta honom midt i ansiktet. Mannen förvandlades ögonblickligen från den leende kyparen till den värdige direktören, som ännu icke visste, om han skulle anse sig förolämpad eller bara sårad. När han strax efteråt begrep, att det var skämt alltsamman, kastade han sig hufvudstupa in däri. Han skrattade med hela kroppen, gjorde häpnadsväckande piruetter och klappade Frasse på magen, skriftställaren på låren — längre räckte han ej — och krafsade skulptören i håret, — skulptören satt ännu — medan han flinade saligt och ett dussin gånger å rad sade:

— Semper allegro, ha ha ha, hi hi hi, ho ho ho.

Kotteriet försäkrade med en mun, att Pasquale var en hedersprisse, och kittlade honom i nacken eller maggropen och gaf honom en lira i drickspengar, hvarpå Pasquale kiknade af fröjd och försvann

under ett bord för att osedd af kaféets föreståndare sluka de bakelser, som Frasse i ren distraktion lämnat kvar.

Men kotteriet stormade en osteria och drack ljus genzano och diskuterade italienska förhållanden. Skulptören var mycket meddelsam och lämnade en hel del nyttiga råd, hvilka alla dock voro för kloka att följa. Längre fram på nattkvisten beundrade kotteriet Piazza del Popolo i månsken, och när man tröttnat på det tog man på Frasses förslag och dansade »väfva vadmal» en stund. Det kom gendarmer och folk och ställde sig att stirra på de uppsluppna utländingarna. Västgöten satt nedanför obelisken och sjöng med full hals. Då han dragit melodin fyra gånger, kunde de kringstående den och stämde in. Snart var det en hundra personer som skreko något, som liknade »väfva vadmal». Nåja, texten var apokryfisk, men noterna voro de riktiga. Frasse var skottspolen och häktade till slut fast sig vid en lång karabiniärkorpral, som visade tydliga anlag för nordiska folkdanser. Hans kamrat och ett par gendarmer ordnade folkhopen, så att dansbanan hela tiden var fri.

— Gladt å gemytligt, sade skulptören hvar tionde sekund. Han hade frivilligt åtagit sig någon slags regissörsbefattning vid föreställningen och gaf på en blandning af jordens alla kända och ett par fullkomligt obekanta språk anvisningar, hvilka åskådarna villigt lydde.

När Frasse dansat sig trött och visade tecken att vilja slockna, utbringade den nordiska litteraturens

representanter ett samfälldt och rungande: Eviva Italia!

De kringstående hurrade och svängde sina hufvudbonader, karabiniärer och gendarmer gjorde stramt honnör, hvarefter folkmassan skingrades åt olika väderstreck.

En half minut senare hade piazzan återtagit sitt vanliga utseende, ty kotteriet befann sig inne på »Ripettan» för att afsluta en väl använd dag med månskenspromenad och allvarliga samtal.

— Ja, där ser ni skillnaden mellan norden å södern, sade skulptören. — Bara tanken på att en liten hygglig västgöte skulle sitta på sockeln till Gustaf II Adolfs staty å skräna »väfva vadmal» vid tolftiden på nattkröken, medan en magerlagd målare flög af och an som ett torrt skinn, med en åtta à tio pund poliskonstapel, netto lefvande vikt, under ena armen, gör en äldre, stadgad konstnär vimmelkantig. Låt oss för den skull undvika alla jämförelser.

Det var ingen, som tänkt anställa några sådana, och som Frasse var litet andtruten för tillfället, sades heller ingenting på en stund.

— Nu går vi väl till ungraren vid Corson å afslutar dagen med en sejdel, föreslog skulptören efter en stund.

Fem minuter senare satt kotteriet inne på ungrarens »birraria», och det var där man enades med Frasse, när han sade:

— Att sätta sig in i italienska förhållanden var det lättaste, jag hittills varit med om. Det går som en dans, vet jag.

Italienska gruff.

Den bäst formulerade regel går inte halfvägs upp mot ett enda litet futtigt exempel ur verkligheten. Allt hvad som sagts af skulptören och den danske författaren, hvilken ju för öfrigt kände till Italien bättre än italienarna själfva, var glömdt en half timme efter uttalandet. D. v. s. skriftställaren hade föresatt sig att, ifall någon inföding trampade honom på tårna, småle så älskvärdt som möjligt och upplysa, att äfven den andra foten fick begagnas till promenadplats. Undantag gjordes endast för vänstra lilltåns liktorn. Och norrlänningen och västgöten hade tummat på, att inte svära annat än vid särskildt högtidliga tillfällen. För att någorlunda kunna hålla löftet, nödgades de tiga en hel dag och väckte en obehaglig uppmärksamhet med sina nickningar och sitt teckenspråk. De insågo mycket snart det omöjliga i att fortsätta som de börjat och tummade tillbaka och blefvo språksamma och trefliga igen. Hvarpå alla gledo in i de gamla hjulspåren och kotteriet halkade vidare på sin bana.

En eftermiddag när det kvinn- och mangrant sneddat öfver Piazza Colonna och stannat i ett gathörn för att dividera om, hvilket kafé, som först skulle hemsökas, fingo de åskåda det stora italien-

ska gruffet. Ett sådant är ganska sällsynt, vanligen klara italienarna af sina små mellanhafvanden i den vägen inomhus. Den här gången var det emellertid två alldeles obekanta, synbarligen bättre herrar, som råkat i lufven på hvarandra, och då den ene välvilligt upplyst, att han nödvändigt måste resa till Egypten samma kväll, kräfde hans kränkta ära sakens omedelbara uppgörande. Till den ändan inledde han kontroversen med orden drulle, syltfot och boricka.

Den danske författaren öfversatte för sitt sällskap och bemödade sig ärligt att vara så naturtrogen som möjligt. Han lyckades endast delvis. De nordiska språken äga visserligen en ganska aktningsvärd samling skymford och svordomar, men jämförda med italienskans färgprakt och rikedom äro de alla tre som en tvåårings stapplande försök att leta sig genom talets labyrint. Norrlänningen såg betydligt snoppad ut efter att bara ha hört början, och västgöten gick tidigt hem och lade sig den kvällen. De voro båda så öfverväldigade, att de inte just sade någonting vidare på flera dagar. Och sade de något, skedde det hviskande. De hade oväntadt upptäckt sin begränsning. Sedermera utvidgade de med sina sista upplefvelser som underlag området för sina språkkunskaper, hvaraf följden blef, att kotteriets damer bådo dem återgå till den väl missklädande, men i alla händelser numera nödvändiga tystnad, som de kort förut iakttagit. Det gjorde de naturligtvis inte, och det var lika lifvadt i alla fall.

Men grälet vid hörnet af Piazza Colonna och Cor-

son fortsattes med en intensitet, som endast verkligt bildade italienare förmå utveckla. De bägge bråkmakarna voro en medelålders snobb i spader och lackskor jämte allt som kan och bör finnas mellan dessa endast vid högtidligare tillfällen begagnade persedlar. Han var den förolämpade. Antagonisten var ungefär tjugufem år ung och grefve, det berättade han själf. De ha grefvar af alla möjliga kulörer och karaktärer där nere, så det föreföll inte alls otroligt. Han satt i en jaktvagn och motionerade sin häst eller betjänt, det var svårt att säga hvilketdera. Grälets anledning var, att han kört ett par millimeter för nära den medelålders eleganten och smort ned hans ytterrock. Vips var det färdigt.

— Drulle, syltfot och boricka! sade den äldre herrn med kraftigt och tydligt uttal.

Det var inte gärna möjligt att misstaga sig på, hvem han menade, hans gester och de cirklar hans promenadkäpp beskrefvo utvisade det. Grefven — han hade inte presenterat sig ännu — stramade på tömmarna och såg sig omkring med en häpnad, allt för stor att vara annat än låtsad.

Herrn på trottoarkanten upprepade sina ord och pekade på bajbajet, som den andres slarf klistrat fast vid honom.

— Det är väl aldrig mig ni menar? sade den yngre herrn uppifrån vagnen.

Motståndaren försäkrade allvarligt, att det just var med verkliga förhållandet öfverensstämmande, tog för bättre minnes skull om sina tre skymford

och tillade något, som i öfversättning ungefär skulle betydt: snorjärs och markattebarn.

Genast råkade grefven i eld och lågor. Han spottade i sin ordning ut en salfva invektiv, mot hvilka borickan och alla de andra voro små trefliga husdjur, hvilka man mycket väl kunnat tjudra vid ett divanbord och haft i möblerade rum. Sedan gaf han betjänten en dask i nacken, så att han damp ned från sitt säte, hvarpå grefven slängde tömmarna ut i fria luften och ställde sig upp.

En större folksamling bildade sig strax och inför mängden af tacksamma åhörare hängåfvo sig de båda antagonisterna ohejdadt åt sin böjelse för poserande. De hällde öfver hvarandra hela ämbar med otidigheter, fäktade väldeligen med knytnäfvarna samt slogo sig omväxlande i tur och ordning för sina bröst, så att det gaf eko i deras inre människor. Men de voro som sagdt bildade karlar och gentlemän, hvadan de efter hvarje explosion gjorde ett kortare uppehåll för att låta motparten afsluta sitt lilla anförande. På så sätt skilde de sig fördelaktigt från vanligt plebs och gjorde hvarje misstag i den vägen omöjligt.

När de under åskådarnas lifliga bifallssorl genomgått sitt modersmåls förråd af skällsord, öfvergingo de med alltjämt bibehållen värdighet till beskyllningarna. Bankplundrare, falskmyntare och fadermördare voro endast obetydligheter, som tillgrepos, då andedräkten för ett ögonblick hotade att tryta. De utvecklade en fantasi och en uppfinningsrikedom, inför hvilken en half million belästa nordbor snöpligen skulle kommit till korta. När de hål-

lit på därmed fem minuter — Frasse påstod, att det var en halftimme — visade åskådarna omisskännliga tecken till otålighet. Skandinaverna väntade ideligen på smockan och stodo i verklig spänning, men landets egna barn gäspade och ville tydligen blanda sig i grälet för att ge vederbörlig kläm däråt. De kämpande insågo, att de förlorat publikens bevågenhet — det är det värsta, som kan hända en italienare — och ryckte upp sig. Den medelålders herrn teg en half minut och lät den andre hojta ensam. Sedan sade han, isande elakt och med en gest, värdig en segrande gladiator:

— Håller ni inte klaffen, lindebarn, viftar jag till er, så att ni fastnar på väggen bakom mig och kommer att för all framtid sitta där som en frescomålning.

Grefven — alla visste nu, att han var en sådan, när han var född, hur många fastigheter hans far rådde om och att hans morbror var general — hoppade snabbt och elegant ned ur vagnen. Han tog piskan med sig, och skriftställaren, som till följd af sitt yrkes beskaffenhet värderade handlingen mer än ordet, utbrast glad och beundrande:

— Nu kommer smockan! Se upp några stycken!

Skriftställaren hade misstagit sig, men infödingarna, som kände sina pappenheimare, flinade belåtet; de hade heller inte fullt så stora fordringar.

Den unge grefven steg spänstigt fram till det utpekade stället.

— Där? frågade han och berörde fläcken på husväggen. Han inlade en otrolig massa förakt i det enda ordet, och hans gest svarade fullkomligt däremot. Skulptören mumlade också ett beundrande:

jäklar å slå larm, italienarna kan, dom. Egentligen tycktes det hvarken vara hotelsen eller dess eventuella följder, som så obehagligt berörde den unge herrn, däremot retade själfva platsen på ett oförklarligt sätt.

— Ja, sade den medelålders herrn, som såg, att han gjort ett fynd. — Gatan är ju en af de mest trafikerade, så nog blir ni beundrad efter förtjänst.

Den unge grefven hade klart för sig, att han nu måste säga något lika kvickt som motståndaren. Det var hans tur, det kunde ej bortresonneras, dessutom var han ungefär så ilsken, en person i hans ställning orkar bli. Det plastiska i hans hållning försvann, och han började betänkligt likna en tupp, då denne i yrsel och vrede hoppar jämfota åt sidan. Åskådarna sågo genast det löjliga däri och flinade obarmhärtigt. När den unge herrn fann sig inne på genaste vägen till fiaskot, blef han så tillplattad däraf, att han glömde värdighet och allt annat samt höjde piskan.

— Jaså, ni önskar duellera? utropade motståndaren med skickligt spelad förtjusning. Bifallssorlet höjdes strax kring honom. Han var segraren i ordbataljen och förtjänade således efter söderns sätt att se allas sympatier.

Den unge herrn puttrade och fräste som en kaffepanna omedelbart innan den kokar öfver. Därefter mumlade han något om en f. d. tukthusfånges blifvande pulvrisering och illustrerade saken ganska bra genom att gnida sina flata händer mot hvarandra.

Folkmassan, som bestämt sig för att taga den äldre gentlemannens parti, svarade med hvisslingar och

knot. Den unge ansågs fullständigt besegrad, enär han blifvit svaret skyldig, han var följaktligen enligt allas åsikt endast värd förakt. Då han märkte, hur aktierna sjunkit, äntrade han under speglosor och fnitter sin vagn och fattade tömmarna för att helt enkelt fly. Ett italienskt gräl slutar emellertid inte utan vidare, afskedsreplikerna eller med andra ord fjärde och sista stadiet återstod. De båda gentlemännen lofvade vid kalenderns samtliga helgon att amputera näsor och öron, fortkomstledamöter och alla möjliga tillbehör af hvarandra. Först sedan hela listan på mänskliga kroppsdelar och diverse småsaker dessutom genomgåtts, köide herr grefven från stället, medan harmens flammande rodnad betäckte hans kinder.

Den medelålders herrn, som noggrant och omständligt gifvit tillkänna, att han var någon sorts ämbetsman, smålog egenkärt, hälsade artigt den beundrande folkmassan och fortsatte sin för en stund afbrutna promenad. En svag applåd togs upp af några förståsigpåare, men den fick ingen vidare anslutning.

Nordborna sågo snopna ut, och deras minspel inverkade tydligen på de kringstående. Folkhopen började skingras, och de två gendarmer, som hela tiden öfvervakat, att grälet hölls inom en gång för alla fastställda gränser, vandrade missnöjda sin väg. Kotteriet samlade sig och följde exemplet.

— Det var äkta italienskt, upplyste den danske författaren. Som han händelsevis och af förbiseende begagnat landets tungomål, fann en fetlagd hand-

lande i närheten det oundvikligt att bli grymt förolämpad.

— Signore! röt han ilsket och ställde sig i position för munhuggning.

— Nä, hör du, smällfeta klumpmask, utbrast Frasse som ögonblickligen var inne i situationen — försök inte med oss!

Han hade talat svenska, något annat begripligt språk kände han ju ej, och ett samfäldt nordiskt flatskratt hälsade repliken.

Det surrade rundt i den fetes hjärna, det surrade t. o. m. så hastigt, att han själf följde med ett par hvarf. Skrattet förintade honom bokstafligen, hans kläder blefvo tomma, hans uppsyn jämmerlig och han gled bort som en skugga. Det plötsliga skrattet hade ögonblickligen viftat undan honom, och han sprang, som jagad af onda andar.

— Frid! sade Frasse och höjde välsignande sin hand.

Omkring kotteriet skrattade i denna stund hundra uppsluppna medborgare. De hade hört tvänne gräl, fått bevittna lika många nederlag, och det nya och oväntade i det sista hade tjusat dem alla. När kotteriet halft generadt, halft förargadt strax efteråt kilade uppför Corson och smet in på Aragno, följdes det af idel gillande blickar.

— Där, Frasse, ser du hvad framgång ä, sade skulptören filosofiskt och placerade sin hand på den tilltalades axel.

— Åh, låt mej vara i fred! fnurrade Frasse. —Jag menade rakt ingenting. För resten var det synd

om karlen, han såg ut att när som helst kunna begå självmord.

— Det ä tur, att bara skandinaver höra dig, inföll dansken. — Eljes blef du utskrattad. — Ser du, här nere är medlidande nästan en last. För öfrigt begriper du väl, att ingen kan äga hjärta i ett land, där det finns så godt om tiggare å där man ger så mycket allmosor.

Alla kring bordet hade i en hast blifvit allvarliga, de började förstå det land, där de händelsevis vistades och hade sina varelser.

— Nä, nu går jag hem, puttrade Frasse. — Kaffet smakar rent af blaskigt.

— Kaffet ä godt, det ä du som har dålig smak, sade skulptören. — Bry dej inte om det här, utan kom bara ihåg, hvad du själf en gång sa' om landets produkter.

Då passade västgöten på och drog den roligaste af sina historier, och genast voro de i stämning igen.

— Det ä kanske inte hälsosamt att veta för mycket, sade Frasse senare på kvällen. — Det där lagom, som ni påstår bara finns i svenska språket, ä ett sabla klämmigt ord. Vet man lagom, kan man nästan inbilla sig hvad som helst. Nu tror jag vi aktar oss för att studera omgifningen; vi lefver allt som förut.

Hans yttrande befanns riktigt och manade till instämmanden. Kotteriet ville helt enkelt helst tro, hvad alla dessa stormförtjusta resebeskrifvare, som aldrig mött annat än ytan, proppat i medmänniskorna. Hvarför skall man också beröfva andra

deras små illusioner, när man ändå alltid vill behålla sina egna?

Men de voro inte fullt så lifvade som vanligt den kvällen.

* * *

— Apropå gruff så pågår just nu det snobbigaste man kan få i den vägen här nere. — Det var skulptören, som talade. Han kände ju litet af hvarje, tittade ibland i en tidning och verkade språkkunnig, ehuru han undvek att tala italienska med andra än egna landsmän. Alltnog, det var skulptören som hade ordet, och innan de andra hunnit tillägna sig det, berättade han. Ett par dagar förut hade den uppseendeväckande smockan fallit i landets representantförsamling. En deputerad af vänstern hade under sittande session sagt någonting, som en deputerad af högern ej tyckte om mot någon, som han tyckte om. Därmed började grälet, i hvilket en deltagare satte punkt med en smällande örfil.

— Sablar i det! sade Frasse beundrande.

— Inte illa, medgåfvo de andra — verkligen inte illa.

Skulptören såg öfverlägset på de andra.

— I en riksdag sitter man för att prata, inte för att göra något.

— Det vet jag väl, sade Frasse, som inte visste något alls.

— Nå, då så...

— Då så...? — Frasse gapade af förvåning.

— Då pratar man eller tiger, det ä de enda möjligheterna därvidlag.

— Nej, men örfilen, hur vill du förklara den?

— Extranummer utom programmet. Svåra följder å stora ledsamheter. Det blir duell af.

— Ja, men det sätter ju piff på tragedien, inföll västgöten.

— Fortsätt nu! uppmanade skriftställaren, som föredrog sakliga uppgifter.

Skulptören nickade och återtog.

— Jo, det var en sådan där historia, som man emellanåt ser i tidningarnes telegramafdelningar. Man begriper, att något händt, men inte hvad å hur. Det gör man för resten aldrig. Nå, den här gången ä det i alla fall en örfil. En radikal näfve har dammat till en konservativ kind. Kinden satt fast vid en militär, han var visst öfverste. Näfven tillhörde en framstående publicist, alla människor ä framstående här nere. Öfverstens ära ä mera sårad än hans kind ä öm. Plåster hjälper inte för sådana saker, det minsta ä en utmaning. Publicisten har redan sagt ja, och sekundanterna underhandla just nu med hvarandra. Aftontidningarna komma att innehålla spaltlånga referat öfver resultatet. Nu ä det förstås sant, att de i hvardagslag fördöma allt hvad dueller heter, hvem gör inte det? Men det hindrar inte, att de med förtjusning kasta sig öfver händelsen å framställa slagskämparne som ett par hjältar. Man ä väl för tusan inte mer än människa å lösnummerförsäljningen får framför allt inte misskötas. Alltså ä de där gentlemännen ett par hjältar. De veta min själ af det å hela nationen ser med beundran upp till dem. Å i morgon bittida

blir det två skott eller en värjestöt. Så står det till med den saken.

Hela kotteriet såg nästan allvarligt ut, och Frasse sade fundersamt:

— Det ä allt riskabelt att vara deputerad här i landet.

Skulptören såg kritiskt på honom.

— Största risken ligger i att äta sig till magkatarr under försoningsfrukosten.

Det var kanske en eller annan, som kände lust att opponera, man vill väl i det längsta behålla sina illusioner, vet jag, sade Frasse, men i samma stund störtade tidningspojkarne i samlad trupp in på Corson. Denna afton tjöto de sitt »la Tribuna» med ett u så långt som Roms längsta gata. De gjorde hastiga och lysande affärer. Öfverallt framräcktes soldostyckena för att utbytas mot de ännu fuktiga tidningarne. Skulptören och författaren tillägnade sig hvar sitt nummer och började läsa.

»Duellen mellan deputeranden X., tillhörande radikala vänstern, och major Y. — jaså han var bara major, mumlade skulptören — tillhörande kammarens klerikala grupp, utkämpas i morgon klockan half nio. Platsen för mötet mellan kämparne hemlighålles, enär man denna gång önskar slippa något större antal nyfikna. Man erinrar sig nämligen hur det tillgick vid duellen H. contra M. förra våren, då folkmassan trängde sig mellan de stridande, och en fruktförsäljerska erhöll ett skottsår i ena vaden. Dessutom kan med bestämdhet antagas, att polismyndigheterna ämna hindra duellen.

— Ta i där! sade skulptören och såg mer skeptisk ut än hans krafter vanligen medgåfvo.

— Vill de, nog kan de alltid. — Författaren återvände till tidningen och hittade en notis, som han genast öfversatte. — Extratåg afgår klockan elfva på aftonen från L., den stad deputerande X. representerar, och väntas ankomma till Rom klockan sex i morgon bittida. Enligt telegrafiskt meddelande till tidningen blefvo samtliga platser däri vid underrättelsen om duellen genast abonnerade.

— Prosit! fnös skulptören, som anlade nordiska synpunkter på sydländska företeelser.

— Om vi skulle trassla oss med på den där föreställningen, kastade Frasse fram.

Förslaget väckte anklang. Detta var något verkligt nytt, och Frasse ansågs en stund nästan genialisk. Man diskuterade ingående hur allt borde ordnas. Pascificia på Circolon ägde en son, som var droskkusk. Ehuru man hittills endast hört honom nämnas, koncentrerades nu alla tankar kring hans person.

En stund senare var kotteriet samladt på föreningen. Författaren framlade medlemmarnes förslag, och gumman Pascificia lofvade, att sonen skulle vara tillstädes tidigt följande morgon. Nå, det var mindre viktigt, hufvudsaken blef, att droskan och hästen fanns, i värsta fall körde man själf. Pascificia lofvade om igen, att sonen skulle komma. Nästa fråga blef, hur många som fingo rum i åkdonet. En vanlig droska rymmer inte mer än två personer, alltså ansågs fyra lagom. Skulptören, författaren, skriftställaren och Frasse utnämnde sig genast till kvar-

tetten. Västgöten mumlade något om, att en femte mycket väl kunde rida på hästen.

Förslaget diskuterades länge och allvarligt och afslutades med öppen omröstning. Västgöten voterades ned från hästen och gick missnöjd hem. Det gjorde så småningom äfven de andra.

Nästa morgon klockan sex äntrade de fyra en droska, som inväntade dem utanför circolon.

— Sabla märkvärdig tid, sade Frasse — jag har aldrig vetat, att man kunde stiga upp så här dags.

— Jo, för all del, stig upp du! svarade skulptören och intog den, som han trodde bekvämaste platsen. Han ändrade åsikt, då skriftställaren satte sig i hans knä.

— Å det meningen, att jag skall förvandlas till ett bokmärke? frågade han ettrigt, hvarpå man bytte platser.

Pascificias son hette Attalo och var en ung man ägande ett par stora sammetsmjuka ögon, med hvilka han klatschade flitigare än med piskan.

Färden ställdes mot Via Appia. Alla Roms kuskar visste, hvar duellen skulle utkämpas, och alla voro de i rörelse denna morgon. Det fanns också automobiler och omnibussar och tusentals fotvandrare. Hela staden var på benen, och det artade sig till fest. Hela den oändliga raden af åkdon rullade söderut efter Via Appia, och när omsider de framför varande stannade, höll äfven Attalo inne och pekade mot någonting, som han kallade skogen. Det fanns en sex, sju pinier, ett par järnekar och en eucalyptus ute på slätten. Finns det fler än tio träd på en fläck, kallas det skog i Italien.

Kotteristerna kände sig nästan högfärdiga å sina hemlands vägnar. Men med vanlig nordisk blygsamhet medgåfvo de, att de här träden voro bra mycket finare än deras tallar och granar. De erhöllo för resten ingen tid att tänka på den saken, ty Attalo ville ha betaldt. Han fick hälften af vad han begärde, blef storbelåten och lofvade att invänta de fyra.

Borta vid »skogen» var ett fyrkantigt område inhägnadt med rep. Några karlar sålde biljetter, och en liten kö köpte rätt flitigt. De fyra kotteristerna togo plats och Frasse ropade:

— Kvicka er där framme, för här kan det ju smälla när som helst.

Det låg spänning i luften, och ehuru ytterst få förstodo språket, begrepo alla meningen. Ett gillande mummel höjdes rundt omkring, särskildt från de åskådarhopar, som inte visade lust att erlägga någon entré.

Efter en väntan, som kunnat vara längre, voro kotteristerna framme vid repen. Frasse röstade för första plats, men den danske författaren hade blifvit tankfull under de sista minuterna, han betalade endast för andra.

Man beträdde det inhägnade området, som var tillräckligt stort att rymma flera tusen personer. Det var en grön backsluttning öfversållad med blommande margueriter. Ordningsmän gingo utefter repen och höllo obehöriga på afstånd. Sanningen att säga visade folkmassan ingen större lust att tränga sig fram, och kotteristernas första intryck var, att man såg bättre uppe på backen än nedanför densamma. De gingo i alla händelser vidare. Rundt om-

kring dem talades tyska, engelska och franska, men inte ett enda italienskt ord kunde uppsnappas innanför repen. Under det de fyra sprungo utför sluttningen, anlade dansken en betänksam min. Han kände som bekant litet till södern och vädrade något misstänkt i luften.

Nedanför sluttningen stodo mellan tre- och fyrahundra turister och stirrade ut öfver Campagnan. Där fanns den eleganta, liksom svarfvade fransyskan och hennes magre, liflige följeslagare. Tre engelska misser i tailormade-kostymer kommenderades af sin far, medan ett par amerikanskor, äkta gibson-girls, tyranniserade sin. Fliegende-Blätter-tysken saknades inte heller, och dessutom voro några flera nationer representerade. Alla hade ordentligt betalat sina afgifter, och alla sågo intresserade ut.

Frasse var likaledes inriktad på föreställningen, men skulptören började smittas af danskens skepticism.

— Ni ska få se, att de ta hvarandra i famn, innan det smäller.

— Då vill jag ha entréeafgiften tillbaka, sade skriftställaren.

Men dansken drog i sitt helskägg och vände om uppför backen. Det första han lade märke till var att entréemännen packade in sina grejor och beredde sig till uppbrott. Det enda de resonnerade om var, huruvida man skulle lämna repet kring inhägnaden kvar eller ej. Man bestämde sig för att lämna det, en liten grupp amerikaner i närheten sågo riktigt handfasta ut. Då blandade sig dansken i meningsbytet. Han

var den artige världsmannen, och entrégubbarne voro å sin sida ytterst förbindliga.

De hade rent ut sagdt inte en aning om någon duell. Här hade en massa folk kommit vandrande på morgonkröken. Nåväl, de hade inte gjort annat än spänt ett par rep mellan tre, fyra pålar, lämnat en öppning däri och sagt: första plats två lire, andra plats en, var så god! När folk inte begärde bättre än att få lämna dem pängar, hvarför skulle de då säga nej till en så billig begäran?

Det begrep dansken inte heller. Han lyfte på hatten och betygade herrarne sin högaktning, och entréherrarne bugade sig tillbaka, de prutade inte en millimeter på sitt anseende som gentlemän. De gingo och dansken vinkade lugnande åt vännerna, som undrade, hvad han gjorde där uppe.

När de fingo veta det, tänkte skriftställaren något fult. Dansken blinkade åt honom, och han förstod. De andra hade också förstått och iakttogo en värdig hållning.

— Man hedrar sig, sade Frasse och gick noggrann marsch ett stycke.

Utanför repet stodo flere tusen italienare och sneglade nedåt backen. Ingen enda af landets barn hade heller gjort så mycket som en varnande gest åt de omisstänksamma turisterna. Alla väntade nu att få se främlingarnes förargelse, när de upptäckte bedrägeriet. Det var ungefär lika roligt som en duell, och ingen ansåg sin morgon bortkastad. De hälsade skandinavernas sortie med ett gillande och förstående mummel.

Kotteristerna smålogo om än litet blekt — nord-

bor äro hetsiga på ett för sydländingar obegripligt sätt — kastade en blick bakom sig och gingo.

Attalo väntade på Via Appia. Man höll krigsråd med honom och kom underfund med, att hvad Roms samtliga droskkuskar visste, var värdelöst. Det var en half million »niente» och några »scusi». Och så stodo kotteristerna där åter med den många gånger dyrt betalade vissheten, att resande aldrig få rätt i främmande land.

Man tog droskan tillbaka till Rom och bestämde sig för en tidig frukost på Sora Nina. När man åker upp sina pengar, nödgas man draga in på något annat. Alla kyparne på Sora Nina visste, hvar och hur duellen utkämpats. Som stället höll billiga priser, voro de radikala till sin politiska åskådning. — Kaptenen — han var inte ens major nu längre — hade träffats af två kulor. Han var inte död ännu, men . . . .

Kotteristerna åto fort och skyndade ut för att inhämta närmare underrättelser. Café Aragno är Roms största skvallerhål och dit begåfvo de sig i språngmarsch. D. v. s. skulptören behöll sin värdighet och blef efter. För öfrigt sprang han aldrig.

När han kom fram till ort och ställe hade de andra redan inhämtat, att duellen ägt rum. Vapnen hade varit värja. Bägge motståndarne voro lätt sårade och försonade. Modärna dueller sluta alltid på det sättet. Pasquale, som serverade kaffet och berättade historien, hade ingen politisk åskådning alls; han serverade alla, som voro iförda snygga gångkläder och gåfvo minst två soldi i dricks. Han hade inte själf varit närvarande, men två bord från her-

rarne sutto ett par officerare, som på afstånd följt stridens förlopp. Den radikale publicisten hade efteråt kysst majoren — han var major nu igen— på högra kinden och krigaren hade i sin ordning kysst motståndaren på örat. Sedan åkte de arm i arm till staden och nu åto de försoningsfrukost på en ristorante vid Piazza Venezia.

— Ska vi gå eller ska vi åka dit? frågade Frasse.

— Jag ger sjutton i det här, förklarade skulptören värdigt.

— Men jag vill sabla gärna titta på en duellant, när jag inte kan få se själfva duellen, menade Frasse. Skulptören gjorde en gest, som utvisade, att de andra kunde gå hvart som helst. Nu var han trött och arg och misstrogen och ämnade svepa in sig i sin värdighet och förakta södern ett ryck. Inte för att den fattiga lira man kuggat af honom under morgonen generade, ingalunda, men han föredrog afgjordt svenska slagsmål vare sig som åskådare eller medarbetare. Den här stora apparaten och tidningsnotiserna och extratågen och bravaderna tilltalade inte hans sinne, som föredrog det enkla, småtrefliga och ordentliga.

— Nu kilar vi, upplyste Frasse, när han slutat. De kilade till Piazza Venezia och fingo ett bord på ett fullproppadt kafé. Prissen, som serverade dem, visste allting från början till slut. Öfversten — han hade blifvit befordrad på den sista halftimmen — hade gjort kol på den andra. Det var litet korfmat kvar af publicisten, men så litet att ingen gärna kunde fästa sig vid det. Den kyparen var hörbarligen klerikalt sinnad.

Kotteristerna gåfvo ansenliga drickspengar och återvände till Aragno. Ville man veta något, blef det tydligen att vänta på aftontidningarne.

Skulptören visste redan alltsamman. Det var med den här historien precis som med alla dueller i södern. Motståndarne hissade upp sig till en höjd, dit en nordbo omöjligt var i stånd att följa med. De svepte in sig i en tystnad, som var isande och skarp, de voro hemlighetsfulla, så att deras familjer och vänner storknade. Som en duell är något olagligt, dög det naturligtvis inte att göra den minsta antydan om en sådan. Äfven sekundanterna iakttogo en ytterst reserverad hållning. Medan hela Rom endast talade om striden, fanns det åtminstone inom stadens murar sex gentlemän, hvilka officiellt voro fullkomligt ovetande därom. Deras ära fordrade det. Men släktingar och vänner arbetade så mycket ifrigare. Polisen arbetade också. De bägge duellanternas bostäder voro omgifna af detektiver, karabiniärer, gendarmer och municipalpoliser. De bland kämparnes vänner, som höllo mest på deras ära, hade något oförsiktigt skrutit, att duellen trots allt skulle äga rum. Det var att såra myndigheternas fåfänga. Myndigheterna tillkännagåfvo minst lika högtidligt, att de till hvarje pris ämnade förhindra duellen. De trogna och ärekära vännerna blefvo nu rent skräflande. Duellen blir af, sade de onödigt högt. Den blir inte af, sade polisen något mindre högt. Ett par ärelystna kommissarier föresatte sig att hindra det. Notis- och telegrambyråer arbetade oafbrutet en hel natt. Icke blott Rom och Italien voro nyfikna, äfven utlandet drogs med. Du-

ellanternas vänner voro nöjda, duellanterna själfva tego obrottsligt och gingo omkring så värdiga och högtidliga, att deras anhöriga rördes till tårar..

Fortsättningen blef lik början. Vensterdeputeranden klättrade på morgonen öfver ett par tak och hans motståndare kröp igenom en källarglugg. De togo plats i hvar sin automobil och rusade sedan genom gatorna med sådan fart, att alla måste lägga märke därtill. De utposterade gendarmerna telefonerade, karabiniärerna likaså. Detektiver och municipalpolis förhöll sig litet tystare men voro heller inte overksamma. Snart voro några dussin automobiler i rörelse och sedan kom hela staden på benen. Det arbetade sig till en intressant dag.

Duellanterna rusade i väg utåt Campagnan och efter dem rullade en massa andra människor på hjuldon. Fem minuters försprång var emellertid vunnet och på fem minuter kan man mycket väl hinna duellera ihjäl en karl. Som journalisten var säker pistolskytt och majoren styf på florett, hade man valt sablar.

Duellanterna hunno fram till den af alla på förhand absolut okända mötesplatsen. Enär de beräknade fem minuterna utgjorde en lång tidrymd, hade man ingen särskild brådska att börja. Man hälsade, undersökte marken, öfvertygade sig, att de båda närvarande läkarnes grejor voro i bästa ordning och resonerade, men var framför allt värdig. Så skalade duellanterna af sig en mängd onödiga och hindrande klädesplagg och sågo under tiden grymt och utmanande på hvarandra. Sablarna mättes, vägdes och undersöktes mycket noga. Då morgonen var

mulen, öfverlade sekundanterna en minut eller två, hur motståndarne skulle placeras. Ifall solen mot förmodan sköt fram och en stråle händelsevis föll på en klinga, kunde det förvirra en af kämparne. Det var en mycket viktig sak och kräfde en ingående diskussion. Man bestämde sig för att lita på en gynnsam slump.

När man nått detta resultat, var en poliskommissarie framme på mötesplatsen. Sekundanterna underrättade honom, att detta var en privat affär och protesterade mot hans närvaro. Kommissarien protesterade också. En kvart dividerades hit och dit. Då hade kommissarien utom sina underordnade följeslagare fått till platsen ett par andra automobiler och ett halft dussin droskor med ämbetsmän och polisbetjänter af alla grader. Duellanter och sekundanter protesterade alltjämt, men de objudna åskådarne litade på sin öfvermakt. De ägde naturligtvis ingen rätt att arrestera morgonfriska medborgare, men de misstänkte, att de bägge herrar deputerade, som de hade nöjet att se framför sig i skjortärmarne, måhända ämnade tillfoga hvarandra något ondt, kanske rent af duellera. Den saken ämnade de hindra. De först på platsen varande herrarne frågade allvarligt, hur de kunnat falla på en så barock idé, och kommissarien och ämbetsmännen svarade, att de hade sina källor. Duellanter och sekundanter visade en förvåning, som de själfva funno berättigad, och frågade för femtonde eller sextonde och sista gången, ifall man ville lämna dem i fred. Man ämnade göra tvärt om, så stod det till med den saken.

Då höllo sekundanterna en sista öfverläggning och enades om att sätta upp ett protokoll öfver morgonens händelser. Flere automobiler och droskor kommo under tiden till stället. Det blef lifligt på mötesplatsen, så lifligt att duellanterna klädde på sig igen. När protokollet var färdigt, lästes det upp och undertecknades, hvarpå en företagsam kommissarie föreslog, att duellanterna skulle räcka hvarandra handen. Duellanterna vägrade absolut och kommissarien upplyste, att han och en hel del andra ämnade skugga herrarne hela dagen.

Duellanter, sekundanter och några åskådare protesterade en extra omgång. Därpå öfverlade sekundanterna ett tag till och rådde sedan de båda motståndarna att försonas. Duellanterna höjde på axlarne, fnöso föraktligt och läto slutligen och med stora svårigheter öfvertala sig. Försoningen mottogs med bifallsrop och handklappningar. De hade uppfyllt hederns alla fordringar och kunde stolta återvända till en kammare, som utan tvifvel, skulle vara glad öfver att bland sina medlemmar räkna dessa båda herrar, hvilka icke blott gifvit lysande prof på mod utan äfven ädelmod.

Senare på eftermiddagen var det meningen, att herrarne skulle visa sig arm i arm på en balkong någonstädes. Den ena skulle kyssa den andre på kinden eller hvar det nu var, och så skulle de skaka hand och vara bussens vänner igen. Men skulptören tänkte inte gå och ställa sig att stirra i vädret. Han föredrog fortfarande som hittills att vara bland skandinaver och föra ett lugnt och kontemplativt lif samt undvika sinnesrörelser. Skål och smutt!

När den långa historien var slut, såg Frasse beundrande på skulptören.

— Du ä född till talare, vet jag, sade han.

— Det ä en mycket större konst att tiga, upplyste skulptören. — Men eftersom jag ä i tagen, kan jag gärna säga litet till. Å då vill jag endast påpeka vår beskedliga undfallenhet. Vi sakna alldeles förmåga att göra något af våra små egendomligheter. Det enda vi visa oss styfva i ä att beundra allt, som inte ä svenskt.

Frasse blef så slagen af det riktiga i anmärkningen, att han teg en half minut. Då den tidpunkten förflutit, sade han piggt och tvärsäkert:

— Hör'u, det kan man väl lägga bort.

— I så fall vore du ingen riktig svensk längre.

Det hördes tydligt, att skulptören var kitslig öfver något. Alla begrepo det, liksom att han hade rätt i sina påståenden. Det var tillräcklig anledning för dem att inte fästa sig vid hans ord.

— Ja, så kila vi väl till Jacobinis då, föreslog Frasse. — Hvad tänker ni smäcka i de andra, när vi träffas?

— Om man helt enkelt skulle tala sanning?

— Puh, då tro de oss inte alls.

Vigg.

Det såg ett tag ut som om kotteriet skulle spricka. Först uteblef skulptören och den danske författaren, och när de händelsevis anträffades, hade de alltid haft förfärande mycket att göra. — Kanske dom funderar på att bli ordentliga, förmodade Frasse utan att ägna själfva sakförhållandet någon egentlig uppmärksamhet. Sedan började skriftställaren se ovanligt tankfull ut och sysselsatte sig ofta med att skrifva siffror på matsedlar och andra därtill lämpliga föremål.

— Han räknar efter hur stor boken ska bli, sade Frasse. — Det ä med böcker precis som med taflor, vet man hur lång å bred duken ska vara, ä det bara att kasta loss sedan.

Skriftställaren och hans fru togo plötsligt sina händer från kotteriet, och västgöten gjorde dem sällskap. Norrlänningen hade styrt kosan till bergen för att på ort och ställe undersöka, om »det där» man såg från vissa punkter i Rom verkligen var något att hurra för, och danskorna, som fortfarande reste omkring söderut, uppehöllo förbindelsen genom vykort, hvilka anlände mycket oregelbundet. Det öfverensstämde visserligen med kotteriets vanor, men var ingenting särskildt att glädja sig åt.

Frasse fann sig sålunda solo ensam och allena en middag hos Jacobinis.

— Nä hör nu, sade han och pillade utan svårare missöden och längre afbrott i sig en femton tjugu meter spaghetti. — Nä hör nu, sade han äfven till sin tacchino med broccoli — det här ä tråkigt, vet jag. — Han tyckte så, ty en lifvad munhuggning — konversation kallas det visst — var enligt hans förmenande matens bästa krydda. Inte kunde han gärna sitta och prata för sig själf — d. v. s. nog kunde han alltid, men då hade väl italienarna rundt omkring trott, att han var riktigt vriden, och man håller väl för sjutton på sitt anseende. . . en smula åtminstone.

Frasse var melankolisk, då han lämnade ristoranten. Om han i alla fall skulle kila opp på »tjirrkollon» och kika efter, ifall prisshögen satt där?

Kotteriet satt i Skandinaviska föreningens innersta rum och var ledsamt.

— Hva' nu då? frågade Frasse och stannade i dörren.

— Har du några pek? fyrade fem eller sex röster ögonblickligen af mot honom.

— Å det där galoscherna tränger? Var lugn för svenska folket, här finns möjligheter. — Frasse halade fram sin plånbok. Nästa sekund fördubblades längden på hans ansikte. — Nä, men det. . . det var kostifikt. . .! Vet ni, här ä det öde och tomt som före skapelsedagarna. — Frasse visiterade sina fickor och hittade en näfve koppar och litet nickel. — Det här var minsann ingenting att spänna bälte ed. Hur mycke' har ni?

Med en magnifik imperatorsgest pekade skulptören på ett bordshörn, där två lire och några soldi lågo.

— Det räcker ungefär till cigarretterna, sade han mildt och vänligt.

— Hva' ä det för ett sabla slarf! utbrast Frasse indignerad. — Nu när vi ha det som roligast, ska ni ställa in på grund af penningbrist då? Det tycker jag ä enfaldigt. Ryck opp er, medbrottslingar, å låt oss trumma ställning!

Man gjorde ett hastigt öfverslag öfver alla tänkbara möjligheter och blef inte gladare för det. Före månadens slut skulle ingen erhålla pengar, och man hade ännu tio eller tolf dagar dit.

Att skicka i väg en hel packe bref tjänar ingenting till, sade skriftställaren. — Det är hårresande, hvad man uträttar litet med skrifning. För resten ä vår tids förläggare så syndigt materialistiska.

Den danske författaren instämde med nedslående entusiasm och tycktes stå i begrepp att ingå på en närmare utveckling af förläggarkårens moraliska defekter, sedda genom en för tillfället pank pessimists färgade pincenez. Attentatet afstyrdes såsom varande för mycket tidsödande och för litet inbringande.

— Å jag får inte annat än på bestämda tider' upplyste västgöten. Det var det bestämda som tycktes förarga honom mest.

— Tre man ur räkningen, konstaterade Frasse.

— Ska' man drifva upp något i landet gångbart mynt, bör det ske på platsen, menade skulptören. Som han satt inne med ålder och erfarenhet, lyssnade man till honom.

— Förslaget! ropade den nordiska litteraturens representanter på två olika tungomål men med en mun.

— Det ä just det, vi skulle hjälpas åt att klämma fram, tänkte jag.

— Ifall man skramlar till ett telegram, kanske det rörde en förläggares stenhårda hjärta, framkastade skriftställaren.

Utan invändning från något håll enades man om att inte slösa bort kotteriets sista tillgångar på något problematiskt.

Västgöten undrade, om man skulle försöka arbeta och på så sätt åstadkomma en ljusning. Han blef genast nedtystad och ansågs vara en dålig kamrat. Han drog sig ur spelet genom att förklara sin ursprungligen allvarliga antydan vara ett skämt, misslyckadt både till form och innehåll, det medgaf han nu. Ingen trodde honom, ty han hade alltid visat sig snäll och välmenande, och flere timmar bortåt betraktades han med sneda blickar.

— Det finns bara ett sätt, sade skulptören.

— Hurra! skränade kotteriet och utnämnde honom på god tro till extra hedersledamot. Sedan det undanstökats återtogos förhandlingarna.

— Det ä det gamla vanliga... att vigga.

Skriftställaren tog genast fram papper och penna för att göra upp en förteckning öfver användbara objekt, och skulptören befordrades från extra till ordinarie hedersledamot. Senare på kvällen, när faran var öfver, blef han evighetsdito.

Omkring en halft timme längre fram stod man på precis samma fläck och stampade, objekten voro an-

tagligen icke viggbara. Det var då kotteriets hy förvandlades.

Den erhöll dock en något ljusare chattering, när danskorna oförmodadt visade sig. Anledningen till resans afbrott var, att de gjort slut på alla sina pengar. Nu måste de skrifva hem efter mer och bo på pensionatet och lefva på kredit under tiden. Kotteriet blef en nyans mörkare än under sitt mörkaste ögonblick.

— Kunde jag inte ge mig sjutton på det, knotade Frasse. — En vecka. På den tiden hinner man magra å tappa humöret å bli ordentlig å råka ut för alla möjliga ledsamheter.

De nykomna hade emellertid satts in i förhållandena, och som de voro pigga flickebarn, fattade de genast galoppen och deltogo ifrigt i vännernas bekymmer. Men det var också allt hvad de förmådde åstadkomma. Efter en stund sade den ena liksom för att blanda upp den trista stämningen med något nytt.

— En norsk dame er her...

— Ung? — var naturligtvis Frasses första fråga.

Hon var ung, såg bra ut och satt för tillfället i läsrummet och föreföll att vara i sorglig afsaknad af bekantskaper.

— Det hjälper i alla fall inte upp affärerna, knotade skulptören. Han var realiteternas man, ett långt lif o. s. v.

— Nä, det förstås, men jag ska i alla fall gå å titta på henne, sade Frasse. När han en stund senare återkom, såg han nöjd ut. — Hon gillas, gubbar!

De andra blickade strängt och ogillande på Frasse,

som tillät sig dylika extravaganser i ett så allvarligt ögonblick.

— Egentligen skulle man allt tänka på morgondagen ibland, sade någon.

— Då tänker jag hellre på middagen i går, förklarade Frasse. Hvarpå han försvann med ett respektvidrigt: ni ä sabla tråkiga.

Kotteriet väntade en stund utan att han visade sig. Skulptören, som ätit hemma, d. v. s. inte alls, började utom sin middagshunger äfven känna en stark längtan efter supé och gjorde sig ärende ut i läsrummet.

— Dom sitter förstås å gafflar, upplyste han vid återkomsten.

Ytterligare en kvart förflöt. Då insåg skriftställaren, att han i alla fall borde snegla på en tidning.

Frasse satt bredvid norskan och var spirituell och påträngande och artig. Han pratade om Norges fjäll och fjordar, om hafvet och hvarjehanda annat, som han hoppades skulle intressera. Den unga damen stack emellan med ett ord då och då, men Frasse lät henne aldrig tala ut, ty han hade föresatt sig att göra ett godt intryck.

— Det ä naturligtvis väldigt snobbigt å imposant allt det där, sade Frasse — det ä det visst det. Hur lifligt som helst kan jag föreställa mej det, för jag har uppriktigt sagdt aldrig sett skymten af grejorna. Men på Nationalmuseum har vi en tafla eller två om det, å dom ä bra. Konsten ä förstås alltid ett strå hvassare än naturen, det kan vi ju komma öfverens om.

Den unga damen upplyste, att hon inte förstod Frasse, han talade visst för fort.

— Jag begriper inte er heller, så det kvittar, svarade Frasse flott och gemytligt. — På det här viset kan vi hålla på hur länge som helst å ha väldigt trefligt.

Skriftställaren såg, att Frasse var på väg till en ny förälskelse och anhöll att bli presenterad. Det beviljades, ty Frasse började känna sig trött i munnen, och samtalet fortsattes på tre man hand. En stund senare hade hela kotteriet slagit sig ned kring den nykomna. Man talade om konst, litteratur. och politik — äfven finanser.

Fram emot kvällen satt kotteriet ånyo i det inre rummet.

— Nåå? sade skulptören strängt.

— Sekreteraren ska hjälpa oss, afbröt västgöten, som också blifvit hungrig. Han togs genast till nåder, och fick ett halft löfte om att bli hedersledamot han med, förutsatt att sekreteraren kunde hjälpa.

Sekreteraren kom, och skriftställaren började:

— Du ä landsman å känner till våra nationalegendomligheter, till dej kan man tala öppet. Det ä hungersnöd i landet eller med andra ord, driftkapitalet har tagit slut. Hvad man under dylika förhållanden gör, vet alla, frågan ä bara, hvar?

— Kors, sade sekreteraren med en flegma, som var skånsk och ohygglig — föreningen har ju en kassa, å du ä själf styrelseledamot... utanordna, vet jag!

Därmed var saken så klar den kunde bli. Sekreteraren och skriftställaren blefvo genast hederspam-

par inom kotteriet. Litet senare utnämndes alla de öfriga till samma grad.

— Norskan ska vi i alla fall ha med, föreslog Frasse, och som man kände hans hjärta, och ingen hade något emot själfva saken, arrangerades den. — Nu ä vi tolf å jäkligt skandinaviska. Så låser vi porten å släpper ingen mer öfver bron. — Det ville kort och godt säga, att kotteriet var fulltaligt.

När sedan sällskapet krånglade med spaghettin inne på Jacobinis ristorante, rådde allmän belåtenhet.

— Rom ä den stad, där man klarar sej bäst, menade skriftställaren. Det var han, som slagit första viggen, och i den bedrägliga förhoppningen, att hundra lire skulle räcka till månadens slut, ej tagit mer. — Å utanordna ä styfvaste ord jag vet. Det ska jag hädanefter använda så ofta som möjligt. — När han följande dag funnit, att hela kapitalet spårlöst försvunnit, mumlade han litet snopet — så värst billigt ä Rom ändå inte — hvarefter Frasse på egen begäran skickades fram att låna.

— Hur mycke' tror ni, vi behöfver? frågade han oskyldigt.

Ingen hade den blekaste aning om saken.

— Här lefver man fint på tvåhundra i månaden, upplyste sekreteraren.

Ögonblickligen väcktes förslag om hans utvoterande ur kotteriet, ty föregående aftons erfarenheter hade gjort medlemmarna skeptiska.

— Han sitter ju å förvillar oss med osannfärdiga uppgifter, sade Frasse förtretad. — Jag måtte väl veta, hur mycke' som går åt. Jag hade. . . ja hva'

var det nu igen, jag hade med mig? Jag skref opp det på en lapp. — Frasse sökte i alla fickor och slutade med ett gladt. — Den har jag förstås tappat. Frid vare med den då!

— Med sparsamhet å omtanke kanske vi kunde trassla oss fram på. . . ja, hugg till en rund summa någon! — Skriftställaren såg hjälplös ut och de öfriga liknade honom.

Den danske författaren inföll, att sekreteraren på sätt och vis hade rätt, och var man två, blef det proportionsvis ännu billigare.

Skriftställarens unga fru opponerade energiskt, och samtliga damer förenade sig med henne. Skulptören mumlade något om vår dyrbaraste lyxartikel: kvinnan, men nedtystades ögonblickligen af kotteriets kvinnliga element, som skarpt anklagade honom för skef uppfattning och föråldrade synpunkter.

— Hvarför ska vi disputera nu, då vi ha en kassa att ösa ur? sade västgöten mildt förebrående.

Den afväg, på hvilken man råkat in, lämnades genast.

— Alltså? sade Frasse.

Då ingen svarade fortsatte han:

— Vi har ju pengar, eller hvilket ä alldeles detsamma, vi får längre fram. Hemma i Sverige lefver man ju alltid i förskott, hvarför skulle vi då inte göra det i utlandet med? Summan prissar och prissinnor?

— En för alla och alla för en ä den vedertagna formeln, sade skriftställaren — Vi tar femhundrafemtio lire i Frasses namn å delar det lika, femtio hvar. Sedan får vi se, hvem som reder sig längst.

— Ja, visst, gordiska knutar ska inte lösas, de ska huggas af.

Transaktionen verkställdes oroväckande snabbt, och Frasses revers med de många namnen låstes in bland andra liknande värdepapper i sekreterarens kassaskrin. Sedan gick man ut och såg på staden igen. Som vanligt betraktade man den inifrån en osteria, det ansågs ge ett mer samladt och varaktigt intryck.

Men skriftställaren kände sig lugnast, ty han hade dubbelt så mycket som de andra i sin plånbok.

— Rom ä i alla fall den stad, där man lefver billigast, sade han.

— Den saken ä tvärsäker, fastslog Frasse. — Jag vet intet ställe i världen, där man kan vara lat, slarfvig, obetänksam å allt det där å ändå rissla sej fint. Skål för Rom! Å så ett fyrfaldigt förstås! Hugg i flickor å pojkar!

De höggo i.

En middagsbjudning.

Den danske författaren sjönk flåsande ned på en stol.

— Jo, vi ä bjudna på middag... i familj, sade han.

— Hela rukan? frågade Frasse.

— Nej, bara fem. Men det är ju inte så galet ändå. Hvaba?

— Hör du, flåsa ut ordentligt å tag sen om hela trantiraran från början! sade Frasse. — Hvarifrån har du först å främst fått familjen? Har du telegraferat efter den?

— Aspetto un momento! Det är en italiensk familie jag talar om.

— Har du en sådan också? Du tycks ha hunnit med åtskilligt, du.

— Är det Frasse eller jag, som skall... skall... hur är det ni kallar det i Sverige igen?

— Babbla, föreslog skriftställaren.

Frasse blef stött och ägnade sig nära femton sekunder i sträck åt sin spaghetti. När han insett sin oförmåga att reda ut härfvan på tallriken framför sig, knackade han efter gamla Francesco och bad honom aflägsna trasslet och taga in litet mat i stället. Tack vare denna hvar dag oföränderligt återkommande händelse, tilläts dansken att berätta till slut.

Frasse såg mörkt efter sin portion och funderade nu som alltid på att knäcka problemet med spaghettin. Han var fruktansvärdt envis i vissa fall och hade föresatt sig att ej ge vika, förrän han lärt sig äta spaghetti som en inföding. — Å det med elegans ändå, ge er sjutton på det! — Under tiden magrade han och blef nervös af den ständiga förargelsen. Men han släppte likväl icke hoppet och tron på ett godt slut.

— Tro kan man ju alltid göra, om man har godt om tid, sade skulptören i största allmänhet. Han hade för länge sedan öfvergifvit all slags maccaroni och höll sig till »suppa santé» m. m. dyl., som inmundigades på kontinentalt vis. Han var gammal och förståndig, han.

— Jo, började den danske författaren på nytt. — Vi ä som sagdt bjudna på middag i morgon. Inhemsk middag med damer och allting.

— Skulle du godhetsfullt vilja upplysa oss, hvem som öfvar välgörenhet i denna form! bad skulptören.

— Vår värdinna.

— Åh tusan, var det kanske det, gumman sa' i morgse, när jag gick ut?

— Visst. Å du tackade. Det hörde jag in till mig.

— Jag tackar alltid. Höfligheten är en dygd, där den finns. Å jag har blifvit vårdslöst dygdig på de sista tio åren. Vidare!

— Jo, man vill snobba med dig. Jag kom härom dagen att nämna, att du hade ett par ordnar.

— Tre, rättade skulptören värdigt. — Sådana ä alltid bra på resor.

— Tre? Verkligen? Gumman kommer att bli

stormförtjust, och du får säkert sitta på hennes högra hand.

— Har hon vackra små labbar, ber jag att få abonnera den vänstra, blandade sig Frasse i samtalet. Han hade just fått in en portion »bove brassato» och var lugn för den närmaste framtiden.

— Jag behöfver kanske bägge ensam, sade skulptören och såg åt den sida, där Frasse satt, som om om han tänkt titta tvärs igenom honom. Det var för öfrigt inte svårt, ty Frasse, som var magerlagd af natur och vana, hade dessutom varit förkyld de sista dagarne och såg ungefär ut som en plockad tuppkyckling. — Men jag tyckte du sa fem, å vi ä precis tolf.

— Tyvärr lyckades jag inte narra henne att taga oss kollektivt, utan endast pr styck. Det stannade vid fem och den femte satt hårdt åt, det var du Frasse.

— Tackar allra mjukast!

— Du får tacka henne själf i morgon. De öfriga lyckliga äro skriftställaren och hans fru.

— Ber att få instämma med Frasse. Det är inte ofta det händer.

— Alltid ska' ni vara afviga mot mej, klagade Frasse och spillde ett skedblad sås innanför västen.

— Å du tycker, att vi ska gå? frågade skulptören litet tveksam.

— Ni måste. Jag har ju redan sagt ja, lofvat att vi ska komma med gladt humör. Frisk aptit behöfs däremot inte. Sådan värderas ej vid italienska middagar. För resten...

— Klädsel? afbröt skulptören, som ej fann det lönt att resonnera om en afgjord sak.

— Dina ordnar. Med dem är du såverad. Här i landet öfverskyler en orden allt, äfven brist på kläder.

— Kavaj och ordnar, sade skulptören. — Skifvan är klar.

— Vi andra få väl reda oss bäst vi kan, sade skriftställaren.

— Tre ordnar räcker här i landet för ett mycket stort sällskap, upplyste dansken. — Vi andra kan gå i hvad som helst. —

Nästa dag gick sällskapet i »hvad som helst». Mottagandet var öfverväldigande. D. v. s. skulptören fick det mesta på sin del och placerades, som förutsagts, bredvid värdinnan. Han hade föregående kväll tvingat sin vän dansken att lära sig en lång italiensk fras, som skulle innehålla en ursäkt för hans uppträdande utan frack. Vid ett-tiden på natten och half fyra på morgonen hade han stigit upp, väckt dansken — de bodde vid samma korridor — och med hotelser och mildt våld nödgat honom korrigera möjliga felaktigheter. Den danske författaren korrigerade och svor, men fann sig i det oundvikliga, han insåg att språkkunskaper också kunna medföra sina olägenheter. Nu serverade skulptören redan vid inträdet sin mening, garnerad med ett passande och mot dess vikt svarande ansiktsuttryck. Värdinnan begrep inte ett ord, men antog att det var en artighet och visade en älskvärdhet, som inte alls svarade mot skulptörens rådbråkning af hennes vackra modersmål. Hon inbillade sig, att han talade svenska, och var smickrad af, att han trodde henne förstå det. Skulptören uppfattade ingenting. Han var

öfvertygad, att danskens undervisning varit förstklassig och att hans eget uttal var ännu bättre.

— Tack, nu ä jag inne i situationen, sade Frasse på riktig svenska. Han kikade fram under skriftställarens armbåge och hade roligt redan från början. Den stela och tidsödande presentationen förekom ej, utan man gick genast till bords.

— Måtte vara ett godt mathus det här, hviskade skriftställaren till sin fru, det var ju hans uppgift att ge akt på allt och han var nyfiken att se, om han gissat rätt.

— Hur kan du veta det?

— Samtliga gäster ha anländt tio minuter före utsatt tid. Det tycks för resten vara ett par för mycket, det fattas två stolar i rummet. Jag har räknat dem.

— Sätt er, vet jag, sade Frasse. Han hade nyss mottagit samma uppmaning från dansken, i hvilkens åliggande det ingick att dirigera sitt sällskaps rörelser, och lät den nu gå vidare.

Man satte sig och upptäckte därvid bristen på stolar. Alla fingo synnerligen roligt och en äldre herre, som längre fram på kvällen befanns vara värdinnans lagvigde make, skickades tvärs öfver förstugan att låna de saknade föremålen hos en granne.

— Åh, fadren, är det husets herre, sade skulptören ogeneradt tvärs öfver bordet. — Nog har jag sett honom ett par gånger, sedan jag flyttade hit, men aldrig trodde jag han hörde till inredningen.

— Om vi nu skulle ta' våra nya vänner i okulärbesiktning, föreslog skriftställaren. Då ingenting antydde, att man skulle få någon mat på länge, hade han god tid till iakttagelser. Bredvid värdin-

nan, hvilkens ännu blixtrande ögon stundom delade med sig litet af det öfverflöd, som föll på skulptörens lott, satt denne, det slarfviga men glada kotteriets åldrade och vise medlem. Den lilla smula matsedelsitalienska, han kände, var länge sedan förbrukad, men han hade föresatt sig att ha trefligt och vek ej en millimeter från programmet. Hvar gång han sade något obegripligt, log värdinnan huldt och lät i sin godhet en fjärdedel däraf dugga öfver samtliga gäster.

Bredvid honom tronade värdinnans syster i stramande siden, som prasslade vid hvarje rörelse. Hon rörde sig ofta; alldeles för ofta, sade Frasse litet senare och tillade:

— Sitter hon på något?

— Tackar för det, svarade skriftställaren. — Inte kan du väl tro att en människa om minst hundra kilo sväfvar i luften.

— Jag menar på något jäkligt, förklarade Frasse.

— Sch, Frasse, inte kan du väl begära, att jag ska veta det, jag ser henne för första gången i mitt lif.

Den danske författaren sköt fram en assiett med »alici» och Frasse försjönk i misstrogen förvåning inför dessa främmande företeelser.

— Jag undrar, om man törs ta mer än en, sade han och glömde allt annat vid åsynen af de små tunnbanden.

Nedanför värdinnans syster förekom en tredje sådan, likheten förrådde släktskapen. Hon var till hälften placerad på en stol, till hälften i sin manlige grannes knä. Grannen var hennes äkta man, och ehuru han föreföll litet plågad af hennes tydligt

visade svartsjuka, smålog han på samma gång smickrad. Han ståtade med tre parallella skråmor ofvanför ena ögonbrynet. De sågo ut att vara tillfogade med kvinnonaglar, ett i Italien mycket vanligt vapen. Skriftställaren märkte dem snart och begärde en upplysning af den danske författaren.

— Lyckliga människor, svarade denne på fullt allvar. — Passa på och titta, när karlen vänder sig bort. Han har också en lång skåra tvärs öfver nacken, såret är inte läkt än. De älska hvarandra med äkta sydländsk glöd och äro hemskt svartsjuka. Det hör till, förstår du. Han är ju en vacker karl, och hon är heller inte oäfven. Jag kan slå vad om, att det inte finns en enda hel möbel i deras hem. De ha flere gånger om slagit hvarandra i hufvudskalleplatserna med allt flyttbart de äga. Öfverskottet af kärlek... Åt nu!

— Nej, men...

— Ett vanligt medelklassäktenskap. Han är stram öfver sina skråmor, de utgöra beviset på hennes rasande kärlek. Fanden, en karl, som snart är femtio år, kan väl inte vara annat än stolt öfver att inge en femton år yngre kvinna en dylik passion. De äro stormförtjusta i hvarandra, och släktingarne äro också stolta öfver det. De älska hvarandra, och hör sedan! Dessemellan jonglera de med tallrikar och kastruller, det är deras rättighet. De ha min själ inte enformigt. Titta nu inte mer på henne, han kanske ilsknar till, och vi äro ju här för att ha trefligt.

Skriftställaren tittade inte mer utan ägnade några minuter åt intensivt grubbel öfver orsaken till, att

kvinnofrågan i södern röner så ringa anslutning. Han tyckte nästan, att det borde vara tvärtom. En månad senare ändrade han åsikter. I huset, där han då hyrde, bodde en ämbetsman, som regelbundet slog sin hustru två gånger i veckan, ibland oftare. En eftermiddag förrättades exekutionen i förstugan, som skriftställaren var nödsakad att passera. Chevalereskt lade han sig emellan, och det var inte alls långt ifrån, att han fått ögonen utrifna — af frun.

— Kan man tänka sig, skrek hon — den där långe, eländige tysken ville hindra min make, som alltid blir galen af ånger och kärlek efteråt.

Skriftställaren smet snoppad. Hans enda, mycket måttliga tröst blef, att hela huset antog honom vara tysk. Blott en tysk kunde falla på den underliga idén att skilja två stridande makar. Händelsen gjorde, att han började se sig omkring med litet större uppmärksamhet. Därvid var det omöjligt att ej lägga märke till de högbarmade ståtliga kvinnor, hvilka hvar och en alltid ledsagades af en liten spinkig mansperson, som magrade så hastigt, att hans kläder blefvo alldeles för stora, medan de ännu voro nya. Dessa drottninglika företeelser skredo, öfverallt vördnadsfullt hälsade, fram i spetsen för en talrik barnskara, i hvars kölvatten den bleke och magre mannen trött och utpumpad linkade. Då förstod skriftställaren, att kvinnofrågan i södern till största delen är en fråga för männen. —

Bredvid den lycklige och sönderrifne äkta mannen satt en mycket gammal dam. Hon var antagligen hans mor, ty han brydde sig icke det minsta om henne. Nedanför henne hade värdinnans gemål

fått sin plats. Han satt endast sällan, han stod för det mesta med böjda knän, liksom på helspänn. Han hjälpte till med uppassningen och sprang småärenden litet emellan. Det var hans undergifna hållning och vällyckade dressyr, som väckte skriftställarens första misstanke om den italienska kvinnofrågans verkliga innebörd. En ung fetlagd man uppehöll sig blygsamt på en half stolsits vid hans sida och lyssnade med ett intresseradt leende på de hvarandra korsande replikerna. Hans uppmärksamhet var så intensiv, att Frasse, som var hans närmaste granne, trodde sig riktigt hålla af honom. Litet senare slutade han därmed, men än så länge var det idel fröjd och gamman. Den unge mannen var anställd vid posten och dessutom son till systern n:o 2. Han föreföll lydig ochväluppfostrad och skulle säkerligen som äkta man taga mer stryk än han gaf, när tiden för handgripligheterna var inne. Efter Frasse följde skriftställaren och hans fru, en berömvärd försiktighet hade kommit dem att välja stolarne mellan bepröfvade och pålitliga grannar. Bredvid den danske författaren förekom bordssällskapets yngsta kvinnliga medlem. Hon var ytterligt blyg och visade honom aldrig mer än profilen. Mellan henne och värdinnan satt en äldre herre. Han tuggade redan, innan han börjat äta och fortsatte därmed långt efter det han slutat, följaktligen yttrade han ej ett ord. Hvem han var blef aldrig upplyst, och när han omotiveradt försvann från sällskapet saknades han ej.

Middagen började med alici och osaltadt smör. Alicin var ett mellanting mellan en ansjovis och ett

marsvin eller hvad som helst annat. Den var så salt, att skinnet knorrade sig i halsen på ätaren, fastän den enda man tog — man aktade sig för fler — vistats större delen af sin tillvaro i en burk med härsken olja.

Ingen mer än Frasse åt en hel. Sedan hade han en god stund full sysselsättning med att suga på läpparna och mumla fula ord. Skriftställaren var för belefvad att följa exemplet, han smusslade sin alici i byxfickan. Dagen därpå skänkte han bort sina bästa benkläder, alicin är äfven som tam en klibbig individ.

Samtalet var animeradt rundt hela bordet. Så när som på den gamla damen och den tystlåtne herrn pratade alla samtidigt. Skulptören hade mest att säga. När han gett sin alici tre glas vin att simma i, fann han sig äga en oväntad kunskap i flera hittills okända språk. Bland dessa intog italienskan en framstående plats. För att bli riktigt säker på sin sak drack han som en inledning ytterligare tre glas vin med sig själf. Han hörde till dem, som, utan att vara det ringaste vidskepliga hålla på jämna tal. Sex var ett jämnt tal, det visste han. Utan tvekan gaf han sig in på alla tänkbara ämnen, en person med tre ordnar kan tillåta sig mycket värre saker i Italien. När han resonnerade modärn konst, trodde grannarne honom tala om landtbruk — den danske författaren påstod det efteråt — men han hade lika roligt i alla fall.

Den oundvikliga spaghettin bars in, och Frasse föresatte sig att visa, hur styf en nordbo kan vara.

En brunröd sås och diverse smörklimpar lifvade den hvita massans enformighet.

— Signor cavaliere! sade värdinnan, och skulptören vältrade med dödsförakt en hög på sin tallrik. Spaghetti har den egenskapen, att när man tager en, följa några dussin andra med. Skulptören fick så mycket, att det räckte för hela kotteriet. Landets barn hälsade hans företagsamhet med gladt bifall, själf bleknade han inför den uppgift han förelagt sig. Han styrkte sig ånyo med tre glas vin och kom därvid ihåg, att han höll på jämna tal. Ögonblickligen tömde han tre till och var sedan tyst en stund.

Lifvad af skulptörens föredöme och ett bedrägligt hopp att ändligen lyckas med landets nationalrätt tog Frasse för sig, som om han också varit en infödning. Han narrade därmed sina vänner till ett öfverdåd, som de ångrade, när det var för sent att rätta misstaget. Men värdinnan log gillande, och hennes systrar funno dessa främlingar från ett okändt och barbariskt land sympatiska. De ansågo det artigt af gästerna att äta sig mätta på första rätten och satte värde på en dylik uppmärksamhet.

Medelklassitalienaren äger ytterst ofullständiga begrepp om bordets njutningar. Vid en bjudning är det inte rätternas beståndsdelar utan deras soliditet, som är det afgörande. Detta kan bero på en liknöjdhet hos ett folk, som lefver så enkelt, att dess kokkonstnärer hittills blott brytt sig om att komponera mer än en enda sås. I alla händelser bekymrade sig skandinaverna föga om det italienska kökets få och lätt genomskådade hemligheter, de arbetade med

»minestran» och understödde flitigt sina bemödanden med vin. Som husets fru ideligen vinkade ut sin gemål efter en ny fiasco, så snart botten skymtade i en föregående, saknades ingenting.

Frasse strandade som vanligt på det blindskär, där han alltid häktade fast. När de öfriga hunnit förbi en mellanrätt och någonting annat, som Frasse icke ens såg åt, bökade han ännu med sin spaghetti. Skulptören slapp undan med hälften af sin portion, eftersom han hade tre ordnar.

— Spreschen duss?, frågade Frasses unge granne artigt.

— Si, si, svarade Frasse med munnen full. Därpå hviskade han till skriftställaren: — Hva' sjutton säjer han?

— Svara ja, du, bara!

— Ja? Det ä ju svenska, vet jag.

— Åh, du skall vara höflig, begriper du väl. Frambringa ett ljud... hvad som helst... å se förbindlig ut å språka med karlen! Jag har sett, att gumman midt emot nickat åt honom. Hvad hon menar med det, kan inte tusan förstå. Säj ja, du, å var höflig!

— Ja, sade Frasse åt vänster. Han längtade efter en förevändning att slippa arbetet med sin spaghetti en stund.

Grannen svarade strax med en hel ramsa obegripliga läten, och skriftställaren, som också lyssnade, drog öronen åt sig, som man oftast gör, då något nytt och okändt möter.

— Säj ja två gånger å rad, hviskade skriftställaren. — Alltid kan det vara bra för något.

Frasse lydde snällt. Han hade spaghetti ända

upp till gommen och var för slapp att orka protestera, när han kastat en blick på sin tallrik, där ännu hälften fanns kvar.

Åter nystade posttjänstemannen ur sig en lång ramsa. Skriftställaren lutade sig fram och mötte ett aktningsfullt och allvarligt uttryck i hans vänliga ögon; någon afsiktlig elakhet från den unge mannens sida trodde han sig följaktligen ej ha att befara. Men ljuden liknade inte ett språk, om icke möjligen det småbarn bruka, när de göra sina första osäkra försök att hålla tal.

— Säg ja, tre gånger, sufflerade skriftställaren.

— Nä hör'u! — Frasse rodnade, han trodde sig vara utsatt för en lika obefogad som oblyg drift.

— Gör det, ä du hygglig! Det här blir lifvadt ska du få se.

— Lifvadt! Nå då så... — Frasse vände sig åt vänster och slungade ut tre kraftiga ja.

Posttjänstemannens leende var nära nog lyckligt. Han nickade lugnande tvärs öfver bordet åt sin mor, och hon log saligt. Skriftställaren höll omväxlande ett öga på henne och ett på sonen. Han undrade i sitt stilla sinne, hvad denna pantomim skulle betyda, men var ej i stånd att finna nyckeln till gåtan. Han erinrade sig, att den gamla frun först verkat misstänksam, nästan förargad. Nu såg han, att ju mer sonen och Frasse pratade, desto belåtnare blef hon.

— Hvad sjutton betyder det här? mumlade han.

— Hvaba? — frågade dansken, som för en stund öfvergifvit sin högra grannes profil och hvilade sig genom att se åt andra hållet.

Han sattes in i förhållandena och begrep precis lika mycket som skriftställaren. Men den abrakadabra Frasse och posttjänstemannen alltjämt pratade jämte moderns tydligt visade förtjusning däröfver, kom honom att ana något.

— Tedesco, sade den gamla frun till honom och pekade glädjestrålande på sonen.

Då fattade den språkkunnige dansken, och en half minut senare visste såväl skriftställaren med fru som Frasse, att han antogs konversera på tyska.

— Kanske jag kan språket, fast jag inte visste af det, förmodade Frasse, angenämt öfverraskad af sin egen skicklighet. För att öfvertyga sig själf och sina åhörare bjöd han strax på en lika lång som obegriplig ramsa.

Posttjänstemannen var älskvärdheten personifierad och svarade någonting lika lättfattligt.

Då hade de båda skriftställarne saken klar för sig.

— Ingendera kan ett ljud, sade den danske författaren. — Nu skall jag i alla fall känna ynglingen på pulsen. — Han lämnade sin plats och förde en stunds lågmäld konversation med posttjänstemannen. Hans första åtgärd därefter var att högtidligt buga sig för modern. Sedan berättade han på sitt eget tungomål.

— Styf pojke, nästan väl styf för våra små förhållanden längre norrut. Utan att blinka eller rodna bekände han öppet, att han fått pengar till lektioner i tyska af sin snälla mamma, och lika öppet medgaf han, att hvarenda centesimo användts till variétébesök och andra lättare förströelser. Han har aldrig besökt sin tyska lärare, och kan bara säga der,

die, das. För resten kan han inte det heller. Men han bad oss intyga, att han är skicklig i språket, och jag lofvade honom, att du skulle göra det. Gumman har väl haft sina misstankar, kan jag tro, och kanske det bara varit för att pröfva gossen vi bjudits hit.

— Nej, så min sann...

— Ingen malplacerad rättskänsla, min vän. Gör inte gumman ledsen utan småle så älskvärdt du kan mot henne. Och tänk till exempel på, att hon nog såg bra ut för — för en trettio år sedan! — Pojken skall upp i någon slags examen nästa vecka, och du, som ju är en hygglig människa, vill väl inte krossa en mors illusioner.

— Då får hon ju veta det om några dar...

— Inte. Han berättade nyss, att det var hans examinator, som föreslog varietébesöken i stället för lektionerna. Han har själf en gång i tiden gjort på samma sätt och känner på långt när inte tyska språket så bra som mina gamla galoscher. Pojken går igenom med glans och får ett postkontor i landsorten att börja med. För resten är sådant bara bra för oss utländingar. Ju mindre en italienare begriper desto lättare är han att komma öfverens med. Begriper han ett enda grand, blir utländingen alltid lurad. Således för vårt gemensamma bästa!

Skriftställaren bugade sig ytterst artigt för den goda frun midt emot och kastade sig sedan in i konversationen med grannarne till vänster. Posttjänstemannen tackade med ett af sina älskvärdaste leenden och en förstående spark under bordet. Skriftställaren trodde först, att det var Frasse, som krånglade och hämnades genom att nypa honom i ena benet.

När han drog handen tillbaka, följde en härfva spaghetti med. Frasse hade fuskat och spillt en del af sin portion för att slippa lindrigare.

Så snart Frasse såg sitt svek upptäckt, var han nog nordiskt klumpig att börja hosta och väsnas och annonserade på så sätt sin iråkade förlägenhet för samtliga närvarande.

— Nors!, sade skriftställaren strängt. — Blamera inte dina landsmän! Tala tungomål å var treflig! Jag har längre ben än du, jag skall skicka vidare. — Han tog en hastig öfverblick och bestämde sig för, att husets herre skulle bli den skyldige, då man omsider uppdagade saken. Han föreföll van vid lidande och oförrätter. Som det var absolut nödvändigt att gå fint till väga bland italienare, låtsades han vara mätt — det behöfde han för resten inte låtsa, ty han var verkligen mätt — och sjönk med ett belåtet stönande bakut mot stolens ryggstöd. Därpå började han sina operationer. Med undantag af det han lagt i knät, hade Frasse spillt inemot hälften af sin portion på golfvet framför sig. Det mötte inga svårigheter att hitta den. Skriftställaren makade den åt vänster. Förbi Frasse och posttjänstemannen gick allt väl, men längre kunde ingen begära att ett par äfven ganska långa ben skulle räcka. Skriftställaren var likväl envis denna gång och fortsatte sina manipulationer, ifall ett sådant uttryck kan anses passande, då han hufvudsakligen arbetade med ena foten. Hans ställning blef något obekväm, men han antog, att han någorlunda nått sitt mål. Då knakade det olycksbådande i hans stol. Han kände till möblerna i Italien; från det ställe, där han

först hyrt, måste han flytta efter en vecka, på den tiden hade han suttit sönder alla husets stolar. Minnet däraf jämte den plötsliga farhågan för en olyckshändelse kom honom att glömma all försiktighet. Han drog in benet igen och tyckte väl att motstånd mötte, men det var så svagt, att han för sin del ej fäste sig därvid. Han var betydligt öfver sex fot lång och ganska stark.

Nästa ögonblick försvann husets s. k. herre under bordet. Någon egentlig uppmärksamhet väckte det inte bland gästerna, de tycktes böjda för antagandet, att han gått ut i köket efter något. Värdinnan sade blott med skärpa ett par ord ut i rymden och vände sig åter till skulptören, hvilkens ungdomlighet fullständigt förtrollat henne. Kanske det också var hans ordnar, det är inte lätt att säga.

— Hon sa', att han inte får dricka mer, upplyste den danske författaren.

Skriftställaren såg oberörd ut, men Frasse, som hade åtskilliga tyska samtalsöfningar och en stor portion spaghetti på sitt samvete, blef eldröd i ansiktet och orolig i hela kroppen. Han liksom anade, att det var en obehaglig händelse, som inträffat.

Hans aningar bedrogo honom ej; det var inte Frasses dag, den dagen. Husets så kallade herre for upp, som om han haft understöd af en explosion. Han sade en hel del och pekade samtidigt på Frasse. Hvad han sade, förstod ingen, han talade väl fort, och så godt var det, men hans gester lämnade ej rum för misstag.

— Han är visst arg på mig, sade Frasse och gjorde ett fruktlöst försök att se oskyldig ut.

— Schy! varnade den danske författaren, hvilkens skuldror tyngdes af den språkkunnige impressarions ansvar.

Värdinnan afbröt den villervalla, som hotade, genom energiska knackningar i bordskanten. Mannen kände uppenbarligen signalen, ty hans vrede försvann. Egentligen försvann den inte heller, den blef endast ljudlös.

— Ska jag skratta? hviskade Frasse under en paus, som allas förundran förklarade.

— Nej, for fanden! Se allvarsam ut som baksidan på en liten landskyrka. Schy!

Värdinnans man visade stillatigande sin halmstol, hvars ena framben saknades, och åstadkom därigenom mer än med sin svada nyss förut. Bordsgästerna ansträngde sig oerhördt för att fatta sambandet mellan Frasse och det defekta bohagstinget. Enär flera visade tydliga tecken till utmattning, lyfte husets herre under pinsam tystnad på bordduken och utpekade den väg Frasses spaghettiportion tagit. Det var ett ovederläggligt bevis.

— Ja, men, stammade Frasse. — Ja, men...

Skriftställaren afbröt honom och vände sig till dansken.

— Säg dem, att i vårt land anses det som höjden af belefvenhet att sparka benen af sina vänners stolar. Man roar gästerna på det sättet, särskildt vid finare middagar. Sådant är vanligt i de bästa kretsar. Seså, visa nu, att du är en verklig diktare.

Den danske författarens min var värd en liten slant, men dels hade ingen växladt och dels tänkte

ingen på att betala honom något för den; han ble utan ersättning. Omedelbart därpå kastade han sig in i farligheterna och tog ordet. Hans språkkunskap var förstklassig och hans fantasi fenomenal. Hvad han sade fingo svenskarne aldrig veta, han skyllde efteråt på att han glömt bort det, men åsyftad verkan frambragtes. Hur det sedermera gick var inte lätt att säga. Värdinnans man lugnade sig dock, ehuru han hela tiden behöll ett klentroget ansiktsuttryck. Värdinnan själf brast i ett så hjärtligt skratt, att det ovillkorligen lockade till instämmanden. När hon skrattat slut för de närmaste åren, berättade hon, att en ungersk cirkusartist kort förut hyrt ett rum af henne, och han var otroligt besynnerlig... därför trodde hon, att Frasse inte menat något ondt, tvärtom...

— Ja, men jag satte inte krokben för gubben, protesterade Frasse, som gissade, att han beskylldes för mer än det, hvartill han gjort sig skyldig.

— Stör inte stämningen, hviskade skriftställaren, och som Frasse var godhjärtad, fann han sig tills vidare i sitt öde. När han sedermera fick veta, hur allt förhöll sig, blef han naturligtvis knottrig och bråkade en stund om kamratskap och dylikt, men inte med någon vidare energi eller uthållighet. Han tyckte, att det var lifvadt i alla fall och tröstade sig med, att han nog skulle kunna göra en bra historia af det att sedan smälla i prissarne därhemma.

Den danske författarens beskrifning öfver svenska seder och bruk mottogs med bifall. För resten vo-

ro alla mätta och hade dessutom föresatt sig att ha trefligt. Utom spaghettin, som Frasse aldrig hann förbi, var det stekt fisk och kokt lamm, hvarpå den oåterkalleligen sista efterrätten serverades. Till den hörde malvoisir, som skulptören särskildt tyckte om. Han öfvergaf därför sin vidskepliga föreställning, att ett jämt antal glas var bättre än ett udda, och drack vidare utan att räkna. Vid sjuttiotvå års ålder bör man också ha hunnit göra sig fri från en hel del onödig barlast. Hans humör blef strålande, och hans ansiktsuttryck täflade i glans med ordnarne. I olikhet med Frasse hade han en synnerligen lycklig dag.

Samtalet kring bordet var nu så animeradt, att ingen ens hörde, hvad den närmaste grannan yttrade. Endast Frasse och posttjänstemannen ägnade hvarandra en rörande uppmärksamhet, men det berodde antagligen på, att den ene ej förstod mer än på sin höjd en tiondels stafvelse af den andres meningar.

— Det var nog därför, vi kom så bra öfverens i början, sade Frasse senare på kvällen. De kommo verkligen öfverens en lång stund, men så skar det sig. Frasse påstod, att hans fosterland hette Svezia, men posttjänstemannen rättade det oupphörligt till Svizzera. Han var ju en studerad yngling, och i likhet med fem sjättedelar af sina landsmän förnekade han bestämdt, att ett område med det af Frasse använda namnet öfver hufvud taget existerade, det låg ingenstädes.

— Tusan å allt det andra, härjade Frasse — ligger inte Sverige? Inte alls, hva' sa'?

— Nej, förklarade posttjänstemannen med det orubbliga lugn en absolut visshet alltid skänker, det berodde bara på Frasses okunnighet i språket, att han uttalade Svizzera (Schweiz) felaktigt. Frasse och hans vänner voro tyskar, det bevisades väl bäst af den elegans, hvarmed han behärskade detta stora och ärorika lands tungomål. Posttjänstemannen blef riktigt artig och visade genom en hel mängd blinkningar, småleenden och axelryckningar, att han skref Frasses envishet på vinets konto, något, som han både begrep och ursäktade.

Frasse var het både ut- och invändigt och hostade efter ett parlörlexikon. Skriftställaren lämnade aldrig bostaden utan ett sådant. Han begagnade det visserligen ej — på Circolon talades aldrig annat än skandinaviska — men bar det troget i en ficka, formatet tillät det. Sid. 337 slogs upp och stacks under posttjänstemannens näsa. Han medgaf ordets tillvaro, utan att likväl fatta, hvartill det skulle användas. Hvarpå han med stöd af de höga betygen i sin senast aflagda examen tre gånger å rad sade: Svizzera... basta!

Frasse exploderade förstås — det göra svenskar litet emellan i södern, när de komma in på detta kapitel — men alla de fula ord, han nystade ur sig, studsade oförstådda tillbaka mot posttjänstemannens vänliga ansikte. Skriftställaren var också litet rödglödgad, men han hade redan varit ombord på samma galeja och kände svårigheterna vid dess manövrerande, han lugnade sig snart. Han och Frasse drucko inbördes och tröstade hvarandra med

att tala om Karl XII, storsmockan och hvarjehanda i den vägen.

Under tiden tog maten slut, och den inhemska getosten, inlindad i löfruskor,. skjutsades omkring. Skandinaverna smakade först med misstro och åto sedan med förtjusning. Efter en stark och god middag har den sina sidor. Öfvermättnadens dåsiga tröghet föll kring bordet, och värdinnans man skulle troligen t. o. m. ha slumrat in, såvida ej hans stol ånyo ramlat sönder.

När han för andra gången på en timme fann sig sittande under bordet, anklagade han endast sig själf för vårdslöshet. Så snart han visade sig igen, medgaf han genom sin urskuldande uppsyn, att han efter den första olyckshändelsen bort sätta fast stolsbenet. Därmed skulle allt varit lika frid- och fröjdefullt som förut, om inte en ond ande ingifvit Frasse tanken på hämnd för posttjänstemannens geografiska missgrepp. Han gjorde miner åt värdinnans man — på annat begripligt sätt var det dem ej möjligt att meddela sig med hvarandra — och när gubbens misstro väckts, pekade han under beklagande hufvudskakningar på sin vänstra granne. Hvarje italienares fattningsförmåga är olycksbådande snabb. Värdinnans man fick genast klart för sig, att både han och stolen voro oskyldiga denna gång. I stället för att glädjas däröfver blef han ursinnig. En half minut senare började grälet.

Värdinnan och hennes båda systrar lyssnade först med förundran, de hade tydligen glömt, att mannen ägde utförsgåfvor. Strax efteråt deltogo de med lif och lust.

Skandinaverna drogo sig ur skottlinien, och den danske författaren hviskade:

— Klart till uppbrott!

— Gärna för mig, svarade Frasse. — Jag trifs inte.

Grälet var nu allmänt och lika animeradt som samtalet för en stund sedan. Flera partier hade bildats och alla bemödade sig lidelsefullt att vinna segern. Det gällde därvidlag inte så mycket att slå motståndarne med sakliga skäl som att genom lifliga åtbörder och gälla röster bringa dem till tystnad.

— Samhällsfrid å försoning! sade skulptören och höjde sitt glas. — Vi har ju trefligt, vet jag.

Ingen lyssnade till honom. Då tog han sitt parti och drack med sig själf.

Plötsligt inträdde en djup tystnad, öfver hvilken endast skulptörens sömniga stämma höjde sig.

— Håll på ni bara! sade han faderligt. — Jag ä vän med er hela bundten. Skål! Skål!

Tystnaden var nu isande och icke ens skulptören undgick att taga intryck däraf.

— Hva' sjutton ä det? andades Frasse. — Nu har jag väl inte gjort något?

Den danske författaren, hvilkens ansvarskänsla växte med svårigheterna, såg sig forskande omkring.

— Nu har jag det, pressade han slutligen fram — Vi är tretton vid bordet.

— Neej, invände skriftställaren fjorton. Jag har räknat...

— Vi har varit fjorton, men som husets herre på

sista tiden mest uppehållit sig under bordet och nu faktiskt inte kan sitta längre, hans stol är ju bara en f. d. ruin, äro vi tretton.

— Det där är ju vidskepelse, blandade sig skulptören i deras meningsbyte. — Sådant sätter man sig öfver.

— Nej, nu säger jag, att vi måste gå. Dyra plikter kalla. När jag bugar mig för värdinnan reser ni er och gör på samma sätt. — Den danske författaren höll ett litet tacksägelsetal, och då han vinkade med ena handen bakom ryggen, steg hans sällskap upp och hälsade värdinnan.

— Grazie tanti! sade alla samtidigt.

— Det var riktigt näpet å verkade småbarnsskola, påstod Frasse efteråt.

Skulptören, som var för gammal att gå i flock med ungdomen, lät den sköta sig själf. När de andra lyckligt afslutat sin lilla demonstration, föll han handlöst offer för en af svenskarnas värsta laster och fann det vara en lika kär som oafvislig plikt att för egen räkning tillägga några väl valda ord. Till sitt förfogande hade han flera språk, hvilka dock blandades ihop något godtyckligt. Hans tal var formfulländadt, det medgåfvo alla, ty ingen var i stånd att kontrollera innehållet. Enligt egen litet senare lämnad uppgift, hade han sagt, att han ej vågade lämna sina unga vänner ensamma. De voro obetänksamma och lättledda och deras sinnen mottagliga för intryck — såväl goda som dåliga. Hur väl han än trifdes i detta glada sällskap, hoppades han, att man ursäktade uppbrottet. Han ville endast tillägga, att middagen varit charmant, han

hade säkert en första klassens magkatarr att vänta — värdinnan... det var här han nödgades fundera en stund... älskvärd... tammefan!... värden... hm... det var här han blef förvånad öfver, att man ej skrattade... Den inblick i söderns lif denna middag gifvit främlingarne från norden, skulle sent strykas ur deras tacksamma hågkomst. De kärleksband, som förenade dessa olika individer med... med... — Här tappade han tråden, men tränad middagstalare, tog han blott lugnt en annan... och trefnad och... och.. jaså kärlek... kör för kärlek då! Den starka, brinnande kärleken och det röda gnistrande vinet, dessa ett solljust lands förnämsta exportartiklar, förfelade ej att väcka betraktarens entusiasm. Inte för att en snöig nord saknade hvarken det ena eller det andra. Kom inte med någon slags statistik om den saken! Han var visserligen till åren... inte precis det heller... utan en oförskräckt och lefnadsglad ungdom... var det bara fråga om det, skulle man här få se en pojke, som hoppade jämnfota öfver medelstora hus. Och kom en vacker flicka svajande, var inte han den som höll sig undan om det gällde. Beträffande ett afsides liggande lands framtidsmöjligheter, så hade man äfven åtskilligt därstädes, var lugn för det! Med hvad som fanns gick man långt både i det ena och andra afseendet. Därför var det man uppfunnit resorna. Samfärdseln och framför allt expresstågen, som underlättade tankeutbytet och gjorde det lätt att lekfullt fladdra genom världen. Frukost på du Nord i Stockholm och middag i en älskvärds familjs sköte långt nere i solmättad söder, det

var målet. Och med anledning däraf att en ung lofvande posttjänsteman — francobollo, din lilla rackarbyting! — ingen mer än skulptören skrattade på detta ställe — deltog i det animerade samkvämet, ville han för sin del endast betona det glädjande i att postanvisningar funnos. Postanvisningen var en af den nya tidens härligaste uppfinningar, denna tid, som redan bringat oss så mycket och utan tvifvel skulle skänka ännu mer.

Här var det den danske författaren hostade. Han gjorde det hvarken elakt eller uppfordrande, men skulptören, som litade på hans smak trodde sig förstå.

— Det är därför jag rörd och glad höjer kristallbägaren för vår charmanta värdinna och bringar henne ett från hjärtat gående tack. Mina damer och herrar, signora... hva' hin heter hon nu igen? Åh... värdinnans skål! Ni kan väl begripa någonting sjäfva också. — Hej, i galoscherna, pullor och tuppkycklingar! Värdinnans skål!

Skandinaverna bugade och lyfte sina glas. Den mer sydländska delen af gästerna satt fullkomligt oförstående. De fem nordbornas högtidliga miner förfelade likväl ej att göra intryck. Det var utan tvifvel artigt detta, ehuru ceremonierna i deras ögon voro mer än kyrkligt stela.

Strax efteråt bröto främlingarne upp och tågade ut. Värdinnan föreslog visserligen att sända bort sin gemål och sålunda bringa ned antalet gäster, men å egna och vännernas vägnar satte sig dansken däremot. För öfrigt var ju middagen slut och han, som kände södern och dess sedvänjor, visste, att

värdfolket och släktingarne nu skulle hänge sig åt en timslång orörlighet, något, som de många och solida rätterna förklarade. I norden, där man visserligen inte åt mindre, var man i alla fall lifligare efteråt, alltså: tack och farväl! Han vann fullständigt värdens hjärta genom att hjärtligt skaka hand med honom. Utom den inre tillfredsställelsen en god gärning alltid påstås skänka utöfvaren, medförde handlingen äfven reel valuta. Efter den dagen hade han ständigt friskt vatten på sitt rum. Skulptören rönte ej samma förstående, ty ett par dagar senare var den ena af hans båda stolar utbytt mot en annan, hvars ben endast stodo i mycket flyktigt förhållande till sittsen.

— Det gör rakt ingenting, sade han välvillig som alltid — jag ä ju aldrig hemma. Jag hyr af gammal vana, men bor sällan. — När han på vårkanten reste norrut, ångrade han likväl att ej i tid ha öfverklagat saken, ty man fordrade ersättning för stolen. Med en vis mans lugn betalade skulptören, men han tog också ena stolsbenet med sig i kappsäcken — det spar in två lire åt min okände efterträdare, sade han.

— Näppeligen, svarade skriftställaren. — Hela landet hvimlar af ledbrutna halmstolar. Jag har redan betalt skadeersättning för ett dussin. Å efter mig skola tjogtals resande ideligen få betala precis samma stolar. Det är nu en gång så, å de låna naturligtvis halta å ledbrutna sådana af grannarna hellre än de afstå från nöjet att klå en utländing. I värsta fall slå de sönder sina egna för att inte mista handlaget. Du kan tro mig, jag har

ägnat söderns trasiga stolar ett ingående studium. Min kroppshydda är så att säga särskildt lämpad därför.

— I så fall skickar jag tillbaka benet på posten, sade skulptören. — Det skulle vara orätt af mig att ingripa i något, som traditionen småningom förvandlat till rättighet å vana.

Det var emellertid af betydligt senare datum. Än så länge tänkte han hufvudsakligen endast på sitt lyckade tal. En svensk, som är i sådan stämning, att han gifvit sig ut på middagstalens glanskis, återtar inte så lätt sin normala gång. Han profvade en god del af ytterkläderna i tamburen och först när Frasse bad honom hoppa öfver en vägg, emedan det endast hängde fruntimmersplagg på den, gick han in till sig efter ett högtidligt hot att dra talet om igen, han kom ihåg hvarje ord liksom hvart skiljetecken.

— Jag har för omväxlings skull ett par semikolon i början, det klär, tycker jag, sade han och gjorde ett slappt försök att bryta sig in hos dansken.

Frasse föreslog, att de skulle smita, men skriftställaren förvillade skulptören genom att göra honom uppmärksam på ordnarne och bara han förts in på nytt spår, var den värsta faran öfver.

— Hör du, nu ska du inte leka julgran längre, utan skaka af dig det där, så går vi å dricker kaffe.

— För resten har trissan setat bak och fram hela tiden, upplyste Frasse.

Skulptören protesterade indignerad, men när man undersökte saken, tycktes Frasse ha rätt. Sällskapets kunskaper i jordisk astronomi var likväl ej

större, än att meningarna befunnos delade. Dansken ansåg ordnar i allmänhet demoraliserande och som han ovedersägligen hade rätt, tillhölls han strängeligen att ej yttra sig i ämnet. Skriftställaren ansåg dem dugliga till leksaker för barn, men fann dem väl dyra. Trähästar och snurror voro billigare, och Frasse menade, att dekorationer endast voro till för att dölja hål i klädet eller färgfläckar. Dispyten blef nästan italiensk, tills skriftställarens fru afstyrde dess fortsättning genom att säga:

— Tänk, om kaffet kallnar.

Saken var för sällskapet vida viktigare än alla världens ordnar. De tre de tillsamman disponerade stufvades in i en toalettlåda, och skulptören krängde på sig öfverrocken sägande:

— Damer få aldrig ordnar, endast de ha den rätta synen på saken.

Därpå styrdes kosan till Aragno, hvarest de öfriga väntade för att höra de sista bulletinerna.

— Ja, visst går vi till Aragno, sade Frasse, och blef genast lite lifligare. — Jag passar visst inte i familj. Jag gör mig bättre på lokaler.

På Aragno tog skulptören sitt tal en gång till, men lämnade ingen garanti för den exakta likheten med det första anförandet. Alla trodde honom dock på hans ord.

Sedan vardt det eftermiddag äfven den natten.

Svenskt.

Egentligen ä det bara i utlandet man kommer under fund med sin egen nation, sade skriftställaren inledande.

— Kom nu inte stickande med något vetenskapligt! inföll Frasse. — Det förstör stämningen.

Hvad som föranledde skriftställarens reflektion var en svensk familjs ankomst till den eviga staden. D. v. s. familjen var inte precis fulltalig, enär dess manliga öfverhufvud saknades än så länge. Men han skulle komma efter. Tills vidare var det frun och barnen, som bekantat sig med kotteriet. Barnen voro tre: en fetlagd gymnasist — han ä bara femton, sexton år, sade Frasse, men verkar redan ämbetsman. Ja, si ungdomen nu för tiden, brukade min mormor säja. Å någon medicinskt anlagd, så känn pojken på pulsen, han liknar en flundra — å så två flickor, tio à tolf år hvardera. De buro unikt korta klädningar, men det var för att deras mamma skulle få ha så mycket längre. . . nedtill förstås. Hon ville också gå å gälla för ung. Sådant lär vara en egenhet hos en del äldre fruntimmer, trodde Frasse.

— Hon ä naiv, hviskade Frasse till skriftställaren första halftimmen efter bekantskapen.

— Var inte för säker på det! kom det försiktiga svaret.

— Hon ä sabla naiv, påstod Frasse bestämdt efter ännu en halftimme. — Jag tror, jag tar å slår för henne.

— Mannen, varnade skriftställaren.

— Han kommer inte förrän i öfvermorron, vet jag. Till dess hinner det nog gå öfver. För resten ä vi i utlandet å då så... Frasse viste redan, att en hel del personer utanför hemlandets gränser, tilläto sig åtskilligt, hvarpå de icke ens skulle tänkt innanför desamma. Det är dylikt, som gör resor så behagliga för dem. Nu ville han... ja, hvad han ville var ogörligt att säga.

Frasse slog vildt för henne — för öfningens skull, upplyste han i förbigående — och den till utseendet unga damen deltog i leken, dock utan egentlig entusiasm.

När kotteriet litet senare separerat från främmande element, diskuterades den frånvarande äkta mannen. Det beslöts, att han skulle tas på allvar.

Han kom precis på utsatt tid. Den samling unga skrattlystna damer och något excentriska konstnärer, hvilken presenterades för honom under kollektivbenämningen kotteriet, väckte hans tvekan. Han var en korrekt medelålders ämbetsman och föreföll solid till åsikter och vanor. Han hade bringat det därhän, att han trots en på visst sätt klädsam och gemytlig fetma såg torr och tråkig ut.

— Slå er i backen på, att han går långt, sade skulptören, som var en vis man och till en del kände världen.

— Tror du han är viggbar? frågade Frasse, som hade sina egna synpunkter att utgå från.

— Akta dej för det! Han ä så syndigt vederhäftig, att han får spasmer, om du rycker på den strängen.

— Jag rycker ändå, förklarade Frasse.

Ämbetsmannen i fråga ansåg sig för en stor kvinnotjusare, åtminstone påstod han det själf. — Å då får man väl tro honom, sade Frasse. Han var vid ett ypperligt humör den dagen och trodde alla om godt. Sedermera sade han upp bekantskapen med ämbetsmannen, och då kan man räkna ut resten själf. Den, som kan drifva Frasse till våldsamheter, måste ha gjort sig omöjlig på mer än ett sätt.

Innan den ytterligheten tillgreps, hade emellertid ämbetsmannen dokumenterat sig som en både litterärt och konstnärligt intresserad person. Först slog han ned på skriftställaren och berömde hans sista tafla.

— Den ä förstås bra, det måste man medge. Men hvarför har ni låtit dom hänga den opp å ned?

Skriftställaren stod oförstående ett ögonblick, men så gick det upp för honom, hvad han hade för sorts individ framför sig.

— Det var en pröfning, sade han vänligt.

Nu var det ämbetsmannens tur att se ansträngd ut. Det hördes nästan, hur det gnisslade i tankemekanismen ett tag, men så ljusnade hans anletsdrag.

— Ni artister ä då alltid ena lifvade kurrar! utbrast han. — Ni har gjort det för att se, om allmänheten ägde nog förstånd att begripa ett litet skämt.

— Det också, sade skriftställaren trohjärtadt. — De' ä förstås en hemlighet, men jag kan gärna tala om det för er. Vi målare ha kommit öfverens om

att hädanefter exponera på det viset. Nio tiondelar af publiken begriper ju ändå ingenting, å resten ä invigd. Det skall bli ganska lifvadt att se resultatet.

— Ja, men köparne då?

— De grosshandlare, som köper konst, gör det ju bara för att äckla sina bekanta med priset på duken å hänger den nog rätt efteråt. För resten köper ju inte folk taflor. Har ni gjort det kanske?

Ämbetsmannen blef förolämpad öfver, att man kunde tro honom nog enfaldig att använda sina pengar till dylikt. Men skriftställaren tröstade honom med, att han var af rätta sorten. Hvarpå herrarna ånyo blefvo så goda vänner, att de nästan omfamnade hvarandra. Sedan försäkrade de hvarandra om sin högaktning, och det såg ett ögonblick ut, som hade ämbetsmannen tänkt lägga bort titlarna med den nye förstående vän, slumpen slängt i hans väg. Men då han icke exakt kände det belopp, hvarför skriftställaren skattade, lät han det vara tills närmare underättelser inhämtats.

En stund senare slog ämbetsmannen ned på skulptören och prisade i högstämda ordalag hans sista pjäs.

Skulptören var icke precis svag för smicker, han var ju en i grund och botten ganska vis man, men han hade heller ingenting särskildt emot en liten artighet. Han tackade och upplyste i förbigående, att bara transporten hem kostat öfver hundra lock.

Ämbetsmannen knep ihop ena ögat och fann det berömvärdt, att en så ålderstigen man skämtade på det sättet om sina verk.

— Jo, min själ, försäkrade skulptören och er-

bjöd sig att visa räkningen, sedan han energiskt protesterat mot ordet ålderstigen, — det ser bara så ut, påstod han.

— Har ni så stor handstil? frågade ämbetsmannen långdraget.

Nu stod det alldeles stilla för skulptören en stund, och han började misstänka, att den andre dref med honom. Ämbetsmannen tycktes också ana, att något var i olag, men trodde naturligtvis ej ett ögonblick, att felet kunde sökas hos honom. Han blef knottrig öfver hela kroppen och mumlade en del för sig själf. Då gick det traditionella ljuset upp för skulptören, och han sade med graflikt allvar:

— Jag skrifver inte mer än en bokstaf på hvarje ark. För resten skrifver jag aldrig.

Ämbetsmannens ögon fördubblades till ytinnehållet, deras uttryck var emellertid oförändradt.

— Ni skulle bara höra, hur dom härjar på posten, när jag kommer dit med en epistel, fortsatte skulptören. — En vanlig rustvagn rymmer inte mer än två af mina bref.

— Ni är riktigt lustig, stånkade ämbetsmannen, på hvilken den andres allvar ej förfelade att göra intryck. — Men det blir allt bra stora porton, eller hur?

— Hva' spelar det för roll, sade skulptören generöst. — En gång tog jag extratåg mellan Stockholm å Malmö bara för att skicka en räkning dit ned. Den var så stor, förstår ni!

Ämbetsmannen skyndade att afsluta samtalet. Men en djup och varaktig misstro grundlades mellan skulptören och honom. De funno hvarandra aldrig.

Litet längre fram kilade han in Frasse i ett hörn och ville förhöra honom i hans litterära trosbekännelse. Till en början tog Frasse saken fullt juste och svarade höfligt, att han prenumererat på och ordentligt löst ut fyra nummer af »Hat och kärlek» eller »Röfvarbruden» eller »Liket i pumpstocken» eller någonting lika läskande. — Det skulle följa en paneldivan med sista häftet, å man får så bra sug i pipan, när man ligger på paneldivaner. Men så flyttade jag, å kolportören hittade inte min nya bostad. För resten glömde jag hela klabbet å stor sak i det, papperet kunde inte användas, för det var fullt med långa trästickor i det.» — Som Frasse talade fullkomligt allvarligt, trodde åhöraren, att han dref med honom och blef bäsk.

— Min herre behagar skämta, sade han för tredje gången denna olyckliga eftermiddag.

Det gjorde Frasse inte alls. Han påstod sig vara mer högtidlig än en medelstor landskyrka och erbjöd sig att när som helst bevisa det.

Då blef ämbetsmannen ännu ettrigare och sporde med en försåtlig blinkning, hvad Frasse exempelvis tyckte om.

Frasse bad att slippa svara, han använde inte frivilligt fula ord i hvardagslag. Hvarefter ämbetsmannen släppte ut honom ur hörnet och gick, funderande på bästa sättet att undandra sig en så komprometterande bekantskap. Det komprometterande var, att Frasses inkomster kommo litet sporadiskt och ämbetsmannen var för korrekt att ens på resor umgås med personer, hvilka skattade för mindre än under 6000. Det tyckte han för resten vara nästan

demokratiskt och han gjorde det endast för sitt anseendes skull.

Ett ordspråk, som visst är kinesiskt, påstår, att mannen vet allting och kvinnan vet det ändå bättre. Att det fanns en gnutta sanning däri, bevisade den värdige ämbetsmannens fru. Hon hade ordentligt tagit reda på, att Frasse målade ibland och att skriftställaren skrifvit något. Dessutom kände hon till, att skulptur och målning inte precis voro samma sak. Hon var således rustad för en uttömmande konversation om konst.

Den gick också af stapeln och fördes med lif och lust. Kotteriets medlemmar förfäktade väl meningar, som enligt hennes åsikt voro hårresande, men det gick ändå skapligt. Inte en gång, när hon klandrade konstnärerna, emedan de numera alltid valde så tarfliga ramar till sina taflor, skar det sig.

— Min själ ska jag inte slå för henne ett hvarf till, hviskade Frasse. — Det ä fetlagda fruntimmer, jag alltid tyckt om. — Hvarpå det nu berodde, visste hvarken han själf eller de andra, men det blef ingenting af. Han gjorde ett par matta försök, men kom regelbundet ur takten just som han skulle börja. Kotteristerna kände ju Frasse och iakttogo honom med intresse, men det tillfälliga föremålet trodde att han var sjuk och rådde honom att taga ett pulver. Det var då Frasse insåg sitt misstag och kraftigt skakade hennes hand, sägande:

— Hjärtligt tack, ni har räddat mig från en dumhet, tror jag. Nu ä det förstås sant, att jag gör så många, så en mer eller mindre inte betyder något, men. . . tack i alla fall!

Det var idel vänskap och glädje och förståelse och slutade riktigt bra på det hållet.

Senare på kvällen tog kotteriet ämbetsmannen med sig för att »titta på sta'n». I Stockholm betyder det att sitta på en lokal och konsumera alkoholhaltiga drycker, och hvar svenskar än befinna sig, blir resultatet enahanda. Man slank in på en så kallad bar, ty ämbetsmannen kräfde punsch, han demonstrerade sin patriotism på det viset. Nå, han fick en gulaktig, varm soppa i ett dricksglas och smuttade och grinade. De andra drucko vermouth med eller utan kina och mådde bra. Ämbetsmannen satte emellertid i sig blasket och ringaktade den lilla tarfliga lokalen, glasen, som väl sköljdes, men aldrig torkades, zinkdisken och framför allt sin punsch. Sedan gingo de på ett ordentligt ställe, som var ännu smutsigare och enklare men där frascatin var gammal och god. Ämbetsmannen föraktade halmstolarna och träborden och hela rekvisitan. När han så fick veta, att vinet bara kostade två lire litern, blef han vild och hojtade efter champagne eller något ändå dyrare. Efter mycket orerande erhöll han en flaska asti spumante från en butik i närheten och lugnade sig.

— Jag gör, hvad jag vill, för jag har pengar, sade ämbetsmannen värdigt.

— Bravo! sorlade hela kotteriet, och visade en beundran, som endast konstnärer förmå lägga i dagen, när de vilja vara riktigt jäkliga.

Just när han började komma i stämning, var det, som Frasse kände honom på pulsen genom att på skämt söka slå en vigg.

— Det ä ett utmärkt sätt att komma under fund med folk, sade han. — Å så skadar det inte att försöka. Dels ligger man af sig annars, å dels kan det ju lyckas.

Strax efteråt var det herrarna sade upp bekantskapen. Åmbetsmannen försvann från osterian och letede sig hem till hotellet. Han var mycket nedslagen öfver det dåliga sällskap, hvari han råkat. — Men se på resor... på resor, muttrade han. — Tacka vet jag där hemma, där har man sina gifna krets å i tvifvelaktiga fall statskalendern å taxeringsuppgifterna.

— Det var en efter svenska begrepp ovanligt korrekt karl, sade skriftställaren, så snart mannen i fråga aflägsnat sig.

Skulptören höjde varnande ett pekfinger i luften. Som han höll det kvar, stirrade alla därpå. När det fortgått så en stund, sade den gamla vise:

— Nu kommer vi öfverens om att tiga i fem minuter.

— Hvarför det? frågade Frasses ögon.

— Typen ä ju känd å behöfver ej diskuteras, sade skulptören värdigt.

De tego i nära tre minuter. Sedan pratades om hvarjehanda och det var trefligt och gemytligt som vanligt.

Men ämbetsmannen skuddade snarligen Roms stoft af sina fötter och reste med familj och gepäck söderut. — Se Neapel och sedan dö, ni vet! — Han kom strax tillbaka, andfådd och utschasad. Man hade stulit hela hans reskassa och fruns briljanter. Och de hade bott på ett hotell, där ingen, inte

ens springpojkarna, visade dem skyldig aktning och vördnad. Och hos Cooks, som ändå är den förnämsta resebyrån, hade de beställt ett utbrott af Vesuvius, men vulkanen hade inte en gång rökt. Alla kände sig bedragna och föraktade hela södern. Efter några dagar, tillbrakta i förnäm afskildhet i Roms dyraste hotell, reste de norrut igen. Dessförinnan hade skulptören tagit ämbetsmannen afsides för att gifva honom ett par goda råd. Det kom aldrig längre än till inledningen.

— Ni passar bara för Rydberg å svenska folkets operakällare, sade han. — Ni saknar det rätta sinnelaget å bör endast i nödfall kvista söder om Östersjön. Inte kan ni få biff à la Backman eller Pelle Janzon utomlands, till på köpet när ni bråkar om att allt ska vara dyrt, men ni ändå vill ha det billigt. Hva ä det nu här nere, som förargar er mest?

— Mina landsmän, sade ämbetsmannen skarpt. — Här ä dom ju precis likadana som hemma.

— Då ska ni förstås undvika dem, sade skulptören vänligt och gick.

Men ämbetsmannen med tillbehör reste norrut. I Berlin stannade han hela vintern och trifdes utmärkt —

Nästa nummer på listan var en poetiskt anlagd individ.

— Han skrifver också, hviskade sekreteraren till kotteriets öfriga medlemmar, när den nye landsmannen borstat kalk och sand af sin yttre människa och hamnat i en af circolons ständigt lika dammiga stolar. Det var sekreterarens skyldighet att känna

alla skandinaver i Rom, så någon anledning att betvifla hans ord fanns icke.

Kotteriet ryckte närmare i samlad trupp och presenterade sig. Nykomlingen var fullblodsestet och turistdåre och allt det där. Han hade preparerat sig för resan genom att läsa igenom ett litet bibliotek med naturbeskrifningar. Han föraktade Bædeker och visste allting i förväg.

— Hvad germanen måste känna när han beträder Italiens klassiska mark, det är nedärfdt hos mig, finns i mitt blod.

— Aqua Fiuggi innehåller svafvel å ä blodrenande, upplyste sekreteraren välvilligt. Han brydde sig nästan aldrig om, hvad man sade i hans närvaro. Men det hörde till hans åliggande att hjälpa skandinaver af med deras småkrämpor, och han trodde naturligtvis, att något var i olag här också.

Nykomlingen såg pröfvande på sekreteraren och tackade för meddelandet, han ämnade vid behof använda sig däraf. Sedan återknöt han samtalet och svarfvade en ny formfulländad sats:

— Främlingen från den kalla, karga norden tvingas att erinra sig alla de stamförvanter, som vandrat, åkt eller ridit samma väg, alla de, hvilka liksom han förväntansfulla, ifriga eller vemodiga trott sig stå vid paradisets portar.

— Akta er bara för att dricka vin till maccaronin här nere, sade Frasse. — Då blir paradiset ett litet hälsicke i stället. Våra magar tål'et inte... tillsamman förstås; hvar för sig ä bägge sorterna inte alls dåliga.

— Han känner, att den lilla flämtande gnista, som

hotade att slockna inom honom i det trista andliga klimatet däruppe bland alla de redan svartnade bränderna, med ens pustas upp till en rik och lifgifvande låga, fortsatte nykomlingen, oberörd af det blygsamma inkastet.

— Nä, men hvarför det? insköt skriftställaren deltagande.

— Vi främlingar från barbarlandet under polcirkeln komma med afundsam nyfikenhet hit till den evigt blå himmelens och det alltid lika blåa vattnets land. Vi, som inte ha något att berömma oss af, nalkas ödmjukt och bäfvande detta Italien, dit alla stora och små...

Skulptören räckte fram ett fylldt vattenglas.

... stora och små... stora och... och.. sto... hva' sa'?

— Drick! sade skulptören faderligt. — Det lugnar. Jag har sett ert fall förut, fast mest hos fruntimmer. Om ett par dar ä ni bättre. När ni ätit er sjuk några gånger och fått en half liter ojäst vin inombords, sjunker begeistringen, å ni börjar reflektera öfver verkligheten. Å när det regnat en vecka i sträck, tröttnar ni på att sväfva bland molnen. Vet ni hvad, regnet här ä betydligt våtare än hemma, å kölden ä åtskilligt kallare. Vänta bara ska ni få se. Drick nu ur glaset å sätt er en stund! Sedan ska ni få följa med oss ut.

Nykomlingen lugnade sig verkligen och ansågs följaktligen kunna tagas med.

Det var i själfva solnedgången de kommo ut. För att nykomlingen skulle erhålla ett verkligt fördelaktigt intryck fördes han raka vägen till Fontana Trevi.

Han medgaf att tillställningen gjorde sig och antagligen skulle verka ännu mer i månsken. Till all lycka hade han i sina böcker gått förbi fontänen, hvadan han ej ansåg sig äga skyldighet att visa någon lifsfarlig förtjusning. Så tog man då ett par droskor och efter det oöfverkomliga prutandet — det bör i regel verkställas före åkningen och hjälper ändå inte — styrdes kursen mot Constantins kastell. Det är ju vanligt att taga den vägen, när man vill visa en resande litet af Rom.

Nykomlingens entusiasm fick en svår knäck, när han rullade förbi Forum.

— Å det inte större? frågade han flera gånger å rad.

Skandinaverna förmådde inte göra något åt saken. Forum är nu en gång tilltaget i ganska knappt format. Och inte blef nykomlingen gladare åt Kapitolium. Tarpejiska klippan och det historiska stället, där gässen kacklade, gjorde inte heller något öfverväldigande intryck. Den unge mannen satt och tittade och sväljde och kände sig enkel. Förmodligen tänkte han på de spratt en liflig fantasi spelat alla dessa beskrifvare, hvilkas utgjutelser han slukat. Hur det förhöll sig därmed är svårt att säga, han teg som en fisk.

— Tag på er ytterrocken! uppmanade skulptören. Han tyckte litet synd om nykomlingen och önskade bespara honom kroppsliga obehag.

— Vi ä ju i södern, kom svaret nära nog stridslystet.

— Skyll er själf då! Men strax efter solnedgången ä här kallt utaf tusan plåtar.

Kvällen blef inte glad för nykomlingen, han för-

kylde sig. Det gör nu alla nordbor ett par tre gånger i Italien, sedan lägga de bort att tala om värmen, åtminstone vintertiden. Under sommaren ha de ju malarian och diverse annat att kinka öfver, så utan sysselsättning behöfver ingen vara.

Trots förkylningen hade nykomlingen ett par anfall under kvällen. Bland annat föll han i extas öfver sydländingens smidighet och nobless m. m. af den traditionella vidskepelse, som är gängse bland nordbor, innan de sett litet närmare på förhållandena. Han kallade det »Italiens fullhet».

Frasse missförstod honom naturligtvis och instämde frenetiskt.

Den andre dillade Goethe och stack för säkerhets skull emellan med Byron två gånger. Men man förklarade öfverlägset, att dåtidens Italienare troligen varit något annat än våra dagars. Eller också måtte Goethe ha tittat på dem genom färgade glasögon, det kan inte hjälpas det. Nu ville italienarne bara förtjäna pengar och betraktade turisterna hufvudsakligen som särskildt lämpliga objekt. Och turisterna styrkte dem ideligen i den uppfattningen.

Nykomlingens illusioner dalade som blad i höstblåst. Men han hade ett sådant lass med sig, att han inte hann göra af med alla före hemresan. Ett par tre behöll han, och på dem lefde han flott i flera år. Han gör det kanske ännu.

— Så ä det visst med de flesta, sade skriftställaren filosofiskt, när samtalet litet senare föll på resande landsmän. — Turister tro aldrig sina egna ögon. De svära gladeligen på att alla andra ha rätt, om också deras egna erfarenheter gå stick i stäf där-

emot. Å bli de lurade å utskrattade, så dikta de om sina missöden till resäfventyr å skryta med dem. De beror väl på, att de vilja ha valuta för sina pengar. Hå hå, ja ja, den mänskliga enfalden... man borde rent af skrifva något om den.

Skulptören bad honom allvarsamt afstå därifrån och den danske författaren sporde försåtligt, ifall hans självkännedom räckte till. Kapitlet vidrördes inte mera. —

Omsider döko också de bägge halfgamla fröknarna upp i Rom. Dem träffar man litet hvarstädes. De resa egentligen för att det är så billigt, i alla händelser billigare än hemma. De hade på förhand räknat ut omkostnaderna och skrifvit upp allting på en lista. Naturligtvis ämnade de köpa litet af hvarje, det var också så billigt i Italien, så... De skulle stanna till den 15 mars, hvarken mer eller mindre. De försvunno strax före jul, ty pengarna togo slut. När de grubblat fyra dygn öfver sin lista och nött ut ett halft dussin blyertspennor på kalkyler — blyertspennorna liksom åtskilligt annat i Italien äro af mycket sämre beskaffenhet än i Sverige — vände de sig till sekreteraren. Alla äldre fruntimmer vände sig till honom, så nog hade han trefligt alltid. Han kunde ingenting förklara, och den lilla resten af deras humör försvann totalt. Det som kom i stället fick sekreteraren öfver sig. Han låg till sängs i två dygn efteråt och kvicknade vid, först sedan han säkert fått veta, att bägge damerna rest. De voro som sagdt inte särskildt belåtna, ja, hon, som betalade resan, var ursinnig, men det var ingenting mot henne, som blifvit bjuden på det hela.

När sekreteraren vågade sig ut ur sitt ide för att på nytt börja umgås med mänskligheten, löd hans första fråga:

— Å det någon som vet, om fler af samma sort kommer hit i vinter?

Ingen trodde det, och mannens hälsotillstånd förbättrades märkbart.

Trots de lugnande underrättelserna anlände ett par landsmän före jul.

Siste man var han, som uppehåller sig en vecka eller två i ett land och sedan skrifver boken om det. Han rörde sig på behörigt afstånd från kotteriet, han var nämligen rädd att få sina intryck förvillade. Dessutom hade han ingen tid öfrig till kallprat och dylikt — boken, vet jag! Det var med den fasta föresatsen att skrifva mellan tre och fyra hundra sidor han köpte rundtursbiljetten, och som en dylik inte räckte så länge, hade han ondt om tid. Han tog Rom med museer, samlingar och allt på två dagar. Nåja, det finns ju vägvisare och resplaner och allt möjligt färdigt i förväg, påtagliga misstag kunna undvikas. Boken blef tryckt i sinom tid och stämde med förut utgifna böcker i ämnet samt bekräftade alla de oriktiga föreställningar, norden ständigt hyst om södern. —

Den vintern var det ondt om svenskar i Rom. D. v. s. några kommo och foro igen, sedan de kontrollerat, att stjärnorna i Bædeker stodo på rätta platser, för resten begrepo de inte den saken heller. De tangerade sällan kotteriet, hvilket antagligen var säkrast för bägge parterna.

— Landsmän, sade Frasse en kväll, mellan en half liter hvitt och lika stor kvantitet rödt genzano. — Jag tycker, att vi på ett utmärkt sätt representera nationen. Några andra behöfs inte.

Norskt.

Det hade varit gruff på föreningen.

En af Noriges störste svepte som hastigaste genom Italien och stannade ett dygn i Rom för att kontrollera, om staden skötte sig, sedan han var där sist för en tolf, femton år sedan. Någon egentlig anmärkning kunde med fog ej framställas, hvarför han besökte Skandinaviska föreningen och skarpt klandrade lokalerna och irrgången utanför ingången. Därefter anhöll han att få veta den norske styrelsemedlemmens namn, adress, karaktär, vanor, föregåenden och framtidsutsikter.

Sekreteraren nämnde ett namn, men förmådde med bästa vilja i världen ej stå till tjänst med mer, enär norrmannen rest, utan att underrätta om sin vistelseort eller något som helst annat.

Den store påpekade, att föreningens stadgar föreskrefvo tre styrelsemedlemmar, hvar och en tillhörande motsvarande skandinaviska nation.

Sekreteraren hviskade, att styrelsen för tillfället bestod af en svensk samt två danskar, den ene så extra som möjligt och beredd att genast afgå, blott en norrman visade sig inom synhåll.

Den store förgrymmades svårligen och fordrade, att en norrman ögonblickligen skulle väljas, hvilket sekreteraren alltjämt hviskande gick in på. Enligt stadgarna uppställde han blott som villkor, att per-

sonen i fråga anskaffades. När ingen fanns att tillgå, förmådde icke ens de fyrahundra danska damerna rösta in honom, och de voro eljest både talföra och energiska.

Vid denna upplysning började den stores ögon skjuta olycksbådande blixtar. Efteråt bekände sekreteraren, att det alldeles känts, som om han blifvit genomborrad af ett glödgadt spjut — hvarför han just valde ett glödgadt är svårt att fatta, men han gjorde det, hvilket får stå för hans räkning — det han just då pysslade med sin matsmältning — det göra alla människor i Italien, och han ville naturligtvis ej skilja sig från omgifningen — fruktade han sinnesrörelse och obehag. — Ett glödgadt spjut tvärs igenom kroppen är alltid obehagligt, påstod han sedermera — oafsedt det hälsofarliga däri. — Ingen i kotteriet vågade bestrida, ty ingen hade minsta erfarenhet af kuren.

Alltnog, den stores ögon sköto blixtar. När han hållit på därmed en stund, fordrade han, att en ny sekreterare skulle tillsättas. Den redan tillsatte och mångårige dito förintades och kom bort i sina egna kläder. Hvarpå den store stante pede utnämnde en norrman till befattningen och höjde lönen med 200 lire pr år.

Sekreteraren gaf sin matsmältning och sitt sinneslugn förlorade och orkade inte ens hviska längre.

Den store dekreterade, att beslutet om förändringen skulle delgifvas honom före kvällen å hans hotell, lofvade att telegrafera fram efterträdaren — en bekant och vän till honom hade en släkting, som behöfde anställning utomlands, och. . . resten kan ni

nog fatta själfva. Sagdt, och därmed aflägsnade sig den store.

Ett dussin damer sutto i rummet innanför och tillbådo, men hur artig han än var i hvardagslag, delade sekreteraren ej deras åsikter. Han kände symptom, hvilka hotade med en längre tids maglidande. Det oaktadt hade han en sådan skräck i blodet, att han genast begaf sig ut och sammankallade styrelsen. De båda författarna anträffades på Aragno och under deras beskydd vågade sekreteraren återvända, sedan man gjort en afstickare till Vatikanens bibliotek och gräft fram ordföranden under en bokhög. Med förenade krafter sökte man sätta den sistnämnde in i förhållandena. Det är förklarligt och ursäktligt, att han inte begrep det minsta, ty alla tre talade på en gång, och ibland lät det som om de varit sex. Dessutom var ordföranden specialist på Kristian Tyrann, hvilkens tidehvarf han kände bättre än sitt eget.

Man höll styrelsesammanträde, sittande i sekreterarens ouppbäddade järnsäng. Ordföranden satt för resten inte där, han klättrade upp på en trappstege för att få en öfverblick öfver det hela, ty han begrep ännu inte, hvarför han blifvit framdragen och afhämtad. När de bägge författarna på Köpenhamnsdialekt och Stockholmsslang om igen redogjort för saken, fattade han, att sekreteraren begärde löneförhöjning. Han hade ingenting däremot, utan lämnade genast sitt bifall. Hans själ umgicks uteslutande med Kristian Tyrann och dennes samtida, och hans kropp dvaldes endast motvilligt annorstädes än i Vatikanens bibliotek.

Den nordiska litteraturens tillstädesvarande representanter hade ingenting speciellt mot löneförhöjningen utan sade genast ja och amen. Ett protokoll skrefs och undertecknades, och sekreteraren, som af grannlagenhet eller räddhåga eller hvad det nu var för en orsak stått i rummet bredvid och darrat, släpptes in och gratulerades! Sedan han hämtat sig och blifvit lugn, meddelade han ordförande, att en bland nordens störste fanns i Rom. Det bestämdes, att styrelsen skulle uppvakta på kvällen och i det psykologiska ögonblicket meddela beslutet i sekreterarefrågan. Ordföranden tänkte endast på Kristian Tyrann och var med om hvad som helst, för öfrigt hade han ännu inte en aning om, hvad saken gällde. Därpå kilade han afsides, och om någon följt honom, skulle man sett, att han snart försvann under en bok- och pergamentshög i Vatikanens bibliotek.

Men sekreteraren var litet darrhändt på knäna och undrade, hur det skulle gå. Dansken tröstade honom fullständigt genom att säga:

— Den store är visserligen stor, men han är inte medlem af föreningen. Kräf honom på inträdes- och årsafgift! När han betalt, får han väcka hvilka förslag han vill. Så ska vi i styrelsen preparera dem, och innan det skett, har han rest för länge sedan.

Sekreterarens mage blef strax ett nummer bättre och hela människan förvandlades småningom till hvad den förut varit. För resten skulle ingen annan än en särskildt hygglig svensk nöjt sig med hans befattning för den betalningen.

Men skriftställaren fick bekymmer i stället, ty i hans garderob förekom inte den blekaste aning om

en frack. Och skrudad i något annat kan inte en svensk uppvakta en internationellt erkänd storhet. Han gaf sig af på frackvigg. Det fanns godt om frackar i Rom, men ingen tilltagen efter de mått, hvarmed han mättes. Man hade visserligen kunnat taga ett par tre stycken, men tid och omständighet medgåfvo inga extravaganser i tråcklingsväg. Han måste således afstå och begagna sin redingote. Den var i och för sig inte oäfven, och italienarna sågo med beundran på denna sorts frack, hvars skört räckte rundt hela kroppen.

Nå, på utsatt tid traskade Skandinaviska föreningens styrelse till hotellet, där den store tagit in. De — styrelsen begriper ni väl — sågo mycket förväntansfulla ut, och allt hos dem talade om vördnad. När de två minuter senare återvände, voro de enbart snopna. Sekreteraren, som stod vid hörnet och väntade, gjorde frågetecken.

— Han har rest... för en timme sedan, sade skriftställaren. — Å naturligtvis har han redan glömt hela affären.

Ordföranden, som aldrig umgicks med Kristian Tyrann längre än till klockan fem eftermiddagen, var nu en gemytlig och treflig dansk. Han föreslog en flasco chianti på ett hyggligt ställe, och en kvart därefter var jämvikten återställd.

Men sekreteraren välsignar än i dag den store. —Utan honom hade löneförhöjningen troligen uteblifvit.

— Hvarken en dansk eller en svensk skulle kommit på den idén att afsätta mig, sade han en gång i förtroende till skriftställaren. — Å då hade jag gått där å pumpat med min fattiga lilla lön till dagar-

nas ände. Han kan gärna komma igen hvartannat år. På samma villkor förstås.

Allt var således bra igen, och inte blef det sämre, när några norrmän ändtligen kommo. De voro nöjda med allt omkring sig — det är man nästan alltid i Rom — och klagade endast öfver de ideliga »småsnyderierna».

— Herre gud, gubbar, inte ska ni sörja för det, sade Frasse tröstande. — Jag tycker det ä sabla hyggligt, att dom aldrig luggar er på mer än ett par kopparslantar i stöten.

Norrmännen bestredo argt och allvarligt. De sade sig föredraga att bli plockade på en rund summa en gång för alla och funno det småaktigt, att stora, starka karlar ljögo och hycklade för en soldi pr gång. De hade förstås rätt, men de andra skandinaverna voro vana vid förhållandena och togo dessa eviga felräkningar och prejerier som något oundvikligt.

— Åh, det hör ju till, sade Frasse och visade sin falska tvålire.

För öfrigt slutade norrmännen snart att klaga. Det var, när en af dem i en spårvagn blef bestulen på pass, reskassa och klocka.

— Sannerligen kunna de inte hugga för sig på en gång här nere också, medgaf han. — Låna mej till ett frimärke, så jag får skrifva hem efter mynt.

De togo allting mycket allvarligt. Man talar så ofta om tysk grundlighet. Den är ingenting jämförd med norsk. Medan svenskar och danskar gingo och småslarfvade dygnet om och sällan voro i tagen förrän ganska sent, började norrmännen redbart och ordentligt på morgonen. De besökte kyrkor och

museer, utan att fråga efter, om de voro stängda eller ej, och då de visades ut genom ena dörren, gingo de genast in genom den andra. När de festade, tänkte de aldrig på annat, och när de bestämde sig för att vara allvarliga, voro de det till den grad, att öfriga skandinaver sprungo långa vägar för dem. De delade på kartan in Rom i ett visst antal lika stora distrikt, hvilka skulle genomforskas, oafsedt om där fanns något sevärdt eller ej. Kapitolium och Forum togos på precis lika lång tid som Gianicolo, där man vanligen klarar Fontana Paolina och Garibaldis monument på femton minuter.

En gång hade de bestulne föresatt sig att gå raka vägen från sin bostad till San Pietro. På kartan föreföll det ganska lätt, men i verkligheten stod en hel stadsdel i vägen. Eftersom norrmannen föresatt sig att gå rätt fram, var det under hans värdighet att vika åt sidan. Han stod alltså fyra timmar å rad vid en husvägg och borrade med pannan, tills kamraterna funno och ledde honom därifrån.

De togo som sagdt allting mycket grundligt, skäl togo de däremot aldrig.

— Det ä tur för oss, att kotteriet var fulltaligt, innan de kommo hit. sade Frasse — om de kommit med, hade vi aldrig fått göra, hvad vi själfva velat.

Men de tre norrmännen underkände snart Rom, foro därifrån och intogo en liten stad ett dussin mil längre bort. När de vändt upp och ned på den ett par, tre gånger, kommo borgmästaren och rådet och polismyndigheterna och några andra och bådo dem lugna sig litet. Norrmännen slogo sig för sina bröst och frågade, om inte Ibsens och Björnsons landsmän

voro aktade och omtyckta i landet. Om icke, skulle de genast skudda dess stoft af sina fötter.

Sindacon begrep inte ett ord, ity att de endast talade norska. Men främlingarnas säkerhet var så förbluffande, att han minst trodde dem släkt med flera regerande kungahus och dessutom några presidenter — hvilka som helst — och som det demokratiska Italien inte känner något mer förnämligt och präktigt än titlar och ordnar och dithörande, anhölls förbindligast, att de behagade stanna. Norrmännen klappade nedlåtande borgmästaren och rådet och poliskommissarien och alla de andra på axlarna och magarna och lofvade nådigt att fortsätta som de börjat.

De höllo ord och snart visste stadens inbyggare inte, om de gingo på händer eller fötter. I stället visste de, att Norge var världens största och mäktigaste land och inbyggarna där de morskaste och mest högröstade individer, som rörde benen, när de gingo eller sprungo. De geografiska begreppen blefvo väl litet förvillade, men man är inte vidare styf i geografi söder om Alperna, allt nog, det blef inte sämre än förut.

Norrmännen stannade halfva vintern i sin stad, demoraliserade den fullständigt och vände ut och in på hvarje begrepp. När de målat slut all sin färg och festat upp pengarna, reste de hem till sitt land igen. De sade, att de gillade Italien, det hade verkligt demokratiskt styrelsesätt, eftersom man fick göra precis, hvad man ville. Den dag de foro grät hela staden af saknad, och sindacon och en mängd deputationer voro nere vid stationen. Det hölls en hel hop tal och bland annat gjordes några utfall mot den sittande regeringen, som gick öfver ån efter vatten,

och höll på ett förbund med Tyskland och Österrike, när Norge fanns. Den ene målaren lade tröstande sin hand på sindacons skalliga hufvud och den andra putsade hans näsa och torkade hans tårar; den tredje bad honom inte vara ledsen, han åtog sig att »greje den skidt» mellan ett par penseldrag. Italien kunde sofva lugnt.

Det var också hvad staden gjorde en hel vecka.

Norsk grundlighet är storartad och öfverträffas endast af norsk själ känsla.

Så var det den norska damen i kotteriet. Hon hade träffat Ibsen personligen en gång, och tack vare den omständigheten kunde hon ha rest gratis genom hela Europa. Det ville hon nu inte, hon ville bara arbeta. När en målarskola räckte för andra, behöfde hon två. Hon gick på bägge och hann dessutom lära sig italienska. Det vill säga, skandinaverna förstodo henne bättre än infödingarna, men det var lika säkert i alla fall. Hon hade nyss fyllt tjugu år och visste således allt. Hon föraktade männen, kvinnor och barn med — hon såg allting i stort — och förebrådde Frasse strängt för hans flaxande.

Frasse hade förstås varit på vippen att bli kär i henne med, en förälskelse i veckan ingick nu i hans vanor. Men när han fick höra, hur landet låg, tog han tillbaka och bad om ursäkt för sin enträgenhet — det var väl sammanlagdt femton minuter, han varit kär i henne... han hade bara gjort det på försök, för att se, hur det skulle gå. Då öfverhöljde hon honom med en störtsjö af klander, för att han behandlade det centrala i lifvet som ett skämt.

— Nu ä jag ta' mej sjutton inte med längre, sade

Frasse, sedan stormen bedarrat något. — Hvarför blef hon härsken? hviskade han en halftimme senare till skriftställaren. Under mellantiden hade han fullständigt slocknat och kände sig enkel och utanför och allt det där.

— För att du inte höll ut hela dagen, blef svaret. Frasse kvicknade genast vid igen och gjorde ett försök att tjäna upp sig. Men han hade gjort sig misstänkt och snoppades af så grundligt, att han för första gången i Rom gick hem och lade sig i borgerlig tid. Efteråt sade han, att det var, hvad han ångrade mest af allt.

Så var det, när Frasse kom för nära det centrala.

— Jag håller mej allt i utkanterna hädanefter som förut, sade han.

Så vidt det är bekant, gjorde han det. Men den, som uppväckt och afkylt hans än så länge litet ostadiga sinne, gick samvetsgrant på sina målarskolor och klarade dem på en tre, fyra månader. Sedan hade kotteriet en afskedsfest för henne, ty hon stannade inte en dag onödigt i Rom. Hon skulle som hastigast ta ett par skolor i Wien eller Berlin eller hvar det nu var på ännu kortare tid. Det fanns ingen, som ej trodde henne var i stånd till det.

Då hon reste, var hela kotteriet nere vid järnvägsstationen med blommor och persikor och mandariner och konfekt och afskedshälsningar och välönskningar. Det förekom en del ömhetsbetygelser på fruntimmersafdelningen, och Frasse sökte trassla sig med på ett hörn för att också få litet af välfägnaden. Men han motades skymfligen bort och ansågs en hel kvart nästan osympatisk. Kotteriets

manliga medlemmar dunkade honom i ryggen och försäkrade, att han var en hederskula i alla fall och uppmanade honom att stå på sig, så en ringa tröst fick han ju alltid. Men Frasse hade den egenheten att mera rätta sig efter damerna än andra parten, hvadan han ändå såg en smula vingklippt ut.

Så ringdes första varningen och den fruktansvärdt afskedstagna unga damen knycklade in sig i ett kupéhörn bland blommor och sydfrukter och konfektpåsar. Naturligtvis var det ingen brådska alls. Italienska tåg gå aldrig på utsatt tid, och den här gången var det någon hög järnvägstjänstemans äldre kvinnliga släkting, som hade så mycket att säga ett par andra släktingar, att hon omöjligt kunde förmås taga plats i en kupé. Lyckligtvis var kusinen till en ännu högre tjänsteman med, och då stationsinspektoren fått veta det, lät han lyfta upp gumman hvar som helst och blåste af tåget.

När det ändtligen gick, hurrades det friskt från kotteriet, hvilket besvarades med många »paa gjensyn» o. s. v.

— En sabla klämmig tös var det, sade Frasse. — Men nog hade hon konstig smak i vissa fall. Som nu till exempel med mej, för att bara nämna det.

Skulptören höll varnande upp ett pekfinger och rådde honom att tiga två minuter på försök. Frasse svarade att han inte ämnade öfveranstränga sig, och därvid blef det.

— Det var den första, som trillade ut ur kotteriet, sade han. — För resten tiger jag aldrig.

— Nå, hvem gör nu det? sade alla de andra.

Danskt.

När en svensk i Rom hemfallit till att någorlunda regelbundet besöka Skandinaviska föreningens lokal, kan han gärna så godt först som sist säga farväl åt en hel del goda föresatser. Naturligtvis har han bland annat föresatt sig att lära italienska. Om han strax stryker det främmande språket från programmet, handlar han klokt. Danska lär han sig fullständigt på några månader — någon tänkbar möjlighet att undgå det finns inte — men andra tungomål hör han endast undantagsvis i Rom. Danskan dominerar, och därmed jämt.

— Jag skulle gärna vilja veta, om någon har reda på ett ställe, där inga danskar finns eller har varit, sade skriftställaren en middag. — Det ä inte alls i någon elak afsikt jag framkastar min fråga, det ä bara för att jag händelsevis börjat fundera på det underliga i, att en så liten nation räcker till öfverallt.

Allesammans slogo sina hufvuden ihop och tänkte efter. Fem minuter senare måste man medge, att en dylik plats ej fanns på den här planeten. Sedan faktum konstaterats, drack man en skål för någonting, hvarpå de tillstädesvarande danskorna hela dagen gingo omkring och satte de små söta trubbnäsorna i vädret och voro pinniga och förhäfde sig.

I anknytning till ofvanstående taga vi de fyra-

hundra danska damerna först. Dels bjuder artigheten att göra det, dels voro de oundgåeliga. En medfödd svaghet för sanningen — den skall nog småningom arbetas bort — framtvingar erkännandet, att siffran är något godtyckligt vald. De voro kanske inte fyrahundra, men voro de också bara tjugo, verkade de i alla fall tjugo gånger så många. De voro overordentligt snakkesalige, hade reda på allting och delade med sig af sina kunskaper till kända och okända. Allesammans ägde de ett oförbränneligt godt humör och en lifslust som vid deras ålder var oroväckande behaglig. När den danska kvinnan öfver femtio år är så pigg, kan man tänka sig, hur farlig hon bör vara vid tjugo. Siffror i detta sammanhang äro onekligen förkastliga, men måste användas för att bibringa en någorlunda riktig föreställning om det nämnda antalet damer. Det är visserligen sannt, att ingen förmådde uppge, hur många de med talet fyrahundra betecknade verkligen voro. Om också endast två af dem funnos i ett af circolons rum, sade kotteristerna, i fall de händelsevis uppehöllo sig i det andra:

— Nu ä dom där hela högen igen.

Så stod det till med den saken.

De danska damerna hade som sagt reda på allting. Kina, Japan och andra exotiska länder kände de in- och utvändigt. Ryssland betraktade de som ett annex till Kjöbenhavn. De förstodo alla världens tungomål och hjälpte sig ledigt fram öfverallt, enda undantaget var Sverige och svenska språket, hvarken stockholmsslang eller akademi-svenska var dem begripligt, och om svenska förhållande sväfvade de i

en rörande okunnighet. Det var verkligen vackert af dem att underkasta sig de ansträngningar, som utan tvifvel kräfdes, för att kunna veta så litet om sina grannar. De medgåfvo själfva att de inte visste ett dugg om svenskarna och de beklagade sig däröfver, men ursäktade sig med, att ingen annan i hela världen visste mer. Svenskarnas enda tröst var, att de hade rätt. De å sin sida förstodo danskarne utmärkt från första stunden. De lyssnade uppmärksamt och vördnadsfullt till all den visdom och alla de goda råd, som delgaf dem. Sedan sprungo de och slarfvade som vanligt. Och när de kommo tillbaka igen, visade de sig väldigt strama öfver, att de åtminstone kände namnet på de styfvaste gossarne inom Danmarks litteratur och konst. För öfrigt hade man icke reda på något nämnvärdt om hvarandra. Allesammans visste mycket mer om antikens gubbar än om våra dagars människor.

D. v. s. danskarne hade reda på hvad som helst (endast med ofvan påpekade undantag) och voro specialister på allting.

Hvad nu särskildt den så kallade skandinaviska föreningen angick, så valdes alltid en dansk till ordförande. Dels tycktes svenskarne sakna utpräglade anlag för befattningen, dels saknades de för det mesta helt och hållet. Och att välja någon, som inte finns, till något, som knappt är, går knaggligt. För öfrigt hade föreningens ordförande aldrig något att göra. Endast en dansk skulle med bibehållen fattning kunna fylla en plats, som näppeligen existerade och ordföranden den vintern gjorde det briljant, hufvudsakligen genom att aldrig anträffas.

I början tviflade skriftställaren på hans tillvaro. Det var en dag strax efter sitt eget inval i föreningens styrelse, han fann det nästan vara sin plikt att råka denne ordförande.

— Hör du Frasse, ska vi gå och taga rätt på vår ordförande? sade han.

Frasse var sällan olifvad för något och svarade genast ja.

— Hvad vill du honom? frågade han emellertid.

— Ingenting alls.

— Då går vi strax, sade Frasse.

Egentligen gingo de först till sekreteraren och skriftställaren yttrade:

— Vi ha ju en ordförande, inte sant?

— Joo då, försäkrade sekreteraren och såg trovärdig ut. — Han tittade in här ett litet tag i förra månaden.

— Det klingar lofvande. Kan du säga oss, hvar han bor?

Det kunde sekreteraren, och för säkerhets skull skref han upp adressen på en papperslapp — Frasse tog den, och de gingo.

— Vet du, jag ä riktigt nyfiken att få se kroppen, anförtrodde Frasse sin följeslagare.

— Det ä jag med, upplyste denne. — Ser du, jag trodde först, att nan bara var en fix idé hos sekreteraren å ett par andra, för jag har aldrig sett honom Men när jag hör, att han bor, känner jag mig lugnare.

— Ja, det låter sabla vederhäftigt, att folk bor, sade Frasse. — Det var ett ryck jag kinesade. Jag hade sålt en studie i den vefvan. . . på krita förstås. Prissen som köpte gnodde hela Stockholm

rundt för att betala, men han träffade mig aldrig. Jag tyckte riktigt synd om honom, när jag fick höra det efteråt.

— Ja, men du kunde väl gått upp till honom i stället.

— Jag är konstnär å inte grosshandlare, sade Frasse värdigt.

Alltså lämnade de samtalsämnet och läste på lappen. Sedan vände sig Frasse med en fråga till en förbigående. Denne skakade sitt hufvud, han förstod tydligen inte alls.

— Utländing förstås, muttrade Frasse. — Sabla osmak!

— Han såg så infödd ut som möjligt, sade skriftställaren och vände sig till en annan. Denne skakade på hela kroppen.

— Du prononcerar oriktigt, sade Frasse vänligt.

— Det ä bättre än att som du inte prononcera alls.

När de växlat dessa repliker, sade de ingenting på en stund.

— Droska, hva? föreslog Frasse. — Vi hittar aldrig den där gatan annars å numret kan ingen af oss två säga på italienska.

— Nåja, droska då, det ä ju för ett allmännyttigt ändamål.

De visade adresslappen för en droskkusk. Denne kände händelsevis bokstäfverna och sade: si, si, signore. De togo plats, kusken äntrade bocken, slog en klatsch med piskan, men höll inne, just som hästen ämnade sätta i gång. Sedan steg karlen ned igen och sade en hel del. De åkande förstodo, att de

voro framme, ordföranden bodde just i det hus, utanför hvilket de stigit upp i åkdonet. De tyckte bägge två, att det var lifvadt, för det var det verkligen. Kusken var också mycket hygglig, han begärde bara två lire och nöjde sig med en utom dricks.

Både Frasse och skriftställaren togo en mängd trappor och läste en massa namnplåtar eller visitkort. Ordförandens namn fanns ingenstädes, och skriftställarens tvifvel vaknade på nytt. Men Frasse var hoppfull. Först när han slog hjässan i en takstol blef äfven han fundersam. När de sökt igenom hela huset och profvat alla dess ringledningar, gingo de rundt kvarteret och återfunno sig själfva i en af föreningens murbruksbaljor. Uppe i circolon träffade de ordföranden, en liten herre, som gömde sig bakom ett helskägg och några glasögon. Han var strängt upptagen med att rehabilitera Kristian Tyrann. Frasse ansåg det snällt, och skriftställaren fann det behöfligt. Ordföranden tackade rörd och bjöd dem hem till sig. Han lämnade samma adress som sekreteraren, och skriftställaren sade, att risken var måttlig, eftersom ingen hittade dit. Då fingo de veta, att Rom ägde tre gator med samma namn; de borde helst taga den mellersta.

Nästa dag togo de gatan och hittade numret.

— Det är väl, att dom numera inte skrifver siffror mer än på ett sätt, sade Frasse. — Tänk ett sådant schå det skulle bli, om dom också behöfde öfversättas.

Skriftställaren medgaf, att han hade rätt. Det gjorde han dock icke därför, att det var så, utan af omtanke för sin egen säkerhet. Frasse var nämligen

så innerligt öfvertygad om sin egen skicklighet, när det gällde språk, att han aldrig lyssnade till andra, så snart man halkade in på det kapitlet.

Nåja, numret var riktigt, men inte huset. Det var en snickerifabrik. De voro emellertid redan vana vid motgångar, så fort det gällde denna sak, och gingo in. De första de frågade nickade gladt och gemytligt och pekade uppåt.

— Menar han, att vi ska genom taket? frågade Frasse.

— Det finns nog en trappa, tröstade skriftställaren.

Det fanns flera trappor. Frasse och skriftställaren togo dem alla i tur och ordning. De traskade uppför en hel del och ramlade utför andra, men ordföranden hittade de icke. Öfver allt sågades och hyflades det, och spikar slogos in i trä och drogos visst ut också, det var som det föll sig. De frågade litet emellan efter ordföranden, och alltid möttes de med ett gladt och gemytligt grin och en tumända som pekade uppåt.

— Det här är intressant, försökte skriftställaren inbilla Frasse, själf tyckte han det ej.

— Nää, sade Frasse — för jag har sågspån i skorna.

— Kila på i alla fall! uppmanade skriftställaren. Han började bli andfådd och ville gärna ha slut på historien.

De kilade på, och slutligen hittade de en portgång. Tack vare den kommo de ut på en gata.

— Nu gå vi rundt kvarteret å börjar omigen, sade skriftställaren, så snart han orienterat sig. — Jag ä så inriktad på det här, att jag inte kan sluta.

De veko rundt två hörn och återvände till snickerifabriken. I dess inre hittade de en trappstege, som de förut föraktat och gått förbi. Den här gången togo de den med. Trappstegen visade sig vara rätta vägen till ordförandens bostad. Han hade en hel våning till sitt förfogande. Men den liknade ej vanliga våningar, ty rummen lågo inte bredvid hvarandra, utan i rad ofvanpå hvarandra. Det nedersta var barnkammaren. Ordföranden hade nämligen familj, och utom uppgifterna om Kristian Tyrann samlade han också småbarn. Han var en mycket flitig man. Ofvanpå barnkammaren låg matsalen och ofvanpå den sängkammaren, sedan följde arbetsrummet. Det bestod af en ostkupa ställd på taket. Den var så trång, att ingen mer än Frasse fick plats utom ordföranden, skriftställaren måste stanna på sista trappstegen och nöja sig med att träda upp hufvudet genom luckan i golfvet. Men utsikten var hänförande, man såg nästan alla Roms tak. Och den, som var intresserad af zoologiska studier, hade rika tillfällen att blicka in i kattsläktets lefnadsvanor. Det var godt om kattor där uppe, en enögd hane var ordförandens favorit. Ordföranden sade, att det var ett af de ihärdigaste djur han hört, den jamade dygnet om.

Besökarne medgåfvo att utsikten och kattorna voro bra, fastän de undrade, om inte ostkupan blef ohälsosam i längden, ty det drog så ilsket, att Frasses bena kom bort. Ordföranden försäkrade att han trifdes famost, och att Kristian Tyranns rehabiliterande gick utmärkt. Det var egentligen ingenting annat, som intresserade honom för närvarande, men

så snart han fått den kungen uppsnyggad, skulle han hugga i med någon ny. Han påstod att historien inte var tillförlitlig i vissa punkter, utan att snälla och hyggliga forskare borde borsta fläckarna ur diverse afdöda regenters solkiga rykten. Han ansåg det vara en stor uppgift.

Skriftställaren stödde tankfull hakan mot golfvet och instämde. — Låt bli att sparkas i ansiktet, Frasse! sade han sedan.

— Kom upp, vet jag! sade ordföranden, som stundom, ehuru i mindre grad, ömmade äfven för sina samtida.

— Det finns ju inte plats för mer än två.

— För all del, vi flytta ut skrifbordet på taket. Ordföranden och Frasse lyfte ut bordet, och skriftställaren och Frasse fingo taga plats på en manuskripthög. Sedan pratade de konst, litteratur och politik och allt annat. Världsgåtan klarades med tre repliker, men frågan om skolagning,som Frasse väckte, kräfde fyra gånger så lång tid. Det var lika trefligt som trångt däruppe i ostkupan, och att Frasse spräckte en ruta höjde endast stämningen.

När ordföranden proppat gästerna med historiska noter, släppte han ned dem genom luckan i taket. Frasse halkade på öfversta steget och använde inte fötterna utan en annan kroppsdel vid nedfärden. Ordföranden tröstade honom med, att de flesta bland hans bekanta gingo utför hans trappor på det sättet. Frasse sade, att det inte alls förundrade honom, och som han ville vara artig, tillade han, att han inte önskade skilja sig från den stora mängden. Ordföranden vinkade med ena foten genom luckan och

återvände sedan till Kristian Tyrann och den enögda katten.

Men Frasse och skriftställaren åkte utför de öfriga stegarna och kommo öfverens om, att ingen kunde öfverträffa en dansk i förnöjsamhet. Om inte möjligen en annan dansk.

Var ordföranden lärd, var den danske författaren i kotteriet det icke mindre. Han var filosof och estetiker och teolog och matematiker och hade dessutom luktat litet på medicin också. Han innehade betyg både på luktandet och det andra. Det var först när han tagit alla sina examina han slog sig lös och funderade på att bli författare på allvar. Som Danmark i afseende på ytinnehållet är knappt tilltaget, och han ville bli en stor författare, valde han för sin del Europa och förnämligast den stöfvel däraf, som skjuter ut i Medelhafvet. Han ströfvade genom landet kors och tvärs och kunde det snart bättre än italienarna själfva. På lediga stunder proppade han i sig alla de lefvande språken och som mellanlägg några af de döda. När han var så fylld af lärdom, att ingenting mer skulle gått i en annan, läste han allt som fanns kvar. Han for från stad till stad och tog bibliotek efter bibliotek. Samma glödande intresse, hvarmed han studerade dammiga folianter, som han bläddrade igenom från pärm till pärm, det ena exemplaret efter det andra, ägnade han äfven kvinnan. Först därpå ansåg han sig färdig att bli författare. Han blef det verkligen.

Skriftställaren hade alltid inbillat sig att man först och främst skulle skrifva för att få kallas författare. Efter bekantskapen med sin danske vän, insåg han

att det var ett misstag. Den danske författaren tillbragte tiden på resor eller fotvandringar eller sysslade med sång och musik och kvinnor och allt annat behagligt och angenämt. Han skref aldrig. Han fick sina böcker färdiga ändå. Skriftställaren försökte ett par gånger litsa ut, hur han bar sig åt. Dansken bar sig inte alls åt. Det gick i alla fall.

— Frasse, sade skriftställaren en dag, begriper du det här? Karlen går med oss å drifver hela dygnet...

— Tackar för det, så trefligt sällskap...!

— Afbryt mig inte, ä du snäll! Jo, han går med oss å drifver...

— Åh, vi sitter allt ganska ofta också? Inte en gång en brefbärare orkar gå hela dygnet.

— Frasse!

— Ä det något särskildt du vill?

— Jo, jag vill veta en sak, men det ä nog inte värdt att fråga dig. Faktum ä, att karlen inte gör något, men ändå får han bok på bok färdig... tätt... tätt... förstår du?

— Neej, sade Frasse sanningsenligt.

— Inte jag heller, medgaf skriftställaren.

Sedan drog han den slutsatsen, att ingen kan vara så flitig som en dansk. Därpå drog han en slutsats till och bestämde sig att för egen del inte göra något alls. När han inte förmådde slå det danska rekordet i ena riktningen, ämnade han sätta svenskt i den andra.

— För mycket blommor, svarade den danske författaren, då hans svenska kollega och de andra en dag gratulerade honom till att ha fått en ny bok fär-

dig, medan de allesamman gingo i Rom och småslarfvade.

— Säg inte det, sade Frasse, som tänkte på de danska damerna.

Han var för resten inte ensam om det, det fanns fler, som både tittade och tänkte. De båda unga damerna märkte det mycket väl, fast de aldrig tittade igen. De sågo allting, utan att någon kunde misstänka dem för att se det minsta. Deras öron voro lika goda som deras ögon, fast de senare voro trefligare att blicka in i. De föreföl'o båda två synnerligen poetiska, men hade aldrig något emot att skratta... de danska tandläkarne måtte vara skickliga. De voro klädda à la moderniserad medeltid och verkade någon slags Gretchen ur bättre familj. De voro födda med kännedom om alla knep som äro behöfliga för att lura en karl — de äro för resten inte många — men de kunde också laga husmanskost och »pille rejer» så att det vattnade sig i munnen på en, och de hade lärt allt möjligt. De hade aldrig ondt om tid, det var väl därför de hunno med hvad som helst.

Det var endast af fruktan för det långvariga däri, Frasse undvek att förälska sig i dem. Han lagade en tid bortåt, att han blef förtjust i hvarje någorlund kvinnligt väsen, som kom i hans närhet, och lyckades med de flesta. Men när han tagit alla bekanta i tur och ordning och gjort ett par små försök med några obekanta också, gaf han sig på nåd och onåd åt danskorna.

Den förlorade sonens mottagande efter sina utflykter var ett inte mot Frasses behandling, när han

ändtligen återvändt till den rätta sidan. De båda danskorna satte sig bredvid hvarandra och kilade in Frasse i den lilla springan mellan sig — han var inte vidlyftigare än att det gick för sig.

— Det lille nydelige drengebarn, sade den ena.

— Ja, det er henrivende, sade den andra.

— Tusan och så vidare, gruffade Frasse — jag ä väl...

Mer tilläts han inte säga, ty så ofta han öppnade munnen stoppade de genast en massa bakelser och konfektbitar i den. Frasse sög och tuggade och svälj-de och mådde godt. Till slut började han fetma, och danskorna nödgades ideligen maka sig åt sidorna, men de makade sig så litet som möjligt för hvar gång. De voro verkliga väninnor och trifdes i hvar-andras närhet. Det gjorde för resten Frasse med. Men han inlade en allvarsam protest mot att kallas barn. — Hvad sjutton är drengebarn egentligen? Jag som från födelsen tillhör medelklassen...

— Det är genus commune, upplyste den som kunde allting.

— Eller Fælleskön öfversatte den, som kunde allt det andra också.

Frasse blef nästan tankfull och bad dem öfver-sätta en gång till.

Emellertid mådde han bra och yrkade inte på ändring. Till slut afstod han från att säga något alls. Han bara gapade då och då, och vips hade han något godt i sig. Det var riktigt rörande så moder-liga och kärleksfulla danskorna voro mot honom. De andra prissarne blefvo gröna af afund och frågade, om inte de också fingo trängas med damerna. Men

de fingo bara på tafsen, om de sneglade åt det hållet. Frasse var den kallade och utvalde, det var ingenting att göra åt den saken.

— Mitt sätt är sådant, sade Frasse med klädsam blyghet, när de gingo hem en kväll.

Norrländingen spottade ut sin cigarr.

— Hva' sa'? frågade Frasse stridslystet.

Norrländingen svarade icke. Hvarför skulle han göra det? Cigarren var utrökt, och han hade bränt sig på läpparne, det var således ingen demonstration. Men Frasse behöll sin plats och åt sötsaker, både andligen och lekamligen, så att kläderna började strama om honom.

— Akta dig, sade skriftställaren en kväll till honom — det ser ut, som om något skulle kunna hända.

— Åh nej, menade Frasse litet ängsligt. — Så kär blir man sällan på resor.

— Å det säger du, som redan har hufvudet i snaran?

Frasse bleknade litet hvarstans och såg fundersam ut en lång stund.

— Nu vet jag, sade han efteråt. — Jag håller mig lika kär i bägge två. Då kan det inte vara farligt.

Han höll ord, och det var kanske det som räddade honom för tillfället. Också sade han hela tiden, att så bra som han hade ingen haft det.

Det sade de andra också.

Sammanfattning.

— Den där penningknipan för en tid sedan var nära på en vink af ödet, sade skulptören och pekade med ena tummen mot höjden, liksom för att gifva sina ord större eftertryck.

Allesamman tittade i taket och Frasse sade.

— Ja, det var ena sabla flugor att bära sig åt här i landet.

Efter hans yttrande var allvaret inom kotteriet inte värdt mycket. Skulptören såg från den ene till den andre, och hans lugna oberördhet medförde en dämpande verkan för tillfället. Det var ingen som skrattade något vidare, och skulptören sade om igen.

— Det var en vink, säger jag.

Stort mummel.

Skulptören föreföll lika kall som ett af honom icke förfärdigadt konstverk. När han väntat en stund, och de andra blifvit lindrigt nyfikna, återtog han.

— Jag föreslår härmed, att händelsen icke upprepas.

Det gillades unisont.

— Därför utse vi en bland de närvarande, hvilkens skyldighet det ä att alltid vara försedd med pengar.

Skulptören valdes enhälligt till befattningen, hvarpå han till den grad förlorade sitt eljes bepröfvade lugn, att han steg upp och aflägsnade sig i vredesmod.

Så snart han gått uttalades den meningen, att man för säkerhets skull borde välja en suppleant. Alla föreslogos i tur och ordning men afsade sig. Därpå beslöt man att åt slumpen öfverlämna, hvem som skulle svara för aftonunderhållningen.

Sedan en liten tid tillbaka hade man roat sig med ett lika enkelt som trefligt lotteri, när det gällde den saken. Det spelades med sockerbitar och flugor. Kotteriets samtliga medlemmar voro skyldiga deltaga. Hvar och en placerade en sockerbit på bordet framför sig, flugorna kommo självmant. Ägaren till den sockerbit, där första flugan tog plats, var skyldig att sörja för kotteriets materiella välfärd den kvällen. Hvar och en satsade naturligtvis en à två lire, beroende på myntstockens tillfälliga beskaffenhet.

När någon af svenskarne vann, förlorade han alltid. Det blef nämligen mycket vin och en extra rätt. Det kallade de enkelt och bådo om ursäkt för att det inte var mer. De andra togo saken lugnt och voro som vanligt.

Den här gången kom ingen fluga. Frasse hvisslade på uppassaren och bad honom skaffa ett par. Karlen hade två i en tändsticksask och släppte ut dem. De flögo genast till ett annat bord. I deras ställe kom skulptören tillbaka. Han förklarades göra samma nytta.

Den, som sagt, det, fick en blick, bestående af cyankalium och malen starkpeppar. Sedan satte han sig och blef något mildare till humöret och sade, att han antog platsen. Medborgarnes förtroende hade rört honom, och då han dessutom just fått en avis

om en rekommenderad försändelse, innehade han antagligen de materiella resurserna för närmaste framtid.

Frasse hurrade fyrfaldigt. Men skriftställaren bad honom lugna sig, en avis var inte alltid detsamma som pengar. Skulptören skänkte honom en ny giftig och pepprad blick och sade, att han fick behålla den.

Därefter gick sällskapet till posten och kvitterade ut reket. Det innehöll en beställning.

Alla blefvo nedslagna, men skriftställaren undrade, om det ej skulle gå att få litet i förskott. Skulptören undrade också, men endast delvis, han kände mänskligheten, påstod han, och invaggade sig ej i några förhoppningar. I alla händelser tog det tid att få ett vänligt svar på en höflig fråga. Han sade, att de måste vara filosofiska, och Frasse frågade om det var något ohälsosamt. Så snart han blifvit lugnad gingo de till Sora Nina, som var ett billigt locus, ty ett enkelt och måttligt lif var, hvad de borde beflita sig om.

Den kvällen visade skulptören, hvilken filosof han var. Det var också den kvällen han gaf de andra en inblick i sin rika erfarenhet, särskildt beträffande de skandinaviska folken, hvilka han kände både in- och utvändigt. Han öste skopa efter skopa ur sitt vetandes och sina minnens brunn och hällde öfver de andra.

— Jo, ser ni, sade han — det ä absolut nödvändigt att resa till Paris eller Rom för att komma under fund med sina egna grannar på skandinaviska halfön. När man ligger som en liten klump besläktade å

stamförvandter, inklämd i den stora massan främlingar, då förstår man hvarann. Å för att vi som samlats här allt framgent ska göra det, vill jag i korthet omnämna de mest i ögonen fallande olikheterna. — Sitt stilla Frasse å hör upp!

— Hvad bjuder han på? frågade Frasse, som naturligtvis inte hör ett ord.

— Visdom!

— Tack, då gör det detsamma.

Skulptören blef hvarken förvånad eller ledsen öfver Frasses svar.

— Ja, si målare, sade han endast. — Jag som själf ä konstnär känner krutet. Jag har också skjutit med det. — Därpå återtog han med lugn värdighet. — Exempel ä mest lättfattliga... låt oss ta de närmast till hands liggande. När en svensk kommer hit ned, börjar han naturligtvis genast springa på museer å gallerier. Äfven om han inte begriper konst bättre än sina egna galoscher, ska han i alla fall ränna åtskilliga kilometer tafvelgalleri, hans bekanta tycka inte, att han haft valuta för respengarne annars. Hvad han själf tycker frågar ingen efter, en svensk rättar sig alltid mer efter andras än egna åsikter. Det är hans lilla egenhet, när det gäller sådana. Nå gallerierna ä bara öppna vissa timmar under vissa dagar å ingen människa kan hålla reda på tiderna, de ändras ju ideligen. Alltså kommer svensken glad å förhoppningsfull å preparerad men på olaga tid å blir bortmotad igen. Å då blir han så syndigt härsken öfver sitt eget misstag, att han aldrig vänder om. Han struntar i det galleri-

et å alla andra med å afstår från konstkikande. . . stött i kanten, begriper ni.

— Hm! hostade skriftställaren. Och hm! sade både norrländingen och västgöten, ty det var just deras fall.

— Helt annat är det med norrmannen, fortsatte skulptören. — Han går också dit på olaga tid å blir förstås afvisad. Men han vänder om i ett . . i ett. Man tröttnar mycket fortare på att mota bort honom än han på att komma igen. På det sättet får han se allt hvad han vill, när det passar honom bäst.

— Hm, sade de andra igen.

— Nå, en dansk då? frågade författaren misstroget.

— Han blir aldrig afvisad, när han än kommer, svarade skulptören vänligt. — Det ä ingen som kan förklara saken, hvadan jag inskränker mig till att konstatera faktum.

Just det ögonblicket var det ett ovanligt allvarsamt kotteri, som satt kring bordet och blickade ned i kaffekopparna.

Efter en mindre konstpaus fortsatte skulptören i kåserande ton sitt föredrag.

— Skillnaden mellan de tre nationerna ä i detta fall rätt stor. Nu kan vi ju för ordningens skull ta ett annat litet exempel här nedifrån. —Hur var det, då sekreteraren höll på att bli fockad?

— Ja, men han blef det inte, sade skriftställaren.

— Nej, men var det hans eller din förtjänst? Eller öfver hufvud taget någon annans än norrmannens, min gosse? Norges store son kunde icke ens tänka sig, att någon vågade ändra, hvad han en gång

dekreterat, därför tillät han sig glömma hela saken. Det skulle aldrig falla en svensk in att visa hundradelen af en sådan självsäkerhet. Det beror därpå, att i Norge beundrar man de store männen å skämmer bort dem, i Danmark lyssnar man till dem. I Sverige erinrar man sig endast deras tillvaro, när de fylla femtio år å skränar för dem en dag eller två. Detta i allra bästa fall. Vanligtvis minns man dem först vid deras begrafning. De döda väcka ingen afund ens i Sverige. För öfrigt sysslar man med deras privatlif betydligt mer än med deras verk.

— Tusan också! sade Frasse bekymrad, ty skulptören talade med en öfvertygelse, som ej förfelade att göra intryck. — Det måste ändras!

— Ja, men det blir inte ändradt. I Sverige tycker man inte om höga toppar, men i Norge kan man inte få dem höga nog å lägger gärna en aln till deras längd. I Danmark aktar man äfven de mindre plantorna å hissar upp dem för att de ska synas bättre. Hvarenda liten gadedreng i Kjöbenhavn känner landets märkesmän, men i Stockholm vet inte ens öfverklassen namnet på ett halft dussin af Sveriges mest framstående konstnärer.

— Hör u' du, inföll Frasse — ska det här föreställa allvar?

— Om? — Skulptören liknade ett såradt lejon.

— Vill ni höra mer? Jag ä laddad. — Vi går där hemma å inbilla oss å hvarandra, att hela världen beundrar våra förträffliga egenskaper. Nå, skriftställare, hvad har du lärt här nere? — Du behöfver inte svara, jag skall göra det i ditt ställe. Jo att ingen, inte ens vi själva, känna till vårt land,

ännu mindre beundra det. Du vet väl, att våra grannar inte ha reda på det allra minsta om oss. Men gäller det, skola de nog i en handvändning finna alla fel vi ha å dessutom åtskilliga, som vi inte ha.

— Karl XII, du, sade Frasse förargad.

— Delsbo! morrade norrländingen och trefvade i västfickan efter den pennknif, han tappat för en månad sedan.

Skulptören lade armarne i kors öfver bröstet och såg kritisk ut.

Men skriftställaren, som verkligen led af de obestridliga fakta, han rest ända till Rom för att få öfver sig, ehuru han kunnat inhämta dem på betydligt närmare håll, satt tyst och tankfull. Han delade sina landsmäns vidskepliga föreställningar och inbillade sig, att hela världen kände och värderade hans nation. Det hade han hört i skolan, där han fått lära ofantligt mycket om landets forntid och glömda strider, men ingenting om dess nutid och modärna sträfvanden. Då han på resan genom Europa exempelvis såg Norge öfverallt annonseras som turistland, drog han den slutsatsen, att Sverige inte behöfde nedlåta sig till dylikt. Det är för öfrigt mindre underligt, att han så gjorde. då hela nationen tror detsamma, speciellt turistföreningar och resebyråer. Till en början var han stolt däröfver, sedan ändrade han åsikt. Och när han funderat på sina många dispyter med italienska posttjänstemän om det för dem obekanta Svezia, blef han ändå tankfullare. Af nyfikenhet, eller som han själf kallade det, studieintresse, hade han besökt konsulaten här och hvar, och han hade funnit, att konsuln, som mötte honom,

vanligen var en tysk, som inte brydde sig det minsta om landet men satte stort värde på titeln.

Hans tankegång afbröts af skulptören, som med en sjuttonårings rödglödgade glädje öfver att få tala ut fortsatte.

— Strindberg, Zorn å Selma Lagerlöf ha hvar för sig gjort dubbelt så mycket för Sverige som hela utrikesdepartementet, inklusive vaktmästarne, å det ä väl ändå de, som arbeta.

Kotteriets danska afdelning hade grannlaga dragit sig undan till ena bordshörnet och öfverlämnade åt den svenska att sköta sig själf under denna privata konselj. Frasse visade tydligt, att han bittert saknade den bekymmerlöshet, som eljes präglade hans ord, åthäfvor och gärningar. Skriftställaren var nedslagen, och hans unga fru syntes trofast dela hans sinnesstämning. Västgötens ansikte var fördubbladt på längden, medan norrländingen anspråkslöst krupit in i sig själf.

— Det ä sådant där, som man aldrig tänker på, sade någon bland dem, det kan göra detsamma hvilken.

— Säg så gärna, att man aldrig tänker på något! uppmanade skulptören vänligt. Sedan knackade han i bordet, och då kyparen skyndade fram beställde han två liter gammalt gult.

När det stod på bordet framför de allvarliga ungdomarne fyllde han sitt glas till brädden och höjde det. — Å ändå, små gossar, ä Sverige det bästa land som finns! Skål å hej!

Minerna ljusnade. Frasse flinade till och mumlade något om, att han kände sig som människa igen.

Skriftställaren log mot sin fru, som naturligtvis log igen, västgötens ansikte blef normalt, och norrländingen kröp ur sig själf och andades ut. De stego upp allesamman och drucko tyst och högtidligt i botten.

Slutet på visan.

— Egentligen borde kvinnan afskaffas, började Frasse.

Hela kotteriet spände ögonen i honom, och om det varit en annan än Frasse, skulle han ett par minuter efter yttrandet förvandlats till ett såll.

— Ja, jag menar bara delvis, ändrade sig Frasse. De andras blickar blefvo inte vänligare för det, och Frasse tog en djup klunk ur kaffekoppen.

— För resten menar jag tvärt om, det begriper ni väl, sade han.

Alla damerna förstodo det, men rådde honom att, en annan gång inte skämta så vågadt.

Frasse lofvade det och undrade, om inte tiden att byta lokal var inne. Då upptäcktes det att flere stycken bland de närvarande voro upptagna den kvällen. När de aflägsnat sig återstodo endast fyra manliga individer, och med mörk blick gentog Frasse:

— Det där jag sa' nyss, det var allvar.

Skulptören betraktade honom kritiskt, den danske författaren drog i sitt skägg, och västgöten föreslog en lättare sort än den vanliga.

— Nej, menade Frasse, för nu ä jag ändå fast.

Skulptören hvisslade sakta, dansken mumlade

ett: aj for fanden! och västgöten påstod, att man sof bättre efter öl.

— Ne, suckade Frasse. — Nu reser den ena hem i veckan.

— Jaså, det ä hon? — Skulptören gäspade. Han hade mottagit så många af Frasses förtroenden, att han blifvit litet trött.

— Att du, som ä gammal å erfaren å allt möjligt ledsamt, ska begå dylika misstag.

— Följaktligen den andra.

— Träbeläte! fnurrade Frasse — det ä ingendera.

De andra tre sågo öfverraskade på Frasse, och västgöten förklarade, att nu visste, han inte hvilken sort, som skulle anses bäst.

— Men det blir den andra, det tycker jag till å med en gammal stenhuggare kunde gissa. När ingen mer finns kvar så... hå, hå, ja...

— Tillåt mig gratulera!

— Tack, tack! — Frasse föreföll tankspridd, och när han funderat en stund, sade han: — Eftersom det nu ä afgjordt, så tycker jag, vi skulle ha något lifvadt för oss, innan det börjar.

Alla tre funno det förståndigt resonneradt. Man diskuterade en halftimme om, hvad som var roligast och fann, att en fest enbart för kotteriets manliga afdelning skulle bli synnerligen treflig.

— Bara som en liten omväxling, sade västgöten.

— Ja, instämde de öfriga, och Frasse gnolade »inga damer, inga damer» med en kläm, som nästan antydde en öfvertygelse. Norrländingen och sekreteraren skulle få sin påstötning omedelbart; litet

värre blef det nog med skriftställaren. Men man antog, att han en enda fattig kväll utan allt för stor risk skulle kunna opereras bort från sin bättre hälft.

Prissarne kände sig nära på som sammansvurna och blinkade menande åt hvarandra, när de skildes den kvällen. D. v. s. skulptören ansåg det under sin värdighet att blinka, han gäspade i stället.

— För min del kvittar det, sade han. — Men det intresserar mig att se, hur det går för er.

Det gick inte alls. Frasse var så hemlighetsfull och värdig två dar å rad, att damerna bara af det drogo sina slutsatser.

— Hvad är det ni tänker ställa till? frågade skriftställarens fru.

— Ja, hvad? kvittrade danskorna kring henne.

Frasse sökte bibehålla sin värdighet och åtskilligt annat också, men när danskorna placerade honom på den vanliga platsen, och kotteriets damer en hel eftermiddag skämde bort honom med vänliga ögonkast och uppmuntrande leenden, tappade han alldeles hufvudet.

— Ifall ni lofvar, att inte snattra så.... hm.... neej....

— Åh, hvad Frasse kan vara söt å rar!

— Oh, den lille pene dreng!

— Tumma på, att ni inte säger, att jag sagt det!

— Snälla Frasse, vi är inga karlar vi....

— Gud ske lof för det! sade Frasse af allt sitt hjärta och berättade sedan, att herrarne ämnade ställa till en väldigt snobbig fest för kotteriets kvinnliga del. — Men ni begriper väl, att ni ä syndigt öfverraskade i kväll, när dom talar om det.

Damerna begrepo det och allt annat med och blinkade åt Frasse och hvarandra och skrattade och nickade och visade, att de hvar för sig orkade bära ett helt lass hemligheter.

När kotteriet samlats till middagen hos Jacobini, kände herrarne, att någonting utom matoset låg i luften. De sneglade kritiskt på hvarandra inbördes och funno det hela oroande. Den enda som såg oskyldig ut var Frasse.

— Nåå, hviskade västgöten till skriftställaren — kan du smita?

— Joo då, jag har sagt, att det ä en midnattsmässa i San Carlo, bara präster, folkträngsel å ficktjufvar, så jag har permission.

— Det var bra, att du tog något kyrkligt. Författaren smällde i sina landsmaninnor, att vi tänkte göra en afstickare till marionett-teatern bortåt järnvägsstationen, å de ville förstås genast med. Han råkade säga, att det gick litet vågadt till där, å då kan du väl begripa, så pigga de blef.

— Då har han det bra, sade skriftställaren med verklig tillfredsställelse.

— Nej vars, tröstade västgöten. — Det finns ingen marionett-teater nu, den har slutat. Han följer dem dit, sedan följer han dem hem å kommer efter.

Medan kaffet dracks rådde stor spänning. Alla tittade på hvarandra, men ingen sade något vidare.

— Ja, nu följer jag min fru hem förklarade skriftställaren och gaf därigenom signalen till uppbrott.

Det blef allmän rusning och kotteriet splittrades fullständigt på en stund.

Herrarne blinkade fortfarande i smyg, damerna blinkade också sins emellan.

— Sekreteraren å jag går sakta före, hviskade skulptören. Så snart de vikit om ett hörn, sade han till följeslagaren: — Det var sabla bra att välja ett ställe, dit ingen hittar. — De styrde kurs mot det lilla, som fanns kvar af Roms Ghetto, togo ett par af de tunnelliknande gatorna och hamnade slutligen i en källare, som gick under benämningen »Sicilianska trattorian». De fingo en liter malvoisir i en gammal ärgig kopparpanna, tände hvar sin »Minghetti» och väntade.

— Skål, sekreterare! Det ska bli både roligt å lärorikt att se, om prissarne klara sig.

Sekreteraren skakade sitt hufvud och såg djupsinnig ut.

— Menar du, att det inte går?

Sekreteraren skakade vidare.

— Jaså, du tror, att de kan det?

Sekreterarens min blef djupsinnigare och hans hufvudskakningar intensivare.

Skulptören vände honom ryggen och drack med sig själf.

Fem minuter senare kommo norrländingen och västgöten.

— Det var inte lätt att hitta hit, sade den ene.

— Det var i alla fall lättare än att slippa ifrån kvinsen.

De togo plats, och västgötens första reflektion ljöd:

— Stort bord det här, lagom för tolf personer ungefär.

Alla fyra granskade det stora, flottiga bordet och medgåfvo, att utrymmet var tillräckligt.

Den danske författaren gled in och frågade efter Frasse.

— Han lofvade att vara här före mig.

Innan någon svarat, dök Frasse upp.

— Tst, gubbar! Flickebarnen ä där ute.

Det är möjligt, att någon tänkt svara något, men ingen gjorde det.

Sekreteraren log och mumlade, att han kände den s. k. kvinnan, och skulptören sade, att han väntat dem hela tiden.

Så seglade danskorna in och fingo plats vid bordet, och välkomnades på det hjärtligaste.

Strax efteråt slog skriftställaren hufvudet i dörrposten, och när han svurit slut, upplyste han, att frun och den svenska målarinnan gjort honom sällskap, det var alltihop det.

— Det är förstås någon, som skvallrat, antog han.

— Hvem kan det vara? frågade Frasse indignerad.

Då kotteriet strax efteråt fulltaligt och gladlynt samlats kring bordet, höll skulptören genast talet för kvinnan. Redan innan han slutat höllo flera af de andra också tal. Luften hade varit laddad med elektricitet, som måste ha ett utlopp. Sedan var det som vanligt igen.

Ett faktum var, att malvoisir måste anses för ett starkt vin. Skriftställaren gissade, att verkningarne berodde på de ärgiga kopparkannorna, hvari det oupphörligt bars fram. Men när han hunnit så långt var det ingen, som hörde på honom. Inte på de an-

dra heller, han hade således ingen orsak att känna sig ignorerad.

Skulptören hade kommit in på historierna från ungdomen och akademitiden. Han började med att berätta dem för Frasse, och när denne bytte plats märkte han det ej utan vefvade på i alla fall.

Sekreteraren satt och smålog åt alla utan undantag. Det tillhörde hans befattning att vara välvillig. Han hade varit sekreterare så länge, att det blifvit en vana.

Norrländingen dryftade politik med ett par bland damerna. och de diskuterade med tydliga bimeningar plikten att alltid tala sanning. Då gaf norrländingen tappt och sade, att hvarje kvinna borde ha två röster, när hon fått rösträtt, förstås. Det var hans patenterade sätt att klara sig, då han kört fast. Han erhöll absolution äfven denna gång.

Alla de andra voro också trefliga, men elektriciteten fanns kvar. Litet emellanåt fyrade någon af en gliring, och litet emellan var det någon, som gärna önskade veta, hvar skvallerbyttan fanns.

Frasse spratt till som vid ett nålstygn. Men då han hela tiden var nog klok att spritta till invärtes, var det ingen som märkte det. Damerna höllo för resten styft på honom den kvällen, och så ofta man tittade snedt åt hans sida, togo de honom i försvar. Slutligen inbillade sig skriftställaren, att man kikade på honom också. Det väckte inte alls hans förtrytelse, men han föreslog ändå rättegång.

Det ansåg Frasse vara bra sagdt.

— Hit med den skyldige! ropade han.

Nu började man korsförhöret. Skulptören till-

frågades först och svarade med att berätta en historia, som han just då kom ihåg. De andra redde sig också. Damerna slingrade sig beundransvärdt skickligt undan de försåtligaste frågor, och ju oftare man körde fram med sanningsplikten desto obegripligare blefvo deras vittnesmål. Slutligen återstod ingenting annat än att anställa votering. Skriftställaren röstade på västgöten, för han var snällast. De andra instämde, och västgöten utsågs enhälligt till den skyldige. Han protesterade naturligtvis, men ingen hade tid att fästa tig därvid. Frasse rådde honom i största vänlighet att inte krångla utan bekänna bara. För öfrigt hade han gjort allesamman en stor tjänst — hvad skulle kotteriet ha tagit sig till utan damerna?

Västgöten tittade stinnt på honom med sina barnafromma ögon. Sedan tog han en kopparbytta och satte sig vid ett mindre bord. Där drack han tyst och ihärdigt en stund i sin självvalda ensamhet. Litet senare gingo prissarne en efter en öfver till honom, klingade och sade, att han var en kärnpojke, och att de gillade honom och tyckte om hans utseende m. m. dyl. Sekreteraren frågade till och med efter priset på hans kostym, men det visste västgöten inte. Han hade själf aldrig vågat forska därefter. Sekreteraren nickade och log och sade att västgöten var en ovanligt snobbig karaktär, men någon måste ju vara den skyldige.

Det tröstade inte västgöten, han blef sig först lik igen, när samtliga damer kommo fram till hans bord och sade ungefär detsamma som de andra. Då sken västgöten som en blankpolerad kyrkängel af mäs-

sing och blef den trefligaste och maffigaste i sällskapet den kvällen.

Vid det laget hade Frasse förstått, att det var på honom man siktat, fastän man råkat träffa västgöten. Frasse bekände icke för det, utan förhärdade sitt hjärta och påstod att en längre tids vistelse i Italien nog hade sina sidor. Skål några stycken! Å se glada ut, vet jag!

Just då var det den danske författaren höjde hufvudet och drömmande såg ut i rymden, om man kunnat tala om något vidare kubikinnehåll i det källarhvalf, där kotteriet vistades.

— Nu är det snart vår därhemma, sade han liksom för sig själf.

Frasse såg på klockan och menade, att ännu dröjde det ett par månader, innan det blef något af i Stockholmstrakten.

Ingen gaf akt på honom, fastän han var öfverflödigt högljudd. I stället hade alla hört dansken, som yttrat sig så sakta.

Det blef tyst för en stund, så sade den gamle skulptören allvarligare än vanligt.

— Våren ja...

Detta var i all sin obetydlighet tillräckligt för att elektriciteten skulle urladda sig. Det fanns ingen i sällskapet, som ej kände sig varm af de tankar, det enda lilla ordet väckt.

Alla hade förstått hans tankes vägar och alla följde dem.

Men skulptören, som var hvithårig och ganska vis, tog ordet.

— Det ä alltid så, barn. När man snört sin rensel

å fått pinalerna nedplockade, drar man en lättnadens suck. Ja, det finns t. o. m. folk, som kostar på sig en hel rad. Å så säger man till sig själf å till bekanta å alla möjliga medindivider. Så härligt att slippa ifrån våra gränslöst tråkiga å raka gator å de fula stenkistorna utefter dem. Nu ska man ut å andas å vädra dammet af sig. Å man känner sig nästan som en påtänd raket, så brådt har man. Men det dröjer inte länge, förrän man börjar fundera. Trots glädjen öfver att vara ute i världen ä det, som om en osynlig tråd höll en fast vid något, från hvilket man aldrig helt lyckas frigöra sig. För en å annan går det väl stundom att klippa af den där tråden, men de allra flesta binder den. Å när en tid gått märker man den; det rycker i den emellanåt. Man öfverraskar sig med att sitta å fantisera om kvällarne. Å alltid fantiserarar man om hemlandet. Råkar man så få en svensk tidning i handen, ä det färdigt. En tidning får man alltid tag i. Det ä bara ett stycke dåligt papper, men tack vare typerna därpå kan man se landet, folket å framför allt höra tankarne. Man ä genast inne i det gamla vanliga. å när det gäller Sverige, ä det gamla vanliga det bästa för en svensk. Nu ä vi vid det långa talets korta mening. Den lyder: jag har för ett halfår sedan rest hemifrån. . . . det ä tjugufjärde eller tjugufemte gången i ordningen, så för mig ä det ingen öfverraskning, att jag längtar hem å reser om ett par dar. När ska man väl göra det om inte i vårens tid? För resten ä det äfven lämpligt sommar, höst å vinter. Kort å godt: hvem följer med?

— Vi, utbrast skriftställaren. Han hade med ens blifvit lika allvarlig som skulptören. I en snabb tillbakablick väckt af stundens stämning, som i sin ordning väckt en hel här af halfdomnade känslor, hade han kastat en blick på sin vistelse i Italien. Han hade studerat och läst en del, hämtat intryck och fått en rad oriktiga synpunkter rättade, han hade träffat representanter för olika nationer, lagt märke till goda drag och tvingats att gifva akt på tarfligheter. Han hade bland annat också jämfört, och hvad han iakttagit hos andra hade ej gjort honom nedslagen å sina landsmäns vägnar. Han hade kommit med den löjliga föreställning, som ofta uttalas högt därhemma, att svenskt på något sätt är underlägset utländskt. Den blygsamhet, han funnit det vara en plikt att iaktta, hufvudsakligen emedan han var svensk, hade snart nötts af honom, och nu satte han näsan i vädret, just därför att han var svensk. Han hade verkligen sett, förstått och lärt. — När han for ut med sin unga fru hade han bland annat sagt: vi stanna borta tre, fyra år, hemma hinner man alltid vara. — Han fann det så enkelt, att han inte ägnade många minüters eftertanke åt den saken. Nu återstod en del af det första året, och den lilla gnagande längtan, öfver hvilken han ibland undrat, var med ens förvandlad till en sjukdom, som endast kunde botas på ett sätt.

Något af det han erfor, kände alla de andra. Svenskarnes tankar lustvandrade i nyutspruckna björkhagar, och danskarne sågo i andanom bokskogarne stå gröna. Alla utan undantag hade förklarat sig för unga — först och främst skulptören: bara sjuttio

år å en skvätt till — och en hvar brukade föra de vanligaste slagorden på tungan: modärna människor, kulturprodukter, kosmopoliter och hela förrådet. Men nu voro de vackra fraserna fullkomligt värdelösa. Den kvällen sprack kotteriet definitivt.

Den danska damen, som skulle fara hem, var inte hälften så pigg på saken som hon, hvilken skulle stanna. Ett ögonblick såg det ut, som om de ämnat byta roller. Det slutade med en öfverenskommelse att göra sällskap om ett par dagar.

— Vänta två till, får ni oss med, föreslog skriftställaren.

De hade inte tid, och skriftställaren frågade sin fru på fullt allvar, om de ej genast skulle skudda stoftet från sina sandaler och ge sig af utan vidare. Tyvärr var det omöjligt, och gamla karlen suckade djupt öfver sin malvoisir.

Det var för resten fler än han, som suckade den kvällen. Nästan alla gjorde det men med en underton af glädje och förhoppningar. Endast Frasse och sekreteraren sågo nedslagna ut. De voro bägge dömda att stanna och blefvo nästan otrefliga fram på natten. Frasse kinkade öfver »det sabla stipendiet», som lade band på innehafvarens rörelsefrihet. Man sökte trösta honom med, att han hade hela världen med undantag af Sverige till sitt förfogande de närmaste åren. Å Frasse svarade, att han gaf hela världen tusan, för just nu behöfde han bara Sverige. Han sökte en oädel tröst i föresatsen att vräka bort pengarne och inte måla alls. Sedan drack han privatim med sekreteraren och föreslog, att de skulle resa hem incognito, strunta i befattningar

och stipendier och känna sig som fria medborgare — passa galoscherna, gamla lergök?

Skulptören log fint åt den oro han framkallat. Han var nöjd med sina pappenheimare och med sig själf. Men den uppsluppna stämningen från hundra föregående tillställningar ville icke infinna sig. Samtalet gick trögt och höll sig i den en gång inslagna riktningen.

— Där hemma märker man det knappt, sade någon i sällskapet — där är ju allting det gamla vanliga. Men har man en tid vistats under främmande himmel, då förstår man först riktigt, hvad den egna, den må nu vara aldrig så grå emellanåt, har för betydelse.

— Ja, svarade en annan, det tycks vara nödvändigt, att man ska ut å armbågas med kreti å pleti för att begripa, hvad det vill säga att tillhöra en nation.

— Det gamla vanliga, sade du nyss, började en tredje. — Det ä ju något rent förskräckligt som ryms i de två orden å ändå... det gamla vanliga ä just jämnt hvad man behöfver.

— Men med ett stänk nytt då å då, inföll Frasse ängsligt.

— Kör för litet omväxling ibland. Men inte för ofta, då kanske man tröttnar på det med.

De voro allesamman mycket djupsinniga och allvarliga, och en mängd af de gamla hederliga sanningarne — de, som stå sig i alla väder, sade skulptören — togos om och om igen. Men alla voro glada öf-

vet att känslan för hemlandet och allt som innefattades däri var så stark och frisk. Det var löftesrikt och eggande.

De bröto tidigt upp och gingo ut i fria luften. Då sågo de, att de stodo under Italiens molnfria himmel och började söka karlavagnen och polstjärnan och disputerade astronomi och kommo under fund med, att det var ett ämne, där de voro bet. Sedan läto de den hemlängtan, som uppstigit i sinnena, sjunka igen. Den är en af de få stora och äkta känslorna, som mycket väl kan gömmas på djupet och likväl alltid hålla sig, begrafs den än under hvardagsförnimmelserna.

— Nu går vi till ungrarens birarria å äter sill å dricker öl; det ä nästan hemlandstoner.

De slogo in i riktning mot Corson, men så sade någon:

— Månskenet ä för vackert...

Allesamman stannade i en klunga, och mer än en funderade starkt på, hvad han egentligen ville Då började skulptören marschera med taktfasta steg De andra följde efter. Det gällde att ta farväl af Rom; Alla förstodo det med ens. Afskedet hade omärkligt smugit sig på dem, och nu stodo de inför det.

Det var en liten tyst procession, som drog genom gatorna. Kotteristerna tänkte på sina upplefvelser i denna underbara stad, på kamratskämt och småäfventyr, på afsked och återkomst.

Forum låg tyst och öfvergifvet. Den nya tiden hade inhägnadt antikens yppersta klenod och för-

vandlat den till ett museiföremål, dit nyfikna och oförstående turister släpptes in på bestämda tider och mot afgift. Den nya tiden är en praktisk tid, som både förstår att värdesätta sevärdheter och tillvarataga slanten, och den tillåter inga afvikelser från inbringande ordningsregler. Främlingarna från norden skredo förbi på vördnadsfullt afstånd.

Colosseum sof, ehuru ingen ostörd sömn. Stenmassans hundratals öppningar stirrade likt tomma ögonhålor mot vandrarne, den klumpiga silhuetten tecknade sig bred och hård mot natthimlen, och murarnes skuggor föllo djupsvarta i det hvita månljuset — ett monument, som forntiden rest åt sig, och som eftervärlden lagt beslag på. Eftervärlden var just på besök. När kotteriet trädde in på arenan började en guide från något af de större hotellen rabbla upp sin utanläxa. Kring honom trängdes ett tjog turister, andäktigt lyssnande till svadan. Med betänksamma miner blefvo kotteristerna stående ett par sekunder, men när karlen med sin ansträngda stämma bortåt den mörkaste vrån frågade, ifall de bengaliska eldarne voro riktigt placerade, smet man skyndsamt ut. Colosseum i månsken... mer än gärna, men i bengalisk belysning... nej, tack! De modärna vandalerna draga snattrande genom Rom och betala med vanlig turistenfald för allt möjligt. Deras njutning af det sedda, står i förhållande till kostnaden. Hvad de icke få betala, tro de värdelöst. Det förstå italienarne och handla därefter. Turister skola icke ha någonting gratis, hvarken månskenet öfver antikens minnesmärken

eller utsikten öfver den eviga staden. Det sista seklets romare ha drifvit sin färdighet i att lura turister till en häpnadsväckande höjd, och hvarför skulle de icke det, då turisterna blott begära att bli dragna vid näsan.

Litet förstämda gingo kotteristerna vidare efter en sista afskedsblick på det gamla, stolta Colosseum, genom hvars båghvalf barbarernas lusteldar kastade sitt röda sken. Man gjorde en krök nedåt triumfbågarne, som stå undanskuffade i en utkant, och passerade under tystnad Caracallas termer. Utanför drömde Campagnan i ostörd ro drömmen om det förflutna. Dit komma aldrig turisterna, Campagnan är nämligen något af det underbaraste och skönaste Italien äger och kostar ingenting i entré.

Man gick och gick, dref utan mål utefter nattomma gator, stannade en sekund i djup begrundan inför Tibern, Europas smutsigaste vattendrag. Och hur det nu föll sig, dunstade vemodet bort. Man var ju ung och glad och hade framtiden för sig, hvadan skulle man egentligen gå så högtidligt till väga?

— Vi resa i veckan och komma igen ett annat år; det är ju så enkelt .

Men »Greco» skulle de i alla fall taga, eller hur?. På »Greco» hade Thorvaldsen suttit kväll efter kväll i sin ungdom, sedan med för resten, och alla de andra, djupa gubbarne, hvilkas namn nya konstnärsgenerationer nämnde med beundran och vördnad.

På »Greco» sutto nu några franska handelsresande och ett dussin tyska musikanter. Den nya tiden

hade ej varit nådig mot det gamla kaféet. Det var mörkt, skräpigt och folktomt. Man stannade ej länge. Uppbrottet blef hastigt och bullersamt. Någon hade utslungat det magiska måningsordet: Till Fontana Trevi! och alla skyndade i väg.

Hur mycket än Rom skattade åt en krass nutid och prutade på sin värdighet för att vara tillmötesgående mot en penningdryg främlingsinvasion, fanns likväl Fontana Trevi kvar i oberörd skönhet. Kring bassängens bågrund samlades kotteristerna i andaktsfull beundran. Vattnet forsade öfver råa stenblock och porlade smekande kring sköna marmorlemmar, det yrande skummet lyste som smycken i det flödande månljuset.

Fontana Trevi i månsken — sevärdhet af första rang, härligt, trolskt, af imponerande skönhet, står underbart väl mot omgifningens vackra partier etc. Ja, det är sant, i trots af att det är en utanläxa för guider.

Som traditionen bjuder, offrade kotteriets medlemmar hvar sin soldo i vågorna, Den, som underlåter detta, kommer aldrig tillbaka till Rom. Och hvem ville icke återvända, när man varit där en gång? Herre gud, alla visste ju, att fontänen stänges af en eller två gånger om året, och att ett par karlar från vattenledningsverket göra den torrlagda bassängen ren. Rengörningen består hufvudsakligen i att tillvaratага de soldi främlingarne kastat dit. Men ändå... Det är roligt med illussioner! Och Rom är och förblir trots allt Rom. Hvem offrar inte gärna litet koppar för ett återseende?

* * *

Följande dagar användes till samling och nerpackning. Danskorna voro de första, som sprucko ut ur kotteriet. Det var med anledning af våren, Frasse formulerade uttrycket så. — Men den här gången var det säkert, tillade han och suckade.

De andra visade inte ett spår af deltagande, och Frasse kikade snedt på dem öfver lag, han tyckte verkligen, att prissarne kunde varit mer kamratlika.

Nästa man, som reste, blef norrländingen.

— Skyndar jag mig, så kanske jag kan få se riktig snö, utbrast han en frukost — å inte den misslyckade imitation, de ha här nere. — Han stack i väg som en oljad blixt.

Samma dag köpte västgöten en kappsäck. Budet, som skulle bära hem den åt honom, bar bort den i stället. Västgöten dröjde ännu ett dygn och köpte en kappsäck till. Den kom inte bort förrän någonstädes i Tyskland.

Nästa man blef målarinnan. Hon skakade hand med alla de kvarvarande kotteristerna och tog löfte af dem, att de skulle träffas snart igen. Det var ingen, som tvekade att lofva det. Hon var så allmänt omtyckt, att flere svuro på saken. Ingen enda råkade henne sedan.

— Det gick med henne som med västgötens kappsäckar, sade Frasse ett par år efteråt — hon blef förlorad för världen. — Hon gifte sig, slängde vänner å målning å lifsuppgift å lade sig i stället efter hand till med en hel skollofskoloni, till hvilken hon själf var mamma. Sådant ä lifvet.

Nästa gång följde man dansken till tåget, efter att

som förut ha svurit hvarandra evig vänskap och ett snart återseende i denna den bästa bland världar.

— Hör du, hvad väntar du egentligen på? frågade skriftställaren sin fru, när de lämnade järnvägsstationen.

— På dig.

— Å jag som hela tiden gått å väntat på dig. Då sticker vi af i morgon.

— Förhasta er inte! varnade skulptören. Han skulle stanna en vecka till och ville ha sällskap så länge som möjligt.

Det var inte långt ifrån, att han rest först När han betalade sin månadshyra — en vecka öfver tiden naturligtvis, ty man bör alltid framhålla, att man ä en verklig konstnär — befanns det att värdinnan ökat priset utan hans vetskap. Hon ansåg, att en så utomordentlig cavaliere borde betala mer än vanligt folk. Den gången förstod skulptören utan tolk och flyttade omedelbart. — Ju längre man studerar italienare, desto obegripligare bli de, sade han. Och efter som han kommit i farten, var det så godt att fortsätta och resa hem med ens. Emellertid gingo de på en ristorante, berömd för sin maccaroni, och plöjde igenom en hel matsedel. Skulptören kom för sent till tåget och stannade. De kvarvarande kotteristerna togo honom emellan sig och tågade som förr mången gång genom Roms gator. Hunna till den Tiberbro, där de härjat i första akten af kotteriets korta vintersaga, stannade de. Utan föregående varning började Frasse och skriftställaren hurra, så

att det ekade mellan stränderna. De hurrade för Sverige och Italien, för hemfärd och återkomst, för allt möjligt, men mest för ungdomen.

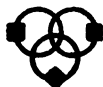
De skulle kanske hållit på till morgonen, ifall inte ett par karabiniärer lockats till platsen. Då tog man ordningens upprätthållare med sig in på en osteria och lärde dem hurra fyrfaldigt.

Nästa dag kommo skriftställaren och hans fru ändtligen i väg. De hade packat och plockat och ordnat en hel förmiddag och glömde egentligen inte mer än det, som de framför allt bort taga med sig. Men skriftställaren var nöjd i alla fall. Han hade på morgonen varit ute och drifvit genom gatorna och stirrat in i alla portöppningar och hål, sådana som det inte finns annorstädes än i Rom. Han hade skyfflat sig stämning för flere år bortåt.

Omsider var allt klart. De fingo sina biljetter och platser och trängdes med hvarandra i kupéfönstret. Nedanför stodo skulptören och sekreteraren och Frasse. Skulptören hade nyss öfverlämnat en enorm blomsterkvast och Frasse den obligatoriska reskonfekten. Det var en hel del man hade att säga, det har man alltid i sista minuten. Men lokomotivet hvisslade ohöfligt midt i samtalet och satte punkt på orätt ställe .Det enda skriftställaren hann se var Frasses och sekreterarens goda, vänliga men litet afundsamma miner: de fingo fara hem, de där två. Och så skulptören, skyldrande med promenadkäppen, som han höll i ena handen. Med den andra lyfte han den lätta filthatten från hufvudet. Det snöhvita håret lyste i banhallens dunkel, locken föll kokett ned i

pannan, hållningen var spänstig, och ansiktsuttrycket pojkaktigt utmanande. Öfver hjulens slammer, lokomotivets stönanden och afskedstagandets sorl ropade skulptören något, af hvilket de bortfarande endast hörde slutet.

. . . ty blott en gång ä man ung å lifvet ä så härligt!

INNEHÅLL:

ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG

Ny bok

af

GUSTAF JANSON

I alla bokládor:

HEMLÖSA

Fem berättelser om brännvin.

Pris 1 krona.

»— — Den mångsidige författaren har här upptagit till behandling den alkoholiserade luffarens, sjåarens, sjögastens eller skärgårdsbondens psykologi och han gör det med en vederhäftighet, som är öfver allt beröm. — —· Dessutom är hela skildringen buren af detta präktiga goda humör, som är författaren eget, denna fart och detta lif, som hos honom sällan förnekar sig. De inflikade naturskildringarna äro, i sin skenbart konstnärlösa enkelhet, af en smittande friskhet. Just på grund af sin tendensfrihet torde berättelserna dessutom vara verksammare nykterhetspredikningar än de flesta.»

Gefle Dagblad.

ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG.

»*Gustaf Jansons* berättelser *HEMLÖSA* äro små mästerliga skildringar af de utstöttas lif. Ingen af dem öfverträffar i realistisk skärpa och bitterklar lifssyn historien om den utsvultne vagabonden i skissen *Utanför*, som för att hämnas på den snåle bonden, som kört ut honom, försöker hänga sig i hans ladugård, men blir nedskuren och räddad under svordomar och bortkörd på nytt — till länsmannen. Slutligen försvinner han ur berättelsen och landskapet i fångkärran, 'ett viljelöst stoftkorn bortfördt af vinden, en andlig krympling för alltid dömd att stanna utanför'.»

Idun.

»Skrifna med Gustaf Jansons bästa framställningskonst, äro dessa berättelser — — — små konstverk. Slående realistiska bränna de sig fast i läsarens minne.»

Gottlands Allehanda.

»— — Personerna äro mästerligt tecknade, tagna på kornet. Inget moraliserande eller docerande. Oss synes det vara med det bästa vi läst af författaren. Vi rekommendera boken varmt — —.»

Nykterhetsfolkets Tidning.

ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG

Ny bok

af

GUSTAF JANSON

I alla boklådor:

HÖFDINGEN

YUSSUF EFFENDI

Två noveller.

Pris 1 krona.

Två exotiska noveller, i hvilka författaren lämnar nya prof på sin kända, frodiga och ursprungliga berättarförmåga. Med samma skicklighet och fart som alltid berättar han här »Höfdingens» spännande, gripande och lärorika saga. Man kan ej undgå att ryckas med då Gustaf Janson berättar. Också åtnjuter han en stor och stadig läsekrets ock utan tvifvel kommer denna att ytterligare ökas och befästes genom denna hans nya bok.

Omslaget tryckt af Bonniers Tryckeri, Göteborg

